

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 בספטמבר 2020

Q3
20

תוכן העניינים

5	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
48	3. סקירת הסיכונים
76	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
78	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
81	ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2020
85	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
95	ביאורים לדוחות הכספיים
211	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
215	5. ממשל תאגידי
216	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי ואופן ניהולם
230	7. נספחים
244	מילון מונחים
246	אינדקס

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה
ליום 30 בספטמבר 2020

Q3
20

תוכן העניינים

11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	1.1. מידע צופה פני עתיד
12	1.2. מידע כספי תמציתי
14	1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
14	1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
16	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
20	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
26	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
36	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
43	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
46	2.6. חברות עיקריות
48	3. סקירת הסיכונים
48	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
48	3.2. סיכון אשראי
69	3.3. סיכון שוק
71	3.4. סיכון נזילות ומימון
72	3.5. סיכון תפעולי
74	3.6. סיכון ציזות
74	3.7. סיכונים אחרים
75	3.8. חומרת גורמי הסיכון
76	3.9. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור
76	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
76	4.1. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים
77	4.2. בקרות ונהלים

רשימת הטבלאות

12	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
17	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין
20	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
21	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
22	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
23	טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
24	טבלה 2-6: פירוט عملות והכנסות אחרות
24	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
25	טבלה 2-8: רווח כולל
26	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
26	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
27	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
27	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
28	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
29	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
29	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
29	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
30	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
30	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
31	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
34	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
35	טבלה 2-21: יחס מינוף
36	טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
43	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
51	טבלה 3-1: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
52	טבלה 3-2: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה
52	טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
53	טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
55	טבלה 3-5: מדדי סיכון אשראי
56	טבלה 3-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק
59	טבלה 3-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
60	טבלה 3-8: חשיפות עיקריות למדינות זרות
61	טבלה 3-9: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
62	טבלה 3-10: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
62	טבלה 3-11: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
63	טבלה 3-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
63	טבלה 3-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים
64	טבלה 3-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
65	טבלה 3-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
65	טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
66	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
66	טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
66	טבלה 3-19: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
67	טבלה 3-20: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
68	טבלה 3-21: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

68	טבלה 3-22: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2020
69	טבלה 3-23: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
70	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
70	טבלה 3-25: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית
71	טבלה 3-26: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
71	טבלה 3-27: יחס כיסוי הנזילות
75	טבלה 3-28: חומרת גורמי הסיכון

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 18 בנובמבר 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, ליום 30 בספטמבר 2020.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.2. מידע כספי תמציתי

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, הושפעו בעיקר מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלווים והגברת התנודתיות בשווקים.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	2019	30.09.2019	30.09.2020	30.09.2019	
מדדי ביצוע עיקריים					
4.62%	8.43%	4.01%	7.63%	8.78%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
7.13%	8.40%	4.54%	8.30%	8.78%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽²⁾
3.86%	7.52%	4.39%	7.46%	8.78%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
6.72%	7.97%	4.54%	8.13%	8.78%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽³⁾
0.39%	0.71%	0.31%	0.65%	0.64%	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
2.17%	2.15%	2.02%	2.07%	2.00%	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
0.71%	0.70%	0.64%	0.72%	0.59%	יחס פעילות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
66.44%	59.58%	56.85%	62.20%	56.06%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
58.13%	58.49%	56.55%	61.01%	56.06%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽³⁾
2.26%	2.28%	2.04%	2.23%	1.93%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽⁴⁾
121%	124%	132%	124%	132%	יחס כיסוי נזילות ⁽⁵⁾

ליום 31 בדצמבר	ליום		
	2019	30.09.2019	
11.53%	11.87%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
14.64%	15.16%	14.74%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
7.61%	7.92%	6.92%	יחס מינוף ⁽⁶⁾

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהיפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [דוח דירקטוריון פרק 2.2](#) התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאות ריבית.
- (5) למידע נוסף, ראה [פרק "סיכונים נזילות ומימון"](#) להלן.
- (6) למידע נוסף, ראה [פרק "הון, הלימות הון ומינוף"](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	2019	30.09.2019	30.09.2020	30.09.2019	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.58%	1.35%	2.07%	1.35%	2.07%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.80%	1.29%	1.65%	1.29%	1.65%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.12%	0.10%	0.18%	0.01%	(0.03%)	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
0.44%	0.18%	0.95%	(0.05%)	0.26%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
1,799	2,428	1,141	736	816	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,778	2,419	1,290	798	816	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽²⁾
1,503	2,170	1,250	720	816	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,619	2,298	1,290	782	816	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽³⁾
9,319	7,026	6,559	2,283	2,201	הכנסות ריבית, נטו
1,276	400	2,130	(40)	193	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
9,878	7,339	7,393	2,341	2,536	רווח מימוני, נטו*
3,889	2,775	3,280	884	1,101	הכנסות שאינן מריבית
3,240	2,404	2,364	815	755	מזה - עמלות
8,776	5,839	5,593	1,970	1,851	הוצאות תפעוליות ואחרות
**4,108	**3,119	2,913	**1,033	988	מזה - משכורות והוצאות נילות
13,208	9,801	9,839	3,167	3,302	סך הכנסות
נתונים נוספים					
1.13	1.82	0.86	0.55	0.61	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של הבנק (בש"ח)
74.90	74.90	(5)53.94	74.90	-	סך-הכל דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁴⁾

* רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
** סווג מחדש.

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהפרדות מישראל כרטיס והפסד מריבית-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיב.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מריבית-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיב.
- (4) על-פי מועד ההכרזה.
- (5) שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראל כרטיס ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
במיליוני ש"ח			
נתונים עיקריים מהמאזן			
463,688	453,347	513,686	סך-כל הנכסים
88,122	72,517	128,421	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	65,592	67,835	ניירות-ערך
292,940	291,007	292,845	אשראי לציבור, נטו
8,787	7,761	9,252	סיכון אשראי בעייתי, נטו
3,034	2,295	2,643	חובות פגומים מאזניים, נטו
3,867	2,401	3,482	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
425,467	414,086	474,688	סך-כל ההתחייבויות
361,645	348,027	417,005	מזה - פיקדונות הציבור
3,520	3,178	3,280	פיקדונות מבנקים
26,853	28,337	24,724	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
38,181	39,218	38,971	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
נתונים נוספים			
28.7	26.7	18.3	מחיר מניה לטוף תקופה (בש"ח)

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואמידת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך האירוע והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. למידע נוסף ראה [סעיף השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה ופרק סקירת הסיכונים להלן](#), [ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2020"](#) וה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019".

1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2019 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון עדכונים לתוכנית האסטרטגית ובמסגרת זו נקבעו היעדים והאסטרטגיה העסקית לשנים 2020-2022. הליך קביעת היעדים והאסטרטגיה העסקית, בוצע תוך בחינת השינויים בכלכלה הגלובלית, השינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה וההתעצמות בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, בכלל תחומי פעילותו. התוכנית האסטרטגית עודכנה בהתאם למגמות המרכזיות המשפיעות על תעשיית הבנקאות ובהן, עלייה בנכונות לקוחות לצרוך שירותים פיננסיים פשוטים בערוצים הדיגיטליים, צעדים רגולטוריים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, השקעות משמעותיות בחברות פינטק וכניסתם של שחקנים טכנולוגיים משמעותיים לפעילות מול לקוחות בזירה הפיננסית. בנוסף לשינויים אלו, התוכנית האסטרטגית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018. הבנק אימץ את תרחישי באזל כמתודולוגיה לניתוח סביבת התחרות העתידית ולבחירת תרחיש ייחוס הנראה כבעל מירב הסיכויים להתממש בענף הבנקאות הישראלי. נוכח הפערים בסביבה התחרותית בין מגזר הלקוחות הפרטיים לבין מגזר הלקוחות העסקיים, להערכת הבנק במגזרי הפעילות השונים עשויים להתממש תרחישים שונים. מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם ובישראל ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים. להערכת הבנק, במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים) קיימת סבירות גבוהה להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר" בו יבוזרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. ייתכן כי בתרחיש זה יירקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות.

להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו מוגבל יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק. על כן, להערכת הבנק במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדישות כדי לשפר את מערכתיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו.

יעדים

התוכנית האסטרטגית מתמקדת ב-7 יעדי על:

1. הגדלת התשואה על ההון
2. שימור נתחי השוק בשווקים מרכזיים
3. שמירה על רמת הרווחיות במוצרים מרכזיים
4. שיפור היעילות תפעולית
5. הגדלת פעילות הלקוחות בדיגיטל
6. חיזוק נאמנות הלקוחות
7. חיזוק מחויבות ומוטיבציית עובדים

להרחבה נוספת בדבר אסטרטגיית הבנק וביטוייה בתחומי פעילותו השונים ראה [פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019](#).

מתחילת שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטים על-ידי ממשלות רבות לרבות ממשלת ישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעברים בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות וכן הגבלות על הפעלת עסקים. לצעדים הממשלתיים שנקטים יש השפעה רחבה גם על אופן ההתקשרות של הבנק עם לקוחותיו, על הפעילות העסקית עימם ועל הסיכונים הנובעים מהם.

בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, הנהלה ודירקטוריון הבנק קיימו דיונים אסטרטגיים במהלך הרבעון השני. הנהלה ודירקטוריון החליטו להמשיך ביישום התוכנית האסטרטגית שאושרה בסוף 2019, תוך עדכון תוכנית העבודה לשנת 2020 במטרה להאיץ יישומם של מהלכים שיתמכו בפעילות הבנק בתקופה זו, ובהם: הרחבת מגוון השירותים הבנקאיים של לקוחות הבנק וכלול לצורך בערוצים השונים, ללא צורך בהגעה פיזית לסניף; הרחבת מגוון ערוצי ההתקשרות עם הבנק, תוך מיקוד בהמשך פיתוח הפתרונות הדיגיטליים; מעבר למופע קהל מתואם מראש במערך הסניפים; פיתוח תשתיות המאפשרות לעובדי הבנק עבודה מרחוק; האצת קצב יישום תוכנית ההתייעלות עליה דווח ביום 8 בינואר 2020.

הבנק פועל בהתאם להנחיות תוך התאמת מערכי ההפצה להספקת שירותים בנקאיים במסגרת המגבלות שהוטלו ותוך עמידה בהוראות משרד הבריאות.

למידע נוסף אודות השלכות התפרצות נגיף קורונה ראה [פרק 2.1.3](#).

על רקע מהלכי הנורמליזציה של מדינת ישראל עם איחוד האמירויות, החל הבנק ליצור תשתית למערכת יחסים פיננסית, במסגרתה חתם על מסמך הבנות מול שני הבנקים הגדולים במדינה זו, ופעילות עסקית ראשונה החלה בין הבנקים.

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי (לרבות בקשר עם משבר הקורונה), המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי 2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים 2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

בפעילות הכלכלית העולמית נרשם שיפור במהלך הרבעון השלישי של השנה, כתוצאה מהקלה במדיניות הסגר במרבית המדינות. המכירות הקמעונאיות במדינות רבות שבו לרמות שטרם המשבר וכך גם פעילות הייצור. עם זאת, מגזר השירותים, הרגיש יותר למגבלות על התקהלות, מתקשה להתאושש. כלכלת ארצות-הברית צמחה ברבעון השלישי 2020 בשיעור שנתי של 33.1% וכלכלות גוש האירו צמחו ברבעון זה בשיעור שנתי ממוצע של 66.1%. על אף השיפור הניכר, רמת הפעילות בעולם עדיין נמוכה מזו שטרם המשבר. בחודש ספטמבר 2020 החלה להירשם עלייה חדה במספר הנדבקים בעולם, ומדינות רבות כבר הודיעו על החמרה במגבלות על התנועה והמסחר, שצפויות להעיב על נתוני הפעילות ברבעון הרביעי של השנה. ההוצאה הציבורית בעולם, גדלה באופן ניכר, ומדינות רבות השיקו תוכניות סיוע נוספות, מעבר לאלו שניתנו בגל הראשון. הגירעונות התקציביים והחובות הממשלתיים המשיכו לעלות בקצב מהיר. המדיניות המוניטרית בעולם הוסיפה להיות מאוד מרחיבה, ולאחר שהפחיתו ברבעון הראשון 2020 את הריביות לרמה אפסית, הבנקים המרכזיים הגבירו את הרכישות של נכסים פיננסיים ובכלל זה של אגרות-חוב תאגידיות. בבחירות לנשיאות בארצות-הברית, שנערכו ב-3 בנובמבר 2020, זכה המתמודד מטעם המפלגה הדמוקרטית, ג'ו ביידן. המפלגה הדמוקרטית הצליחה לשמור על הרוב בבית הנבחרים, ונכון לכתובת שורות אלו טרם הוכרע המאבק על הרוב בסנאט.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

בחודש מאי 2020 החלה הממשלה להסיר בהדרגה מגבלות על פתיחת עסקים, והפעילות הכלכלית במשק עלתה מדרגה לעומת תקופת הסגר. היעדר האפשרות לנפוש בחו"ל הגדיל את הביקושים למוצרים ושירותים, החל ממזון ועד לנופש במלונות. בחלק מהאינדיקטורים הכלכליים, כמו הרכישות בכרטיסי אשראי לדוגמה, נרשמה עלייה אפילו ביחס לתקופה של טרם הקורונה. עלייה חלה גם ברכישת דירות חדשות, לאחר קיפאון בתקופת הסגר. שיעור האבטלה הרחב, הכולל גם את העובדים שבחל"ת, ירד בהדרגה עד לרמה של כ-11%. בד בבד עם פתיחת המשק החלה עלייה במספר ההדבקות היומיות, והממשלה החליטה במחצית חודש ספטמבר 2020, לפני חגי תשרי, לסגור מחדש חלק גדול מהפעילויות, ובכלל זה את המסחר (ללא מזון ובתי מרקחת). הפעילות הכלכלית שבה לרדת, עובדים הוצאו לחל"ת ושיעור האבטלה הרחב עלה לכ-19% במחצית השנייה של ספטמבר 2020. ניתן להעריך כי עוצמת הפגיעה בכלכלה במהלך הסגר השני היא נמוכה ביחס לסגר הראשון, זאת כנראה לאור זאת שהסגר היה בתקופת חגים, וכן ניכרת הסתגלות של המגזר העסקי ומשקי הבית לעבודה מרחוק, ולרכישות מקוונות. בנק ישראל האריך את מתווה דחיית החזרי האשראי למשקי בית בכלל זה למשכנתאות עד סוף השנה. כמו-כן משקי בית ועסקים יכולים להמשיך ולבקש דחיות של החזרי אשראי עד סוף השנה.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

משבר הקורונה גובה מחיר כבד במונחי תקציב המדינה. הגירעון התקציבי בתשעת החודשים הראשונים של השנה זינק ל-102.4 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון של 31.1 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגירעון התקציבי בארבעת הרבעונים האחרונים הגיע לרמה של 9.1% מהתוצר, והערכה היא שהוא צפוי להמשיך לעלות לכ-13% מהתוצר עד סוף השנה. הממשלה הוציאה מתחילת המשבר סכום של 43.2 מיליארד ש"ח להתמודדות על משבר הקורונה. בד בבד נרשמה ירידה של 4% בהכנסות המדינה ממסים. הממשלה פועלת ללא תקציב מדינה מאושר לשנת 2020, וזה צפוי להגיע לאישור הממשלה רק לקראת סוף השנה. רמת אי-הוודאות הפוליטית היא גבוהה, וטרם ברור אם במועד זה תובא לאישור גם הצעת התקציב לשנת 2021. הגירעון הגבוה מחייב את הממשלה להגדיל את גיוסי ההון בשווקים. מתחילת השנה גויסו 202.6 מיליארד ש"ח, מהם 66.8 מיליארד ש"ח בחו"ל. בנק ישראל הפחית את הריבית ב-6 באפריל 2020 לרמה של 0.1%, וכן אימץ כלים מוניטריים נוספים, בכדי להגביר את הנזילות בשווקים הפיננסיים ואת היצע האשראי. בנק ישראל רכש עד סוף חודש ספטמבר 2020 אגרות-חוב ממשלתיות בהיקף של 36.4 מיליארד ש"ח. ב-6 ביולי 2020 הכריז בנק ישראל על תוכנית רכישת אגרות-חוב קונצרניות בדירוג (A-) ומעלה בהיקף של 15 מיליארד ש"ח. נכון לסוף ספטמבר 2020 נרכשו 2.1 מיליארד ש"ח של אגרות-חוב אלו. במסגרת החלטת הריבית בחודש אוקטובר 2020 הרחיב בנק ישראל את מכסת רכישות אגרות-החוב ב-35 מיליארד ש"ח נוספים. כמו-כן, השיק תוכנית הלוואות לבנקים מסחריים בריבית שלילית של 0.1%, כנגד הלוואות שאלו יתנו לעסקים קטנים וזעירים בריבית מכסימלית בשיעור של פרוטו 3.1%.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן ה"דוע" עלה ברבעון השלישי של השנה בשיעור של 0.1%. מדד המחירים בגין חודש ספטמבר ירד ב-0.1%. מדד המחירים לצרכן ירד ב-12 החודשים המסתיימים בספטמבר בשיעור של 0.7%. בנטרול השפעת מחירי האנרגיה ירד המדד ב-0.3%. המיתון והסגרים הביאו לירידה בביקוש למוצרים ושירותים שונים וזה בא לידי ביטוי כמעט בכל סעיפי המדד הראשיים. בעקבות המשבר חלק מסעיפי המדד אינם נמדדים, ויתכן שהייתה לכך השפעה על מדידת האינפלציה. השווקים הפיננסיים מגלמים תחזית לאינפלציה אפסית בשנה הקרובה. השקל יוסף במהלך הרבעון השלישי של השנה בשיעור של 0.7% מול הדולר האמריקאי, ואילו מול סל המטבעות הוא פוחת ב-0.6%. המיתון במשק וסגירת השמיים לתעופה פועלים להגדלת העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, ויוצרים לחצים לייסוף המטבע. בנק ישראל רכש במהלך הרבעון מטבע-חוץ בהיקף של 3.7 מיליארד דולר, ומתחילת השנה 14.4 מיליארד דולר.

שוקי הכספים והון

הטלטלה בשווקים העולמיים בחודש מרץ 2020 הובילה לירידות חדות בשוקי המניות בעולם, אך מאז חלה התאוששות במרבית שוקי המניות בעולם. השווקים בארצות-הברית, קיזזו באופן מלא את הירידה. מדד ה-S&P500 עלה ברבעון השלישי של השנה ב-8.5% ורמתו בסוף הרבעון השלישי הייתה גבוהה ב-4.1% לעומת תחילת השנה. מדדי המניות באירופה ובתל-אביב אומנם עלו מעט אך רמת המדד עדיין נמוכה באופן ניכר מזו שטרם המשבר. מדד המניות האירופי ה-EUROPE STOXX 600 נותר ברבעון השלישי של השנה ללא שינוי ומדד ת"א 125 עלה ב-1.5% ורמתו בסוף הרבעון השלישי נמוכה ב-17% לעומת הרמה בתחילת השנה. מרווחי הסיכון של אגרות-החוב התאגידיות שרשמו עלייה חדה ברבעון הראשון, החלו לרדת ברבעון השני והוסיפו לרדת גם במהלך הרבעון השלישי. מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים בתל-אביב שעלו במידה ניכרת במחצית הראשונה של השנה התמתנו ברבעון השלישי, אך רמתם עדיין גבוהה לעומת הרמה הממוצעת ב-2019.

המדיניות המוניטרית בעולם נותרה מרחיבה מאוד ובכלל זה רכישת אגרות-חוב על-ידי הבנקים המרכזיים במדינות רבות בעולם. כפועל יוצא של התערבות זו, תשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים נותרו גם הם ברמות נמוכות מאוד. בארצות-הברית תשואת האיגרת הממשלתית לטווח של עשר שנים נותרה ברמה ממוצעת של כ-0.7% בסוף הרבעון השלישי. גם בישראל נרשמה יציבות יחסית בתשואת האיגרת הממשלתית לטווח של עשר שנים ובסוף הרבעון השלישי היא עמדה על רמה של 0.75%.

טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת 2019	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	
0.3%	0.5%	(0.6%)	(0.7%)	0.1%	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים ה"דוע"
(7.8%)	(7.1%)	(0.4%)	(2.4%)	(0.7%)	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(6.1%)	(7.9%)	4.2%	(4.2%)	2.3%	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי
(9.6%)	(11.3%)	3.8%	(6.3%)	3.7%	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(18.0%)	(13.0%)	(23.7%)	(0.4%)	(12.6%)	שיעור ירידת שער הלירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

30.09.2019	31.12.2019	31.03.2020	30.06.2020	30.09.2020	
0.25%	0.25%	0.25%	0.10%	0.10%	שיעור הריבית בסוף התקופה

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה ב"דוח על הסיכונים" - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019 וב"דוח על הסיכונים" - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2020.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרוור, מתן יעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או גולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרוור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA נחקרו על-ידי הרשויות האמריקאיות וברבעון הראשון של השנה, אושרו ופורסמו הסדרים מוסכמים בין קבוצת הבנק לבין ה-DOJ ורשויות אמריקאיות נוספות שהביאו לסיום החקירות. לפירוט ראה [ביאור T10 ו-T10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
- סביבת המקור:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המקור תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. הבנק מעריך ובוחן את התוכנית האסטרטגית לאור שינויים בסביבת המקור.

משבר התפשטות נגיף הקורונה הינו משבר בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך המשבר והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו ובהתאם גם על הסיכונים השונים. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל [ופרק השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה](#) להלן.

- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובח"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות, ובפרט הפרדות הבנק מחברות כרטיסי האשראי והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם ניווד חשבונות בנק ו-Open API עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך את כל ההשפעות של שינויים אלה על הבנק.

- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל תהליך של מעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, זאת במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום הסיכונים כמפורט בפרק סיכון תפעולי להלן.

- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, פייסבוק, אמזון ועוד) וחברות פינטק, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים ליצור השפעה משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, כדוגמת חוק נתוני אשראי שנכנס לתוקפו בחודש אפריל 2019, ניווד חשבונות בנק ו-Open API העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית לשנים 2020-2022 הכוללת ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.1.3. השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. במהלך הרבעון השני ועם הירידה בקצב התפשטות הנגיף החלו בארץ ובעולם צעדי פתיחה הדרגתיים של המשקים. לקראת סוף הרבעון השני ובמהלך הרבעון השלישי הואץ שוב קצב התפשטות הנגיף בארץ, וכתוצאה מכך החלה הממשלה ליישם שוב צעדי התגוננות שונים. במחצית חודש ספטמבר, לפני חגי תשרי, החליטה הממשלה לסגור מחדש חלק גדול מהפעילויות, ובכלל זה את המסחר (ללא עסקים חיוניים). הפעילות הכלכלית שבה לרדת, עובדים הוצאו לח"ל ושיעור האבטלה הרחב עלה לכ-19% במחצית השנייה של ספטמבר ולמועד אישור הדוחות. ניתן להעריך כי עוצמת הפגיעה בכלכלה במהלך הסגר השני היא נמוכה ביחס לסגר הראשון, זאת כנראה לאור זאת שהסגר היה בתקופת חגים, וכן ניכרת הסתגלות של המגזר העסקי ומשקי הבית לעבודה מרחוק, ולרכישות מקוונות. התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות נגדו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית בפעילות הכלכלית הסדירה, והם גם הביאו לתנודתיות גבוהה במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם. הן הפעילות הריאלית והן המגמות בשווקים הפיננסיים מושפעים בעת הזו מהמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית. האוצר מפצה משקי בית ועסקים בגין הפגיעה בהכנסות, ובנק ישראל רוכש בשווקים אגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות. תמיכת המדיניות של האוצר ובנק ישראל בכלכלה ובשווקים מצמצמת את הפגיעות בטווח הקצר, אך השפעתה ארוכת הטווח פחות ברורה. משבר התפשטות הנגיף מביא להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפויות לו השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי זיליות של לוויים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין האטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק. זאת בנוסף לסיכון לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר יוצרים השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות.

לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשקים והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך המשבר ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

הבנק הקים צוות יעודי של ההנהלה לטיפול במשבר פיננסי לעניין משבר התפשטות נגיף הקורונה בראשות מנכ"ל הבנק. הצוות, וכן צוות ההנהלה לניהול סיכונים וצוות, בוחנים תרחישים שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על הבנק, את השפעות המשבר על סיכונים האשראי וסיכון צד נגדי מול לקוחות, בנקים ואחרים, השפעותיו על הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר עסקות ועוד. נושאים אלו נדונים באופן תדיר גם בדירקטוריון הבנק. כמו-כן הבנק הקים צוותי עבודה שעדכנו חלק מהתוכניות האסטרטגיות של הבנק, ובפרט המליצו על האצת תוכניות העבודה בתחומים שונים, מתווה העדכון והתוכניות עצמן אושרו בדירקטוריון.

בהתאם, כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק. בתרחיש הייחוס הבנק מניח כי מגבלות מסוימות על הפעילות הכלכלית יחולו לפחות עד תום שנת 2020. התוצר התכווץ בחדות בשני הרבעונים הראשונים של 2020, על-פי האינדיקטורים השוטפים ברבעון השלישי צפויה התאוששות בצמיחה ועל פי התרחיש היא צפויה להיבלם ברבעון הרביעי. התוצר בתרחיש הייחוס של הבנק מתכווץ בשנת 2020 כולה בכ-5.5%, כאשר שיעור האבטלה הרבעוני (כולל ח"ל) יעמוד ברבעון הרביעי ברמה של כ-14%. ריבית בנק ישראל בתרחיש זה נותרת ברמה של 0.1% לאורך כל שנת 2020. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרחוק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, דחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד. זאת בהתאם להנחיות הממשלה ומשרד הבריאות ושינוי רגולציה של בנק ישראל, ובפרט הוראת שעה ניהול בנקאי תקין של 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת. ככלל, הסיכונים התפעוליים ובכללם סיכוני הסייבר שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו ובהתאם נשקלים ומוישימים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, אופן הפעילות המשתנה לאור משבר התפשטות נגיף הקורונה טומן בחובו גידול מסוים בסיכון התפעולי במובנו הרחב, כגון סיכונים טכנולוגיים וסיכוני סייבר, סיכוני מעילות והונאות, תקלות עקב עומסי פעולות בנקאיות או מחסור כ"א, אי-זמינות ספקים חיצוניים ועוד. אופן הפעילות משתנה תדיר בהתאם לחומרת התפשטות הנגיף והנחיות הממשלה בנושא.

על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים, שהוארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, היינו עד ליום 31 במרץ 2021. יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יוחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2020 הינם 9.26% ו-12.76%, בהתאמה (במקום 10.26% ו-13.76% לפני הוראת השעה). ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה (היינו עד ליום 31 במרץ 2023) ובלבד שיחסי ההון של הבנק לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלים על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. בהודעה שפרסמה המפקחת על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, היא ביקשה מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת המפקחת וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5% וכן החליט כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק, לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים. ביום 15 לנובמבר פרסם בנק ישראל חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר הפחתת יחס המינוף. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקחת על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [פרק הון, הלימות הון ומינוף בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2020 הינו-11.53% ויחס המינוף ירד ל-6.92% לעומת יחס הון עצמי רובד 1 של 11.53% ויחס מינוף של 7.61% ב-31 בדצמבר 2019, בעיקר עקב השפעות משבר הקורונה ובכללן עלייה בצרכי האשראי העסקי של הלקוחות ועלייה בהפרשות להפסדי אשראי, בשל הקיטון בהון עקב חלוקת יתרת מניות ישראל כדיבידנד בעין לבעלי המניות ובעקבות השפעות נוספות כמפורט בסעיף 2.3.2 בדוח הדירקטוריון וההנהלה. מתחילת שנת 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2020 רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסכום כולל של כ-2,130 מיליון ש"ח. מרביתן עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, ועיקרן הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-1,562 מיליון ש"ח, לרבות בגין ההלוואות לדיור. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בגין משבר התפרצות הנגיף בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת [הדוחות הכספיים לשנת 2019](#) (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות נגיף הקורונה) וכללו השפעות של התפשטות הנגיף אשר היו ידועות באותו מועד. לפרטים אודות תרחישים והשפעתם על סיכון האשראי ואודות החשיפה וסיכון האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון האשראי](#) להלן. בהקשר זה נציין כי בעקבות משבר הקורונה נדחו מתוך סך החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון ליום 30 בספטמבר 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של כ-1,998 מיליון ש"ח כמפורט בפרק סיכון האשראי להלן.

משבר התפשטות נגיף הקורונה מביא לגידול הסיכון בפעילות מול בנקים זרים ובכללן לגידול בסיכוני אשראי וסליקה מולם. הבנק בוחן את הסיכון ומנהל אותו באופן שוטף, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

התנודתיות בשווקים הפיננסיים ברבעון הראשון הביאה לגידול באומדני הסיכון של פעילות חדר העסקות של הבנק ושל לקוחותיו. הרגיעה בשווקים ברבעון השני ואילך הביאה לירידה במרבית אומדני סיכון אלו. מדדי סיכון השוק והנזילות מצביעים אף הם על רגיעה בהשוואה לסוף הרבעון הראשון. יחד עם זאת בהיעדר תשובה רפואית למחלת הקורונה התנאים שהביאו למשבר הפיננסי והכלכלי עדיין קיימים ועלולים לגרום להרעה נוספת במצב המשק הישראלי והעולמי ועלולים להעיב על השווקים בעתיד. יחס הנזילות הממוצע של הבנק במאחד עמד על 132% ברבעון שהסתיים ב-30 בספטמבר 2020. בעוד שברבעון הראשון ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, חלה מאז התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השלישי חלה עלייה של כ-247 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב, וזאת בהמשך למגמת העלייה ברבעון השני בו חלה עלייה של כ-871 מיליון ש"ח. עליות אלו קיזזו את הירידות מהרבעון הראשון (705 מיליון ש"ח). ברבעון הראשון וברבעון השני השפעת השינויים בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב על ההון התמתנו בשל זקיפה להון של השפעות מקזזות הנובעות בעיקר מסגירת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים. לפרטים בדבר השפעה על סיכוני השוק ראה [פרק סיכוני שוק](#) להלן.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות משבר התפשטות הנגיף והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך משבר התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו על-ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא (ראה [פרק 4. בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים לשנת 2019](#)). לפרטים נוספים ראה [פרקי הסיכון](#) להלן.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות המשבר.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואה החשבון המבקר של הבנק בשנת 1921. משרד סומך חייקין החל לכהן כרואה החשבון של הבנק בשנת 1998. לעיתים, מוצא לנכון רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10ב. (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ולביאורים 10ד. ו-10ה. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, החל מחודש מרץ 2020, הושפעו מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלוויים והגברת התנודתיות בשווקים. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,141 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,428 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמה בכ-4.0% בהשוואה לשיעור של כ-8.4% בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי מפעילות הנמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,250 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,170 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמה בכ-4.4% בהשוואה לשיעור של כ-7.5% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.19	30.09.20	30.09.19	30.09.20	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	9,148	7,681	2,593	2,607	0.5%
הוצאות ריבית	(2,122)	(1,122)	(310)	(406)	31.0%
הכנסות ריבית, נטו	7,026	6,559	2,283	2,201	(3.6%)
הכנסות מימון שאינן מריבית	313	834	58	335	
רווח מימוני, נטו*	7,339	7,393	2,341	2,536	8.3%
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	400	2,130	(40)	193	
רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	6,939	5,263	2,381	2,343	(1.6%)
עמלות והכנסות אחרות	2,462	2,446	826	766	(7.3%)
הוצאות תפעוליות ואחרות	5,839	5,593	1,970	1,851	(6.0%)
רווח מפעילות נמשכת לפני מסים	3,562	2,116	1,237	1,258	1.7%
הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת	1,413	885	523	449	(14.1%)
רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים	2,149	1,231	714	809	13.3%
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	7	7	3	5	
רווח נקי מפעילות נמשכת	2,156	1,238	717	814	13.5%
רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת	258	(109)	16	-	
רווח נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2,414	1,129	733	814	11.1%
הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	14	12	3	2	(33.3%)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	2,428	1,141	736	816	10.9%
תשואת הרווח הנקי	8.4%	4.0%	7.6%	8.8%	15.1%

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח מממוש נירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

	לשנה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
	30.09.19	30.09.20		30.09.19	30.09.20
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית	9,148	7,681	0.54%	2,593	2,607
הוצאות ריבית	(2,122)	(1,122)	30.97%	(310)	(406)
הכנסות ריבית, נטו	7,026	6,559	(3.59%)	2,283	2,201
הכנסות מימון שאינן מריבית	313	834		58	335
סך הרווח המימוני המדווח	7,339	7,393	8.33%	2,341	2,536
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:					
הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	222	156	(79.88%)	169	34
רווח מהשקעות במניות	262	-		12	86
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת	(63)	(1)		(63)	6
רווחים בגין הלוואות שנמכרו	1	21		-	21
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	(310)	38		(136)	56
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים ⁽²⁾	(128)	36	(89.29%)	(28)	(3)
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	(16)	250		(46)	200
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾	7,355	7,143	(2.14%)	2,387	2,336

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) בסעיף זה נכללו השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.
 מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה בסך של 15 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2020, בהשוואה להוצאה בסך של 76 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019. הוצאה בסך 91 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, בהשוואה להכנסה בסך של 49 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019.

הכנסות המימון מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו בסך של 7,143 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 7,355 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נבעה מקיטון במרווחים הפיננסיים בפיקדונות בעיקר בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית ומקיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, חלה ירידה בהיקף האשראי הקמעונאי הצרכני. מנגד, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות, בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדויות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה, וחלה עלייה בהיקף האשראי לדיוור. סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 7,393 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 7,339 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, עקב פער שווי הוגן צבירה שלילי בתקופה המקבילה בשל ירידת הריבית הארוכה. בנוסף, חל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. כמו-כן, בתקופה המקבילה נרשמה הפרשה לירידת-ערך בחברה מוחזקת. מנגד, חל קיטון ברווח עקב ירידה בהכנסות מפעילות שוטפת כאמור לעיל וקיטון ברווחים מהשקעה במניות, בשל משבר התפשטות נגיף קורונה. בנוסף, חלה ירידה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב.

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30.09.19		30.09.20		30.09.19		30.09.20		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
3.02%	9,148	2.32%	7,681	2.57%	2,593	2.28%	2,607	הכנסות ריבית
1.16%	(2,122)	0.60%	(1,122)	0.52%	(310)	0.63%	(406)	הוצאות ריבית
1.86%	7,026	1.72%	6,559	2.05%	2,283	1.65%	2,201	הכנסות ריבית, נטו
2.32%		1.98%		2.26%		1.92%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 חלה ירידה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה מירידת שיעור הריבית הדולרית ומקוטן בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עלית המדד הידוע בין התקופות.

מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בגין תשעת החודשים של שנת 2020 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-376 מיליון ש"ח ושינויים בשיעורי הריבית גרמו לקטון בסך של כ-843 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 2,130 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 400 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול בהוצאות להפסדי אשראי נבע מהשפעות השינויים בסביבת המקרו כתוצאה מהשלכות משבר הקורונה ואי הוודאות הקיימת בשל השפעתו על מצב המשק והלווים. הגידול האמור מתווסף להוצאות בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפרצות הקורונה) לנוכח השלכות התפשטות הנגיף כאמור לעיל.

על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו, אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל אשר עשויים לסייע למשק להיחלץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחייה בלבד בהתממשות סיכוני האשראי. כצעד מקדים להשפעת המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות שטרם באו לידי ביטוי.

ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 לסך של 256 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 107 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע הן מעלייה בהוצאה הפרטנית ברוטו והן מירידה בהיקפי הריבית בתקופה.

ההוצאה הקבוצתית, נטו, הסתכמה לסך של 1,874 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, בהשוואה להוצאה בסך של 507 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאה הקבוצתית נבע בעיקרו מגידול בשיעורי ההפרשה בענפי המשק השונים לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים ועל היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. גידול זה התבטא בעיקר בענף המשק אנשים פרטיים, בענף פעילויות בנדל"ן, בענפי המסחר וכן בענף בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל. כמו-כן, הגידול בהוצאה הקבוצתית, נטו, נבע גם מגידול בסך של כ-279 מיליון ש"ח בהוצאה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדירור.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק "המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון"](#) בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 6](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.19	30.09.20	30.09.19	30.09.20	
במיליוני ש"ח				
653	817	155	139	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(760)	(561)	(306)	(288)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(107)	256	(151)	(149)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
507	1,874	111	342	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
400	2,130	(40)	193	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:				
203	1,343	(100)	65	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
19	298	4	22	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
178	488	59	105	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	1	(3)	1	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
400	2,130	(40)	193	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%				
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:				
0.30%	0.37%	0.21%	0.19%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.53%	1.20%	0.36%	0.64%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.18%	0.95%	(0.05%)	0.26%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.10%	0.18%	0.01%	(0.03%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
7.48%	8.79%	0.50%	(1.36%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-2,446 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,462 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מעמלות הושפעו מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה, החל מחודש מרץ. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 חלה ירידה בהכנסות מדמי ניהול חשבון ומהכנסות מכרטיסי אשראי. מנגד חלה עלייה בפעילות ניירת ערך בעיקר ברבעון הראשון כתוצאה מהתנודתיות בשוקי ההון והעלייה במחזורי העסקות. בהכנסות אחרות חלה עלייה לעומת התקופה המקבילה כתוצאה מרווח ממכירת נכסים.

טבלה 6-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.19	30.09.20		30.09.19	30.09.20	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
עמלות						
	652	585	(14.0%)	222	191	דמי ניהול חשבונות
(10.3%)	521	603	5.8%	173	183	פעילות בניירות-ערך
15.7%	236	197	(21.2%)	85	67	כרטיסי אשראי, נטו
(16.5%)	146	155	(6.5%)	46	43	טיפול באשראי
6.2%	357	376	4.9%	122	128	עמלות מעסקי מימון
5.3%	492	448	(14.4%)	167	143	עמלות אחרות
(8.9%)	2,404	2,364	(7.4%)	815	755	סך-הכל עמלות תפעוליות
(1.7%)	58	82	0.0%	11	11	סך-הכל אחרות
41.4%	2,462	2,446	(7.3%)	826	766	סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות
(0.6%)						

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-5,593 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,839 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של כ-4.2%.

טבלה 7-2: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.19	30.09.20		30.09.19	30.09.20	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
הוצאות שכר						
	*2,762	2,810	4.2%	*904	942	שכר
1.7%	*357	103	(64.3%)	*129	46	מענקים ותגמול מבוסס מניות
(71.1%)	*3,119	2,913	(4.4%)	*1,033	988	סך-הכל שכר
(6.6%)	989	978	(4.3%)	351	336	אחזקה ופחת בניינים וציוד
(1.1%)	*1,731	1,702	(10.1%)	*586	527	הוצאות אחרות
(1.7%)	5,839	5,593	(6.0%)	1,970	1,851	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
(4.2%)						

* סווג מחדש.

הוצאות השכר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-2,913 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,119 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 6.6%. הירידה בהוצאות השכר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו נתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. בתקופה המקבילה בשנת 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק.

עד כה לא בוצעו שינויים מהותיים בתנאי ההעסקה וההטבות לעובדים אשר משפיעים על הוצאות השכר, אגב התפשטות נגיף הקורונה. במקביל, לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה, החליט הבנק על האצת קצב יישום תוכנית התייעלות עלייה דווח ביום 8 בינואר 2020. לפרטים נוספים ראה [ביאור 8.ה](#) להלן.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-978 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-989 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ירידה בשיעור של 1.1%, שנבעה בעיקר מירידה בהוצאות אחזקת בניינים.

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-1,702 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,731 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נבעה בעיקר מהוצאות משפטיות בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, מהפרשות לתביעות ומהוצאות שיווק ופרסום. מנגד קוזזה ירידה זו עקב עלייה בהוצאות הפרשי שער משערך ההפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים לעומת הכנסה בתקופה המקבילה.

ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 885 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,413 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למסים של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הושפעה בעיקר מהפסדים בחברות בנות שלא נכלל בגינם מס נדחה, מסים בגין שנים קודמות עקב גביית חובות שנמחקו בעבר ומהוצאות לא מוכרות שעיקרן בגין שערך ההפרשה לחקירה האמריקאית, אשר בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו בגינה הכנסות שערך.

הרווח (ההפסד) הנקי מפעילות מופסקת הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהפסד בסך של 109 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 258 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבדנד בעין לבעלי המניות. בתקופה המקבילה אשתקד נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן מרווח נטו ממכירת כ-65% ממניות ישראל כרבעון השני של שנת 2019 בסך של 137 מיליון ש"ח.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בחלקם בהפסד בסך של 12 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 1,141 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,428 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-0.86 ש"ח, בהשוואה ל-1.82 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.2. התפתחות רווח הכולל

טבלה 2-8: רווח כולל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.19	30.09.20	30.09.19	30.09.20	
במיליוני ש"ח				
2,414	1,129	733	814	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	12	3	2	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,428	1,141	736	816	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:				
581	265	128	121	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
(267)	283	(183)	72	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
314	548	(55)	193	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(78)	(190)	32	(66)	השפעת המס המתייחס
236	358	(23)	127	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	1	-	1	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
236	359	(23)	128	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
2,650	1,487	710	941	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	13	3	3	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,664	1,500	713	944	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 1,500 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,664 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל הושפע, מעבר לירידה ברווח הנקי, מעלייה בהתאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים בשל עלייה במרווחים הקונצרניים המשמשים להיוון ההתחייבויות האקטואריות בגין הטבות לעובדים, לעומת ירידה בהתאמות אלו בתקופה המקבילה אשתקד בשל ירידה בריבית השקלית הארוכה. מנגד, חלה ירידה בהתאמות אגרות-חוב זמינות למכירה בעיקר כתוצאה מעלייה מתונה יותר במחירי אגרות-החוב הממשלתיות בעיקר בשל המשך מגמת ירידת הריבית הדולרית הארוכה, בהשוואה לעלייה משמעותית יותר בשווי אגרות-החוב בתקופה המקבילה אשתקד כתוצאה מירידה בריבית השקלית הארוכה.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם ב-513.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-463.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה נבעה בעיקר מגידול בפקדונות בבנקים ובהשקעות בניירות-ערך.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שינוי מיום		יתרה ליום			
31.12.19	30.06.20	31.12.19	30.06.20	30.09.20	
במיליוני ש"ח					
10.8%	2.9%	463,688	499,280	513,686	סך-כל הנכסים
(0.0%)	(0.3%)	292,940	293,700	292,845	אשראי לציבור, נטו
45.7%	13.6%	88,122	113,033	128,421	מזומנים ופיקדונות בבנקים
14.0%	2.0%	59,486	66,513	67,835	ניירות-ערך
(100.0%)		849	-	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת*
15.3%	4.0%	361,645	400,816	417,005	פיקדונות הציבור
(7.9%)	(1.9%)	26,853	25,196	24,724	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.1%	2.5%	38,181	38,024	38,971	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

* החל מהרבעון השני של שנת 2019 ועד ליום 9 במרס 2020 בו חולקה יתרת ההחזקה במניות ישראל כדיבדנד בעין, יתרת ההשקעה בקבוצת ישראל כרט, טופלה לפי שיטת השווי המאזני, והוצגה בשורה אחת במסגרת השקעה המהווה פעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1\(ה\)](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

השינוי	ליום		
	31.12.19	30.09.20	
במיליוני ש"ח			
7.9%	89,256	96,312	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(11.1%)	37,944	33,741	אנשים פרטיים - אחר
4.0%	53,833	55,960	בינוי ונדל"ן
(4.4%)	26,176	25,017	מסחר
(4.6%)	15,998	15,263	תעשייה
(14.9%)	22,058	18,781	שירותים פיננסיים
0.2%	47,675	47,771	אחר
(0.0%)	292,940	292,845	סך-הכל

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.2](#). מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

חבויית בעייתיות

טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתית⁽¹⁾

31.12.19			30.09.20			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
5,303	861	4,442	4,871	710	4,161	סיכון אשראי פגום
1,746	270	1,476	2,596	252	2,344	סיכון אשראי נחות ⁽²⁾
3,837	597	3,240	4,276	670	3,606	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
10,886	1,728	9,158	11,743	1,632	10,111	סך סיכון אשראי בעייתית*
8,787	1,643	7,144	9,252	1,471	7,781	סיכון אשראי בעייתית נטו
913	-	913	790	-	790	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור ג'](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתית, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.1](#). ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתית בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.19	30.09.20		
				מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים
2.2%	816	834		אשראי תעודות
(0.2%)	51,134	51,047		ערבויית והתחייבויות אחרות**
1.1%	15,640	15,814		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
8.1%	44,695	48,302		מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו*
8.5%	58,323	63,275		התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,982 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 13,797 מיליוני ש"ח).

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 73 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושיאין סחירות בפיזור נרחב. היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 30 בספטמבר 2020 בכ-67.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-59.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, עלייה בשיעור של כ-14.0% שנבעה בעיקר מרכישה, נטו, של אגרות-חוב של ממשלות, בעיקר של ממשלת ישראל. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, חלה עלייה בהיקף תיק המניות של הבנק בסך של כ-277 מיליוני ש"ח, בעיקר בשל גידול בהשקעות הלא הסחירות.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, נרשם בגין תיק המניות של הבנק הפסד בסך של כ-1 מיליוני ש"ח. מתוכו הפסד בסך של כ-122 מיליוני ש"ח ברבעון הראשון, עקב ירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה. ההפסד קוזז כתוצאה מרווח בסך של כ-121 מיליוני ש"ח ברבעונים השני והשלישי בעקבות ההתאוששות בשווקים.

תיק אגרות-החוב הזמין למכירה של הבנק רשם במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 עלייה של 413 מיליוני ש"ח. ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשמה ירידה בשווי של כ-583 מיליוני ש"ח (מתוכה ירידה בשווי של כ-434 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות זרות), ברבעון השני והשלישי, בעקבות ההתאוששות בשווקים, נרשמה עלייה בשווי תיק אגרות-החוב הזמין בסך של כ-996 מיליוני ש"ח (מתוכה עלייה בשווי של כ-459 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות זרות ועלייה של כ-537 מיליוני ש"ח באגרות-חוב ממשלתיות). השינויים בשווי תיק אגרות-החוב הזמין למכירה נזקפו לקרן הון.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:
טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה*		תיק למסחר		
מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	
ניירות-ערך		ניירות-ערך		ניירות-ערך		ניירות-ערך		
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 30 בספטמבר 2020								
68.3%	46,323	-	-	56.3%	38,202	12.0%	8,121	אגרות-חוב ממשלת ישראל
12.4%	8,414	-	-	12.4%	8,414	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.5%	1,006	-	-	1.5%	1,004	0.0%	2	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
82.0%	55,743	-	-	70.2%	47,620	12.0%	8,123	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.6%	424	0.6%	424	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
14.2%	9,618	-	-	14.2%	9,618	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
14.8%	10,042	0.6%	424	14.2%	9,618	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.0%	2,050	-	-	3.0%	*2,048	0.0%	2	מניות
100.0%	67,835	0.6%	424	87.4%	59,286	12.0%	8,125	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2019								
67.3%	40,019	-	-	56.2%	33,417	11.1%	6,602	אגרות-חוב ממשלת ישראל
13.0%	7,730	-	-	13.0%	7,730	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
0.6%	381	-	-	0.6%	378	0.0%	3	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
80.9%	48,130	-	-	69.8%	41,525	11.1%	6,605	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.5%	299	0.5%	299	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
15.6%	9,284	-	-	15.6%	9,284	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
16.1%	9,583	0.5%	299	15.6%	9,284	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.0%	1,773	-	-	3.0%	*1,771	0.0%	2	מניות
100.0%	59,486	0.5%	299	88.4%	52,580	11.1%	6,607	סך-הכל ניירות-ערך

* מניות שאינן למסחר.

טבלה 14-2: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.19		30.09.20		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
5.6%	540	7.5%	751	כרייה וחציבה
7.3%	700	12.3%	1,235	תעשייה
4.0%	387	4.3%	432	חשמל ומים
3.3%	313	5.3%	531	מידע ותקשורת
74.4%	7,129	59.1%	5,937	בנקים ומוסדות פיננסיים
2.7%	259	4.5%	455	מסחר
2.7%	255	7.0%	701	אחרים
100.0%	9,583	100.0%	10,042	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15ב](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 15-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	30.09.20	
	במיליוני ש"ח		
15.31%	361,645	417,005	פיקדונות הציבור
(6.82%)	3,520	3,280	פיקדונות מבנקים
(42.92%)	685	391	פיקדונות הממשלה
14.99%	365,850	420,676	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמה בסך של כ-421 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-366 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה הניכרת נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 16-2: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	30.09.20	
	במיליוני ש"ח		
(18.01%)	723,227	592,964	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(21.22%)	92,980	73,250	נכסי קרנות נאמנות ⁽²⁾

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
 (2) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

עיקר הקיטון בניירות-ערך נובע מירידות בשווקים ופדיונות של לקוחות בתחום קרנות הנאמנות, הגמל והפנסיה. וכן מהעברת נכסים של לקוחות מהותיים של חברה בת בבעלות מלאה של הבנק אשר פעילותה הופסקה. ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" סעיף 6.1.8. התאמות אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים](#) ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-24.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, קיטון בשיעור של כ-7.9% שנבע מפירעונות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-4 מיליארד ש"ח, שקוזז על-ידי הנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח והנפקת אגרות-חוב בסך 0.6 מיליארד ש"ח.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020		
מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח				
11,066	12,818	10,086	12,415	כתבי התחייבות נדחים
13,861	14,035	12,289	12,309	אגרות-חוב
24,927	26,853	22,375	24,724	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הגיוסים של הבנק) סדרה של כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח. כתבי ההתחייבות הנדחים האמורים מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק, הם צמודים למדד ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.59%, לפירעון בשנת 2031 עם אפשרות לפדיון מוקדם ביוזמת הבנק (ובאישור הפיקוח על הבנקים) בשנת 2026. בחודש יולי 2020 הפועלים הנפקות ביצעה פדיון מוקדם חלקי של שטרי הון נדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח. בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק סדרה של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה ה'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.97% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הבנק ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי ההתחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בחודש אוגוסט 2020 הנפיק הבנק לציבור, באמצעות הפועלים הנפקות, אגרות-חוב (סדרה 36) בדרך של הרחבת סדרה נסחרת. צמודות למדד המחירים לצרכן (קרן וריבית), כפי שפורסם ביום 15 בנובמבר, 2018, בגין חודש אוקטובר 2018, ללא רצפת מדד, בסכום קרן כולל של כ-574 מיליוני ש"ח בתמורה לכ-631 מיליוני ש"ח. קרן אגרות-החוב עומדת לפירעון באחד עשר תשלומים שנתיים, ביום 2 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2030 (כולל). אגרות-החוב נושאות ריבית שנתית בשיעור קבוע של 1.75%.

טבלה 2-18: מכשירים נגזרים

31.12.19			30.09.20			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
532,142	7,105	6,375	385,259	8,165	6,777	חוזי ריבית
312,037	3,982	3,762	339,613	3,419	3,975	חוזי מטבע
51,920	991	991	87,977	956	969	חוזים בגין מניות
1,667	15	15	370	52	52	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
897,766	12,093	11,143	813,219	12,592	11,773	סך-הכל

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2020 הינו 1,335,898,103 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 1,479,008 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזיקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים" בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

דיבידנדים

כפוף לאמור להלן בסעיף זה, מדיניות חלוקת דיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגביו; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23א' לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון](#) להלן.

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה ונדחו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם נדחה.

לאור אי הודאות שהיתה קיימת ביחס לחקירת הרשויות האמריקאיות עובר לאישור ההסדרים (ראה [ביאור 1.10](#), בתמצית הדוחות הכספיים), מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת דיבידנד של הבנק. ראה [גם ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019, נוצרו לבנק עודפי הון נוספים. בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019.

ביום 9 במרס 2020 חולקה יתרת ההחזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

על רקע הודעת המפקחת על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבעה (ראה [סעיף 2 לעניין הלימות הון](#) להלן) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

טבלה 19-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
02.02.2020	09.03.2020	באגורות	במיליוני ש"ח
		*53.937	**720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח). בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט.

** שולם כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

2. הלימות הון

גישה הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30% ו-20%, בהתאמה.

יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). תוקפה הראשוני של הוראת השעה היה בתוקף למשך שישה חודשים והיא הוארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, עד 31 במרץ 2021. ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה (היינו עד ליום 31 במרץ 2023) ובלבד שיחסי ההון של הבנק לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.26%-12.76%, בהתאמה (במקום 10.26%-13.76% לפני הוראת השעה).

בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

תכנון וניהול ההון על-ידי הבנק

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת התייעלות"). בהתאם להוראת התייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף.

בהמשך להוראת ההתייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי ("התייעלות בתחום הנדל"ן"). במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון. במכתב מיום 16 בדצמבר 2019 הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2021. הבנק בוחן חלופות למעבר של יחידות ההנהלה הראשית וריכוזן בבניין אחד בעל תשתיות וסביבת עבודה מתקדמות, מעבר זה ככל שיתבצע יאפשר לבנק לפנות נכסים בהם הוא משתמש כיום ליחידות האמורות. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 לעניין חישוב יחסי הלימות הון ויחס המינוף. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות הון ויחס המינוף. השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון מוערכת בכ-0.16% ליום 30 בספטמבר 2020.

הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות, סדרה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון מחיקת קרן בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק סדרה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון המרה למניות בסך של כ-0.7 מיליארד ש"ח המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. לפרטים אודות ההנפקות ראה [ביאור 9.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2020 הפועלים הנפקות ביצעה פדיון מוקדם חלקי של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח. בעקבות ההחלטה על פירעון מוקדם חלקי, כפי שפורסמה ב-16 ביוני 2020, הסכום שנפדה לא מוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020.

שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% והשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קיטון ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 30 בספטמבר 2020 הינה קיטון נוסף של כ-0.04%.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש יוני 2020 (ופעם נוספת בחודש נובמבר 2020) הבנק חידש קו אשראי לבנק פוזיטיף (המוחזק בשיעור של כ-70%) בסך של כ-50 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק וזאת בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיף, של קו האשראי שניתן לו על-ידי הבנק ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף (ראה [סעיף 2.6.3](#) חברות עיקריות להלן), בשל המצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. לדרישת הפיקוח על הבנקים, בשל התמחור האמור נכתה יתרת קו האשראי בסך של כ-172 מיליוני ש"ח מההון הפיקוחי. ההשפעה של הנחיה זו על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קיטון של כ-0.05%.

חכירות

השפעת יישום תקן חשבונאות בנושא חכירות במועד אימוץ התקן ביום 1 בינואר 2020 הינה קיטון של כ-0.04% ביחס הון עצמי רובד 1 וקיטון של כ-0.05% ביחס הון הכולל. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1.g](#).

ערבויות עם מקדמי המרה מופחתים

בחודש ספטמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי 203. בהתאם לחוזר קבע הפיקוח על הבנקים מקדמי המרה מופחתים לערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פיניו בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה. מקדמי המרה יהיו זהים למקדמי המרה של ערבויות חוץ המכר, כלומר 10% אם הדירה נמסרה למשתכן ו-30% אם הדירה טרם נמסרה למשתכן. הבנק נערך ליישום ההוראה והשפעתה לא צפויה להיות מהותית.

השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

תאגידים בנקאיים נדרשים לזקוף לעודפים ביום 1 בינואר 2022 את השפעת היישום לראשונה של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים. בחודש אוקטובר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם טיוטת חוזר לפיה, במידה והיישום לראשונה יגרום לקיטון בהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי, נטו מהשפעת המס, רשאי התאגיד הבנקאי לכלול קיטון זה על פני 3 שנים.

טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
			במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
38,795	39,528	39,202	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	40,261	39,690	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	10,197	10,432	הון רובד 2
49,235	50,458	50,122	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
309,303	306,194	313,134	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	3,044	3,541	סיכונים שוק
23,556	23,684	23,286	סיכון תפעולי
336,387	332,922	339,961	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים			
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.53%	11.87%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	12.09%	11.67%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	15.16%	14.74%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	10.26%	9.26%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	13.76%	12.76%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה **ביאור 9**. בתמצית הדוחות הכספיים.

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 658 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2020, 883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-480 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

(3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה בסעיף זה לעיל) הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התנוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%. תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

טבלה 2-1: יחס מינוף

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
			במיליוני ש"ח
			בנתוני המאוחד
39,528	40,261	39,690	הון רובד *1
519,648	508,609	573,323	סך החשיפות*
			באחוזים
7.61%	7.92%	6.92%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים**

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) לעיל). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2020, המוערכת בכ-0.09% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

** לפי חוזר הפיקוח על הבנקים יחס המינוף המזערי צפוי להיות 5.5% בתקופת הוראת השעה. לפרטים נוספים ראה [סעיף "יחס מינוף" לעיל](#).

הקישור ביחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2020 נובע בעיקר מגידול בסך החשיפות, בין היתר לאור עלייה בצרכי האשראי של הלקוחות לאור ההרעה שנוצרה בסביבת הפעילות הכלכלית במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה.

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 12 בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020											
סך-הכל	פעילות ישראל										
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
סך-הכל רווח מימוני, נטו	2,536	95	2,441	-	693	23	287	194	495	14	735
עמלות והכנסות אחרות	766	7	759	26	20	20	104	64	199	33	293
סך הכנסות	3,302	102	3,200	26	713	43	391	258	694	47	1,028
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	193	41	152	-	1	-	(58)	(7)	89	-	127
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,851	135	1,716	22	112	42	78	80	424	46	912
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים	1,258	(74)	1,332	4	600	1	371	185	181	1	(11)
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת	449	(17)	466	(1)	201	-	149	64	57	(1)	(3)
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת	814	(57)	871	5	404	1	222	121	124	2	(8)
הפסד מפעילות מופסקת	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	816	(60)	876	5	409	1	222	121	124	2	(8)
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	299,021	14,534	284,487	-	-	993	68,578	30,629	52,451	617	131,219
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	417,005	17,347	399,658	-	-	58,730	47,431	26,506	75,872	34,971	156,148

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 14.5 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									משקי בית ⁽¹⁾
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	
במיליוני ש"ח											
2,341	134	2,207	-	242	25	286	198	571	43	842	סך-הכל רווח מימוני, נטו
826	19	807	20	19	19	98	71	206	35	339	עמלות והכנסות אחרות
3,167	153	3,014	20	261	44	384	269	777	78	1,181	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
(40)	16	(56)	-	(2)	1	(129)	(51)	49	-	76	
1,970	158	1,812	71	108	42	82	85	438	49	937	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
1,237	(21)	1,258	(51)	155	1	431	235	290	29	168	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
523	34	489	(18)	82	2	153	89	108	13	60	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת											
717	(55)	772	(33)	76	(1)	278	146	182	16	108	
רווח נקי מפעילות מופסקת											
16	-	16	16	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
736	(52)	788	(17)	76	(1)	278	146	182	16	108	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו,											
294,980	15,305	279,675	-	-	1,605	66,143	30,117	54,013	718	127,079	לסוף תקופת הדיווח
יתרת פיקדונות הציבור											
348,027	17,347	330,680	-	-	44,455	39,059	21,338	58,421	31,355	136,052	לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווגו מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) כולל הלוואות לדיוור בסך של 12.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
7,393	321	7,072	1	1,615	95	891	578	1,542	64	2,286	רווח מימוני, נטו
2,446	26	2,420	119	85	69	307	201	609	110	920	עמלות והכנסות אחרות
9,839	347	9,492	120	1,700	164	1,198	779	2,151	174	3,206	סך הכנסות
2,130	148	1,982	-	1	4	479	167	545	2	784	הוצאות בגין הפסדי אשראי
5,593	451	5,142	162	322	121	230	236	1,246	136	2,689	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,116	(252)	2,368	(42)	1,377	39	489	376	360	36	(267)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
885	(31)	916	3	501	18	191	142	135	11	(85)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,238	(221)	1,459	(45)	883	21	298	234	225	25	(182)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
1,141	(218)	1,359	(154)	892	21	298	234	225	25	(182)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
299,021	14,534	284,487	-	-	993	68,578	30,629	52,451	617	131,219	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
417,005	17,347	399,658	-	-	58,730	47,431	26,506	75,872	34,971	156,148	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 14.5 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
7,339	395	6,944	3	1,068	76	841	579	1,710	135	2,532	רווח מימוני, נטו
2,462	45	2,417	89	61	71	286	209	612	102	987	עמלות והכנסות אחרות
9,801	440	9,361	92	1,129	147	1,127	788	2,322	237	3,519	סך הכנסות
400	34	366	-	1	4	30	(58)	182	-	207	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,839	583	5,256	190	326	120	239	247	1,273	139	2,722	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,562	(177)	3,739	(98)	802	23	858	599	867	98	590	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,413	54	1,359	(28)	306	9	303	218	310	35	206	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,156	(231)	2,387	(70)	503	14	555	381	557	63	384	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
258	-	258	258	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,428	(221)	2,649	188	507	14	555	381	557	63	384	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
294,980	15,305	279,675	-	-	1,605	66,143	30,117	54,013	718	127,079	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
348,027	17,347	330,680	-	-	44,455	39,059	21,338	58,421	31,355	136,052	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדירור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווגו מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) כולל הלוואות לדירור בסך של 12.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-182 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 384 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי האשראי וירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-2,286 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,532 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים של האשראי וכן במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות כתוצאה מירידת שיעור הריבית הדולרית. מנגד, חלה עלייה כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי לדיור. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-920 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-987 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בדמי ניהול חשבונות ועמלות כרטיסי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-784 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-207 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין לרבות הפרשות בגין הלוואות לדיור, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-2,689 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,722 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. בתקופה המקבילה בשנת 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. מנגד, חלה עלייה בהוצאות בשל שינוי הערכות הבנק בנוגע ליתרת התחייבות תלויה. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-131 מיליארד ש"ח (מזה: אשראי לדיור בסך של כ-97 מיליארד ש"ח, אשראי צרכני בסך של כ-29 מיליארד ש"ח וכרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח), בהשוואה לכ-128 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 (מזה: אשראי לדיור בסך של כ-89 מיליארד ש"ח, אשראי צרכני בסך של 34 מיליארד ש"ח וכרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח). פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-156.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-134.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-25 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 63 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-64 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-135 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות עקב ירידת שיעור הריבית הדולרית. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-110 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-102 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-35.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-225 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-557 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נבע מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,542 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,710 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-609 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-612 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בדמי ניהול חשבונות, שקוזזה בחלקה על-ידי עמלות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-545 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-182 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-1,246 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,273 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. בתקופה המקבילה בשנת 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-52.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-54.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-75.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-61.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-234 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-381 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-167 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך 58 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. בנוסף, הגידול נבע גם מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין חובות בעייתיים וכן מירידה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-30.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-26.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-298 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-555 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו ועל-ידי עלייה בעמלות. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-891 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-841 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדויות שחלה בשוק וכן עקב עלייה בהיקף האשראי והפיקדונות. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-307 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-286 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון ומעמלות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-479 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין חובות בעייתיים וכן מירידה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-68.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-67.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-47.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-45.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-95 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-76 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מגידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדויות שחלה בשווקים. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-69 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-71 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בעמלות תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-1.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-58.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-48.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-892 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-507 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,615 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,068 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, עקב פער שווי הוגן צבירה שלילי בתקופה המקבילה בשל ירידת הריבית הארוכה. בנוסף, חל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. כמו-כן, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדויות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה. מנגד, חל קיטון ברווחים מהשקעה במניות, בשל משבר התפשטות נגיף קורונה וחלה ירידה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-85 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-61 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים להלן.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-154 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 188 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם בסך של 45 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מקיטון בהוצאות המשפטיות הקשורות לחקירה האמריקאית ורווח ממכירת נכסים. עלייה זו קוזזה בחלקה על-ידי הוצאה לשיערוך ההתחייבות בגין ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, בהשוואה להכנסה בתקופה המקבילה אשתקד שבה חלה ירידה בשער הדולר.

כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של כ-258 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד מפעילות מופסקת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות. בתקופה המקבילה נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן רווח ממכירת 65% ממניות ישראל.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-218 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 221 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מירידה בהוצאות המשפטיות, אשר קוזזו בחלקם על-ידי רישום הוצאות בגין שערך ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, בהשוואה להכנסה בתקופה המקבילה אשתקד. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- ההפסד של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-42 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהשוואה לרווח של כ-105 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע ברובו מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה מגידול בשיעור ההפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים, וכן מקיטון ברווח המימוני, נטו זאת בעקבות הפחתת ריבית ה-FED.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-168 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-222 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע מירידה בהוצאות המשפטיות המיוחסות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. עם זאת, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נרשמו הוצאות בגין שערך ההפרשה לחקירה האמריקאית מול הכנסה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, בתקופה המקבילה אשתקד נרשם הפסד בגין עסקה למכירת תיק נכסי הלקוחות של הפועלים שוויץ.
- בשנת 2020 הוכר הפסד מירידת-ערך בגין ההשקעה בפוזיטיבי בסך של 30 מיליון ש"ח והבנק העמיד את סכום ההשקעה בבנק פוזיטיבי על סך של 3 מיליון ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד הוכר הפסד מירידת-ערך בסך של כ-63 מיליון ש"ח.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-14.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הקיטון נבע מהעברת מרבית תיק האשראי הקיים בבנק הפועלים לוקסמבורג לישראל.

- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-14.0 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.5 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- ליום 30 בספטמבר 2020 נותרו בבנק הפועלים לוקסמבורג יתרות אשראי לציבור בסך של כ-0.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. זאת עקב העברת מרבית תיק האשראי הקיים לישראל.
- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 בבנק פוזיטיבי בתורכיה הסתכם בכ-0.4 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה לסוף שנת 2019.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-17.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-17.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-7.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-9.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שייך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שייך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלואאות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
2,536	10	662	86	388	275	253	331	531	סך-הכל רווח מימוני, נטו
766	18	27	11	117	99	16	135	343	עמלות והכנסות אחרות
3,302	28	689	97	505	374	269	466	874	סך ההכנסות
193	-	-	42	(49)	15	22	56	107	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,851	22	117	136	159	127	74	312	904	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,258	6	572	(81)	395	232	173	98	(137)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
449	(1)	199	(17)	141	78	60	35	(46)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
814	7	378	(64)	254	154	113	63	(91)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
816	7	383	(67)	254	154	113	63	(91)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
292,845	-	1,723	12,760	72,709	41,279	96,365	30,745	37,264	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
417,005	-	43,783	17,103	53,619	29,469	-	55,850	217,181	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			סך-הכל
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
2,341	2	241	118	377	282	214	401	706	סך-הכל רווח מימוני, נטו
826	15	31	23	116	97	16	144	384	עמלות והכנסות אחרות
3,167	17	272	141	493	379	230	545	1,090	סך ההכנסות
(40)	-	(2)	16	(201)	15	6	68	58	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,970	61	109	161	158	129	73	317	962	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,237	(44)	165	(36)	536	235	151	160	70	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
523	(6)	90	29	193	84	52	55	26	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
717	(38)	78	(65)	343	151	99	105	44	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
16	16	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
736	(22)	78	(62)	343	151	99	105	44	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
291,007	-	1,253	12,690	76,306	39,997	87,316	31,132	42,313	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
348,027	-	29,066	15,910	48,719	23,493	-	43,826	187,013	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלואאות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
7,393	30	1,567	291	1,160	831	728	1,045	1,741	רווח מימוני, נטו
2,446	117	79	38	384	287	43	411	1,087	עמלות והכנסות אחרות
9,839	147	1,646	329	1,544	1,118	771	1,456	2,828	סך ההכנסות
2,130	-	4	149	480	313	298	355	531	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,593	161	339	456	460	366	227	920	2,664	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,116	(14)	1,303	(276)	604	439	246	181	(367)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
885	14	483	(37)	227	165	90	68	(125)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,238	(28)	827	(239)	377	274	156	113	(242)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
1,141	(137)	836	(236)	377	274	156	113	(242)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
292,845	-	1,723	12,760	72,709	41,279	96,365	30,745	37,264	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
417,005	-	43,783	17,103	53,619	29,469	-	55,850	217,181	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			רווח מימוני, נטו
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
7,339	33	1,038	353	1,103	821	612	1,223	2,156	רווח מימוני, נטו
2,462	76	104	57	349	277	46	432	1,121	עמלות והכנסות אחרות
9,801	109	1,142	410	1,452	1,098	658	1,655	3,277	סך ההכנסות
400	-	2	34	(105)	29	25	235	180	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,839	200	314	587	456	382	218	923	2,759	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,562	(91)	826	(211)	1,101	687	415	497	338	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,413	(22)	299	44	397	249	145	179	122	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,156	(69)	534	(255)	704	438	270	318	216	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
258	258	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,428	189	538	(245)	704	438	270	318	216	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
291,007	-	1,253	12,690	76,306	39,997	87,316	31,132	42,313	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
348,027	-	29,066	15,910	48,719	23,493	-	43,826	187,013	פיקודנות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.

2.2. חברות עיקריות

2.2.1. קבוצת ישראלכרט

בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרותיות"). בחודש אפריל 2019 מכר הבנק בהצעת מכר לציבור 65.2% מהונה של ישראלכרט.

עד לתום הרבעון הראשון של שנת 2019 כלל הבנק את חלקו 98.2% מרווחי ישראלכרט. לאחר המכירה נותר הבנק עם החזקה של כ-33% ממניות ישראלכרט, שטופלה לפי שיטת השווי המאזני.

ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת ההחזקה במניות בישראלכרט, כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבוססה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. כמו-כן, החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראלכרט ובכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

לפרטים נוספים בדבר טענת פקיד השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לחייב במס רווח רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראלכרט, ראה [ביאור 3.1.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

לפרטים נוספים בדבר שומות מע"מ אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו. ראה [ביאור 2.1.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#). הבנק כלל בתקופת הדוח הפרשה כנגד התחייבות זו.

2.6.2 Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. הבנק פועל להחזרת רישיון הבנק ויצאת החברה מגדר אחריותה הפיקוחית של ה-FINMA. ההפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 של הפועלים שוויץ הסתכם בסך של 39 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה להפסד בסך של 86 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיום חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

2.6.3 Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקדונות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה. המצב הכלכלי בתורכיה הוחמר בעקבות מגיפת הקורונה ויחד עם ההרעה במצב הפוליטי של המדינה גבר הסיכון למשבר מאזן תשלומים. הלירה הטורקית איבדה מתחילת השנה ועד סוף חודש אוקטובר כ-40% מערכה מול הדולר ויתרות מטבע-החוץ של תורכיה כמעט אזלו תוך כדי הניסיון להגן על המטבע. בניסיון לבלום את הפיחות הבנק המרכזי בתורכיה העלה את הריבית משיעור של 8.25% ל-10.25%. על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. הבנק התקשר עם בנק השקעות תורכי שסייע באיתור רוכשים פוטנציאליים, תהליך המכירה הואט מאוד במהלך מגפת הקורונה. כמו-כן, לבעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף טענות כנגד הבנק בקשר עם ההשפעה, לכאורה, של האמור על התוצאות של בנק פוזיטיף. המנהל הכללי של הבנק התפטר במהלך יולי 2020. בעקבות חילוקי הדעות השונים, הבנק מנהל דיאלוג מתמשך עם בעל מניות המיעוט, לגבי אופי התנהלות בנק פוזיטיף ופעילות הדירקטוריון שלו. במסגרת הדיאלוג כאמור, נדונות חלופות שונות לגבי חלוקת התמורה הצפויה להתקבל בעת מכירת בנק פוזיטיף. בעקבות הצעה שקיבל הבנק לרכישת בנק פוזיטיף ובהתחשב בדיונים על החלופות השונות עם בעל המיעוט כאמור, הבנק עדכן את השווי ההוגן של התמורה הצפויה והעמיד את שווי ההשקעה בהון ברבעון השני של שנת 2020 בסך של כ-3 מיליון ש"ח (בהשוואה ל-33 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019) ורשם הפרשה לירידת-ערך על סך 30 מיליון ש"ח. הבנק קיבל הצעה נוספת, הטובה מזו הנזכרת לעיל ומנהל במקביל משא ומתן עם המציע. בשלב זה אין באפשרות הבנק להעריך את סיכויי ההתממשות של ההצעות, בין היתר בהתחשב במצב הכלכלי בתורכיה, בנסיבותיו של בנק פוזיטיף ועל בסיס נסיון העבר. עוד יצוין כי בחודש ינואר 2019 בנק ישראל הנחה את הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בחישוב יחס ההון המאוחד בגין הפעילות בבנק פוזיטיף החל משנת 2020. לפרטים ראה [פרק הון והלימות הון](#) לעיל. לעניין ניכוי מסגרת קווי האשראי מההון הפיקוחי, ראה [פרק 2.3.2](#) הון, הלימות הון ומינוף. יתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמה ב-724 מיליון לירות תורכיות (כ-321 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 641 מיליון לירות תורכיות (כ-372 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2019. התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו בהפסד של כ-40 מיליון לירות תורכיות לעומת רווח בסך של כ-2 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד. סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 30 בספטמבר 2020, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך של ההשקעה כאמור לעיל, הסתכמה ב-107 מיליון ש"ח (3 מיליון ש"ח בהון, ו-104 מיליון ש"ח בקווי אשראי שהועמדו לבנק פוזיטיף), בהשוואה לכ-154 מיליון ש"ח (33 מיליון ש"ח בהון ו-121 מיליון ש"ח בהלוואות כאמור) בסוף שנת 2019. לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית](#) בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי להלן.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" וב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2020".

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציטת. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול הבנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות המפקח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים. מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הינו ד"ר א. בכר.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגב' ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול הסיכונים ראה ["דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019"](#).

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי.

תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
- **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה ["דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 30 בספטמבר 2020](#).

סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף כמו גם צעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו, יצרו פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק, אם כי קיימים תחומים בהם הפגיעה מובהקת וברורה כגון תעופה, תיירות, מסחר בקניונים, הסעדה, ארועים, בילוי ופנאי ואנרגיה. היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית תלויה בגורמים רבים אשר אינם ברורים מספיק בשלב זה ואשר כוללים את מהירות החזרה לשגרה בענפים השונים, יכולת העסקים ומשקי הבית להתמודד עם המשבר באמצעות שינוי תהליכים ומציאת פתרונות חליפיים, תמיכת הממשלה, התאוששות המסחר העולמי ועוד גורמים נוספים. יוצאים מהכלל תחומים בהם הביקוש עלה והתנאים לא יצרו פגיעה מהותית עסקית כגון בתי מרקחת, מסחר במזון. בעקבות המשבר, גדל באופן חד שיעור מבקשי התעסוקה והשלכות המשבר מייצרות גם בקרב משקי הבית אי ודאות כלכלית משמעותית. הבנק פועל לתמוך בלקוחותיו בתקופת המשבר תוך התחשבות בהשפעות המשבר על סיכון האשראי ולצורך כך ביצע מספר צעדים המפורטים בפרק 2.1.3 לעיל.

על רקע אי הודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי בפועל, עשויים לגדול אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל ואשר עשויים לסייע למשק להחליץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצליחו יביאו לדחיה בלבד בהתממשות סיכונים האשראי.

במסגרת היערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים פנימיים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק ובפרט, הבנק בוחן את השלכות המשבר הפוטנציאליות על תיק האשראי וזאת גם ככלי תומך לבחינת נאותות הפסדי האשראי. יודגש כי תרחישים כאמור מבוצעים בגישות שונות הנהוגות בכל בנק והתלויות באופן ניהול הסיכונים של כל תאגיד בנקאי ובגישתו הפנימית ולפיכך יתכנו הערכות שונות, לעיתים אף באופן מהותי בין התאגידים הבנקאים השונים בהתאם לתרחישים השונים שערך כל תאגיד בנקאי לפי גישתו ואומדנים שונים בין התאגידים הבנקאיים גם בהינתן אותו מערך הנחות. בתרחיש הייחוס אשר שימש את הבנק לאתגור יתרת הפרשה הקבוצתית הניח הבנק כי הפעילות הכלכלית לא תשוב לסדרה לפחות עד מחצית 2021. כתוצאה מהמגבלות בגין נגיף הקורונה, התוצר ישוב להתכווץ ברבעון הרביעי של 2020 ובסיכום שנת 2020 הוא ירד בשיעור שנתי ממוצע של 5.5%. בשנת 2021 נרשמת התאוששות הדרגתית בצמיחה וזו מסתכמת בשיעור שנתי של 4.4%. רמת התוצר בסוף 2021 תהיה דומה לזו שטרם המשבר.

שיעור האבטלה (הגדרה רחבה הכוללת חל"ת) יעמוד על 14% ברבעון הרביעי של 2020, וירד לרמה של 10% ביוני 2021. מחירי הדיור ירדו באופן מתון עד ליוני 2021. ריבית בנק ישראל בתרחיש האמור נותרת ברמה של 0.1% בארבעת הרבעונים הבאים. גם ברבעון זה החליט הבנק לעדכן את יתרת הפרשה הקבוצתית, אשר מסתכמת לתאריך הדוחות הכספיים בכ-5.3 מיליארד ש"ח וזאת בכדי ליצור יתרת הפרשה קבוצתית גבוהה יותר המהווה "כרית ביטחון" אל מול התממשות אפשרית בעתיד של הפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות, קרי: הכרה בהפסדי אשראי גבוהים יותר בשלושת הרבעונים הראשונים של 2020, על-ידי הגדלת יתרת הפרשה הקבוצתית אל מול התממשות עתידית אפשרית של הפסדים פרטניים ומחיקות אוטומטיות. בהתאם לתרחיש שערך הבנק רמת הפסדי האשראי האפשריים של הבנק בשנה הקרובה עשויה לקטון, בהסתברות שאינה זניחה, ככל שיתמשו נתוני התרחיש וככל שהשפעת נתוני התרחיש על איכות התיק תהיה על-פי המודלים וההנחות שנקטו ב-0.3 מיליארד ש"ח או לגדול ב-0.2 מיליארד ש"ח ביחס להוצאה להפסדי אשראי החזויה בשנה הקרובה בתרחיש הייחוס.

יודגש כי נוכח אי הודאות הרבה השוררת והקושי הקיים בזיהוי מלא של הפסדי האשראי, בין היתר נוכח דחיית התשלומים ללווים כפי שתואר לעיל, חיזוי הפסדי אשראי בעיצומו של המשבר הינו תוצאה של הנחות והערכות אשר בשלב זה קשה עד מאד לקבוע את סבירותן. הפרמטרים העיקריים הנכללים בתרחיש ואשר להערכת הבנק ישפיעו על גובה הפסדי האשראי הצפויים ואשר לגביהם קיימת אי ודאות משמעותית הינם שיעור האבטלה ושיעור צמיחת התוצר.

צעדי הממשלה בהמשך הדרך משפיעים אף הם על הערכת הפסדי האשראי הצפויים וככל שיינתן סיוע ממשלתי לעסקים ולפרטיים צפוי קטון נוסף בהפסדי האשראי. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם. מאחר שהשינוי בהפרשה להפסדי אשראי נובע בעיקרו כתוצאה מהגדלת הפרשה הקבוצתית כדי לבטא תחזית לגידול עתידי בהפסדי האשראי, השינוי אינו ניכר באופן משמעותי ביחס למדדים לאיכות תיק האשראי אשר מושפעים בעיקר ממצב התיק הנוכחי, פרט לגידול מסוים בשיעור החוב הבעייתי ויכול שהדבר נובע גם מדחיות תשלומים ללווים ותמיכה ממשלתית כפי שתואר לעיל.

כפי שתואר לעיל, בשל אי הודאות הרבה השוררת בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המשבר והיקפן על הבנק, יודגש כי הנחות שונות היו יכולות להביא לתוצאות שונות אף באופן מהותי מאילו המתוארות לעיל וכמו-כן עשויות להביא לתוצאות שונות בין התאגידים הבנקאיים השונים. הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בפרק 1.1 לעיל, הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל.

3.2.1. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד בחובותיהם התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. עוד נקבע כי, לווה נחשב לווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ-30 ימים במועד יישום השינויים.

ייצוב לוויים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, אשר הם לוויים תקינים הנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר כתוצאה ממשבר התפשטות נגיף הקורונה ככלל לא יחשב כארגון מחדש של חוב בעייתי, בפרט כאשר מתקיימים התנאים הבאים:

- השינוי בוצע בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה
- הלווה לא היה בפיגור במועד שבו יושמו השינויים
- השינוי הוא לזמן קצר

לעניין קביעת מצב פיגור - חובות שלא היו לפני כן בפיגור וניתנה להם דחיה בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה, לא יסווגו כחובות בפיגור בשל הדחייה. כאשר בוצעה דחיית תשלומים בחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להקפיד את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית. ייתכן שאילולא הקפאת מניין ימי הפיגור ביחס לתשלומים שנדחו, כאמור לעיל, יתרת החובות בפיגור הייתה גבוהה יותר. דחיית התשלומים כאמור לעיל, לגבי הלוואות שלא היו בפיגור של 30 ימים או יותר במועד דחיית התשלומים, לא תחייב סיווג הלוואות כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי. לגבי הלוואות לדיור: ב-13 יולי 2020 ניתנה דחיית תשלומים נוספת להלוואות לדיור שלא היו בפיגור, בשל אירוע נגיף הקורונה, ככלל הדחיה אינה מחייבת סיווג של הלוואות לדיור כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי, גם כאשר הדחייה המצטברת עולה על שישה חודשים.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 11](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הבנק העמיד לרשות לקוחותיו כלים, מוצרי אשראי ומוצרים נוספים להתמודדות עם המשבר. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגיד.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים החל מחודש מרץ 2020, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 1-3: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים⁽¹⁾, במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, שלא סוגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾⁽²⁾	פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים			פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽³⁾			חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח		יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות בעייתיים	
	חובות לא בעייתיים	חובות בעייתיים	סך-הכל	חובות לא בעייתיים	חובות בעייתיים	סך-הכל	חובות לא בעייתיים	חובות בעייתיים					
	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 3-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 3-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של 6-חודשים
	מזה: יתרת חוב רשומה של 30 ימים או יותר												
	במיליוני ש"ח												
	625	18	1,944	2,281	2,140	-	141	715	126	158	2,996	עסקים גדולים	
	948	62	732	1,062	1,061	-	1	178	71	167	1,240	עסקים בינוניים	
	4,967	2,201	1,167	3,675	2,730	-	945	139	762	20,075	3,814	עסקים קטנים וזעירים	
	32	2,001	1,812	838	2,799	1,994	1	804	113	506	69,096	2,912	אנשים פרטיים - ללא דיור
	372	13,427	2,663	4,151	7,349	6,532	140	677	55	162	13,654	7,404	הלוואות לדיור
	432	21,968	6,756	8,832	17,166	14,457	141	2,568	1,200	1,627	103,150	18,366	סך-הכל ישראל
	-	-	1,703	1,241	2,699	2,576	-	123	306	371	43	3,005	פעילות בחו"ל
	432	21,968	8,459	10,073	19,865	17,033	141	2,691	(4) 1,506	1,998	103,193	21,371	סך-הכל ליום 30.9.20

- בסמוך למועד הפרסום הסתכמה יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומים לסך של כ-19,115 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל הסתכמה לסך של כ-1,813 מיליון ש"ח.
- מזה: דחיות שניתנו שאינן במסגרת תוכנית רוחבית בסך 7,016 מיליון ש"ח.
- תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחיות שלהן הלווה זכאי לפי כל דין.
- מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 110 מיליון ש"ח.

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, החליטה המדינה על הקמת קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים קטנים, בינוניים וגדולים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלוואות:

- ריבית: שנה ראשונה ריבית אפס (משולמת על-ידי המדינה לבנק), שנה שנייה ואילך, פריים+1.5%.
- תקופה: עד 5 שנים, כולל תקופת גרייס עד 12 חודשים.
- ביטחונות לקוח: עד 5% מגובה הלוואה המאושרת.
- סכום הלוואה:
- במסלול הכללי: 30% מהמחזור השנתי של הלקוח או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מבניהם.
- במסלול המוגבר: 30% מהמחזור השנתי של הלקוח או 10 מיליון ש"ח, הנמוך מבניהם.

עד כה כ-77% מהאשראי בערבות מדינה ניתן לעסקים קטנים וזעירים וכ-23% נוספים לעסקים בינוניים וגדולים. הסיכון באשראי זה מגודר על-ידי המדינה על-פי השיעורים הבאים: עד 85% באשראי ספציפי, ולא יותר מ-15% לכלל התיק במסלול הכללי, ועד 95% באשראי ספציפי ולא יותר מ-60% לכלל התיק במסלול המוגבר שהושק ב-21 ליוני 2020. המסלול המוגבר כולל עסקים שנפגעו באופן משמעותי מהתפשטות הקורונה ואשר הציגו ירידה מעל 50% במחזור ההכנסות שלהם בחודשים אפריל עד יולי 2020 בהשוואה לאותם חודשים אשתקד, ושהינם ללא יכולת תזרימית עצמאית להתמודד עם הנזקים התזרימיים.

טבלה 2-3: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לימים	לימים	
30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2020	
2,942	3,721	עסקים קטנים וזעירים
685	895	עסקים בינוניים
149	234	עסקים גדולים
3,776	4,850	סך-הכל

טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור⁽¹⁾

יתרה ליום 31.12.19				יתרה ליום 30.09.20				
סך-הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	סך-הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
290,053	35,659	87,802	166,592	284,990	30,221	93,827	160,942	סיכון אשראי מאזני
140,452	21,009	7,259	112,184	149,738	21,538	6,568	121,632	סיכון אשראי חוץ-מאזני
430,505	56,668	95,061	278,776	434,728	51,759	100,395	282,574	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
6,674	2,133	1,198	3,343	14,526	3,670	2,509	8,347	א. לא בעייתי - מאזני
9,158	906	702	7,550	10,111	848	714	8,549	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
3,240	48	-	3,192	3,606	32	-	3,574	(1) השגחה מיוחדת
1,476	96	700	680	2,344	40	713	1,591	(2) נחות
4,442	762	2	3,678	4,161	776	1	3,384	(3) פגום
15,832	3,039	1,900	10,893	24,637	4,518	3,223	16,896	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,028	89	8	2,931	3,858	183	40	3,635	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
18,860	3,128	1,908	13,824	28,495	4,701	3,263	20,531	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
913	93	699	121	790	39	713	38	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾
449,365	59,796	96,969	292,600	463,223	56,460	103,658	303,105	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים								
3,867	378	2	3,487	3,482	363	1	3,118	א. חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
34	-	-	34	33	-	-	33	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,901	378	2	3,521	3,515	363	1	3,151	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

כדי לשקף את השפעת המשבר ביצע הבנק תהליכי החמרת דירוגים פנימיים על בסיס הערכות למידת השפעת המשבר על סגמנטים שונים בשילוב עם פרמטרים נוספים. כתוצאה מכך ניכר גידול משמעותי ביתרות האשראי שאינו בדירוג ביצוע בנתוני 30 בספטמבר 2020 לעומת נתוני 31 בדצמבר 2019. תהליכי החמרת הדירוגים הפנימיים עודכנו, וצפויים להמשיך להתעדכן, בהתאם להערכות הבנק לגבי השלכות המשבר.

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
3,678	764	4,442
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
549	285	834
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(4)	(3)	(7)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(336)	(146)	(482)
חובות פגומים שנמחקו		
(528)	(123)	(651)
חובות פגומים שנפרעו		
3,359	777	4,136
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
667	707	1,374
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
1,760	260	2,020
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(145)	(131)	(276)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(264)	(109)	(373)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו		
2,018	727	2,745
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
1,272	136	1,408
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה		
587	179	766
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה		
(135)	(39)	(174)
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה		
(291)	(96)	(387)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		
161	44	205
נזקף לרווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי		
(336)	(146)	(482)
מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה		
291	96	387
גביית חובות שנמחקו חשבונאית		
-	-	-
אחר		
1,388	130	1,518
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה		

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
2,015	706	2,721
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
931	322	1,253
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(52)	(8)	(60)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(287)	(135)	(422)
חובות פגומים שנמחקו		
(387)	(140)	(527)
חובות פגומים שנפרעו		
2,220	745	2,965
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
676	624	1,300
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
233	303	536
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(81)	(111)	(192)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(165)	(131)	(296)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו*		
663	685	1,348
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
408	163	571
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה		
486	167	653
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה		
(67)	(62)	(129)
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה		
(505)	(99)	(604)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		
(86)	6	(80)
נזקף לדוח רווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי		
(287)	(135)	(422)
מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה		
505	99	604
גביית חובות שנמחקו חשבונאית		
(1)	(2)	(3)
אחר		
539	131	670
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה		
(36)	-	(36)
* מזה: חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב		

טבלה 5-3: מדדי סיכון אשראי

ליום		
31.12.19	30.09.20	
1.49%	1.38%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.31%	0.26%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.58%	2.07%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.27%	1.79%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור**
105.97%	149.32%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*
87.90%	125.38%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.42%	2.54%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.44%	0.95%	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.12%	0.18%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
7.48%	8.79%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
** כולל הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים.

ניתוח איכות התיק

בתשעת החודשים של שנת 2020 נרשמה עלייה (החמרה) במדדים הבאים לעומת סוף 2019:

- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.
- שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- בתקופה זו נרשמה ירידה (שיפור) במדדים הבאים:
- שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור.

המדד העיקרי המעיד על החמרה באיכות התיק שאינה כתוצאה מהגידול בהפרשה הקבוצתית הינו גידול מסוים בשיעור החוב הבעייתי. פרט למדד זה השפעת התפשטות נגיף הקורונה אינה ניכרת עדיין באופן מהותי באיכות התיק, אך השפעות המשבר עשויות להביא לגידול משמעותי בהפסדי האשראי בעתיד, אותן הביא הבנק לידי ביטוי באמצעות ההפרשה הקבוצתית. יצוין כי קיימת אי ודאות רבה לגבי השלכות המשבר וזאת בהתחשב בהמשך התממשותו בארץ ובחו"ל, הן בהיבט הפגיעה הכלכלית של צעדים נוספים שיתכן וידרשו, כדי למתן את התפשטות הנגיף והן בהיבט הצלחת צעדי תמיכה ממשלתיים.

לגבי מדדים נוספים המתייחסים לסיכון תיק האשראי של אנשים פרטיים בלבד ראה [טבלה 18-3](#) להלן.

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 בספטמבר 2020						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
380	53	102	373	961	30,922	32,348
570	(2)	44	473	621	67,921	70,253
594	(93)	104	242	1,133	25,089	27,735
957	126	277	422	1,244	33,645	36,561
247	9	56	30	195	38,025	38,476
186	49	88	101	121	13,352	14,469
81	8	32	40	71	7,319	7,765
1,636	30	392	1,771	3,348	36,644	41,849
4,651	180	1,095	3,452	7,694	252,917	269,456
733	6	296	1	695	99,915	103,153
1,078	194	487	777	849	51,538	56,234
6,462	380	1,878	4,230	9,238	404,370	428,843
-	-	-	-	-	2,710	2,710
-	-	-	-	-	48,385	48,385
6,462	380	1,878	4,230	9,238	455,465	479,938
503	27	251	611	2,505	30,358	34,380
9	-	1	-	-	40,952	41,640
512	27	252	611	2,505	71,310	76,020
6,974	407	2,130	4,841	11,743	526,775	555,958

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 11,774,437,65,785,318,505 ו-159,457 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי*	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי*	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	מזה: סיכון אשראי בעייתי*(6)	מזה: דירוג ביצוע אשראי*(5)	סיכון אשראי כולל*(1)
במיליוני ש"ח						
346	18	21	359	1,179	29,446	31,045
468	(116)	(192)	536	922	62,047	63,980
393	(110)	7	222	1,069	23,301	24,523
798	89	117	414	933	32,327	34,710
210	(8)	60	15	37	40,124	40,420
149	38	59	110	136	12,201	13,005
57	12	18	22	44	7,179	7,428
606	41	123	545	1,930	39,023	42,465
3,027	(36)	213	2,223	6,250	245,648	257,576
436	4	19	-	662	90,511	93,165
820	249	180	744	871	56,258	61,174
4,283	217	412	2,967	7,783	392,417	411,915
-	-	-	-	-	3,242	3,242
-	-	-	-	-	44,431	44,431
4,283	217	412	2,967	7,783	440,090	459,588
212	6	(12)	500	1,291	32,108	34,293
9	-	-	-	-	44,172	44,172
221	6	(12)	500	1,291	76,280	78,465
4,504	223	400	3,467	9,074	516,370	538,053

* סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם שונה מענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מענפי המשק המסחריים לענף "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור".

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני(3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות(2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 12,692,529, 63,907, 312,933 ו-147,992 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (מוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
333	33	26	405	915	29,736	31,029
523	(100)	(125)	603	951	65,812	67,577
402	(112)	13	305	1,214	23,390	24,702
806	120	157	539	953	33,746	35,380
200	(38)	19	30	138	38,001	38,346
148	50	65	112	130	12,775	13,297
57	15	21	22	70	7,403	7,582
1,243	42	768	1,858	3,621	38,004	42,600
3,712	10	944	3,874	7,992	248,867	260,513
443	9	31	2	696	94,590	96,480
785	297	193	760	904	56,420	59,540
4,940	316	1,168	4,636	9,592	399,877	416,533
-	-	-	-	-	2,905	2,905
-	-	-	-	-	41,585	41,585
4,940	316	1,168	4,636	9,592	444,367	461,023
303	36	109	661	1,294	30,628	32,832
8	-	(1)	-	-	41,733	41,733
311	36	108	661	1,294	72,361	74,565
5,251	352	1,276	5,297	10,886	516,728	535,588

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 148,572 ו-11,143, 471, 57,713, 317,689 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעוף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

3.2.3. בינוי והנדל"ן

ליום 30 בספטמבר 2020 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-106 מיליארד ש"ח.

טבלה 3-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		יתרה ליום 30 בספטמבר 2020				
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח						
6,050	2,484	3,566	5,012	1,932	3,080	בנייה למסחר ושירותים
520	99	421	458	93	365	בנייה לתעשייה
46,168	*28,208	17,960	49,321	*30,973	18,348	בנייה לדיור
27,811	4,945	22,866	30,946	5,432	25,514	נכסים מניבים
20,444	10,498	9,946	20,218	10,254	9,964	אחר
100,993	46,234	54,759	105,955	48,684	57,271	סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-3,755 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 3,589 מיליוני ש"ח).

3.2.4. חשיפת אשראי למדינות זרות

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020			
חשיפה					
סך-הכל	חוף-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	סך-הכל	חוף-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית
במיליוני ש"ח					
המדינה					
29,457	6,557	22,900	29,261	6,321	22,940
4,723	1,097	3,626	2,496	1,271	1,225
10,936	2,985	7,951	13,106	4,259	8,847
2,628	1,463	1,165	2,596	1,519	1,077
3,507	1,512	1,995	3,774	1,269	2,505
12,893	1,689	11,204	13,648	2,335	11,313
64,144	15,303	48,841	64,881	16,974	47,907
סך-כל החשיפות למדינות זרות					
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS:					
529	385	144	217	75	142
פורטוגל, איטליה, יוון וספרד					
מזה: סך החשיפות למדינות LDC					
1,551	187	1,364	1,528	142	1,386
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*					
8	-	8	346	-	346

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. התפשטות נגיף הקורונה העלתה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, וזו בלטה בשווקים המתעוררים. בהתאם ובשל התפתחות בשוקי ההון ואחרים, נכללו בתקופת הדוח מדינות נוספות ברשימת המדינות עם בעיות נזילות ובכללן תורכיה, שהינה מדינת הפעילות של בנק פוזיטיף, המוחזק על-ידי הבנק. יודגש כי הוספה של מדינות לרשימה לא בהכרח מייצגת הרעה שייחודית למדינה זו, וכמו-כן שיפור באותם אינדיקטורים יוביל בהתאם לעדכון הרשימה.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

3.2.5. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

טבלה 9-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020				
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾						
6,981	2,949	4,032	5,599	2,466	3,133	AA- עד AAA
15,620	1,709	13,911	18,517	2,506	16,011	A- עד A+
1,006	139	867	770	34	736	BBB- עד BBB+
34	22	12	18	16	2	B- עד BB+
-	-	-	7	4	3	פחות מ: B-
386	74	312	605	112	493	ללא דירוג
24,027	4,893	19,134	25,516	5,138	20,378	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
24,027	4,893	19,134	25,516	5,138	20,378	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
5	1	4	7	1	6	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-64 מיליון ש"ח, מזה סך של 42 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 16 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ וסך של 6 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך חשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-163 מיליון ש"ח בדירוג A-)
 איטליה - סך חשיפה של כ-18 מיליון ש"ח, מזה סך של 17 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 1 מיליון ש"ח בדירוג BB (סך החשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-83 מיליון ש"ח, מזה סך של 76 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 7 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 באירלנד, יוון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-Fitch.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2020 בכ-25.5 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-1.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. עלייה זו נבעה מגידול בחשיפה המאזנית בסך כ-1.3 מיליארד ש"ח ומעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-0.2 מיליארד ש"ח. כ-94.5% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-81.62% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 17.36% בחברות ביטוח ו-1.02% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (64.16%), ובארצות-הברית (24.1%). בשל החשש מפני ההשלכות השליליות של מגפת הקורונה על הכלכלה העולמית ועל התוצאות הכספיות של המוסדות הפיננסיים בעולם, נרשם ברבעון ראשון 2020 גידול במרווחים ובמחירי ה-CDS של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים מולם פועל הבנק. במקביל אף שינו סוכנויות הדרוג (Fitch, S&P, MOODY'S) את תחזיות הדרוג של רבים מהם לשלילית ולמקצתם אף הורד דרוג האשראי לטווח הארוך. מגמה זו התמתנה במהלך הרבעון השני והשלישי כר שרמות המרווחים ומחירי ה-CDS מתקרבים לרמתם טרום המשבר. הבנק מוסיף לקיים ניטור תכופ ושוטף של המוסדות הפיננסיים ובמידת הצורך פועל לצמצום מכלול הסיכונים הרלוונטיים ובכללם סיכון האשראי וסיכון הסליקה. נתוני "בנקים וממשלות בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק, בפרק סקירת הסיכונים ובדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2020 (להלן: הגילוי לפי ענפי משק), כולל את החשיפות בגין בנקים בחו"ל ולא כולל מוסדות פיננסיים אחרים אשר מוצגים בעיקר בענפי שירותים פיננסיים. בנוסף, בענף זה נכללים בנקים מרכזיים בעוד שהטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים. בגילוי לפי ענפי משק "סיכון האשראי הכולל" מכיל יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים בעוד שהטבלה לעיל כוללת רק יתרות מאזניות בגין נגזרים. כמו-כן, סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי לפי ענפי משק כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

3.2.6 סיכונים בתיק הלוואות לדיור טבלה 10-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.19	30.09.19	30.09.20
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
89,777	87,757	97,103
1,173	1,210	1,092
123	115	164
91,073	89,082	98,359

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	30.09.20
31.12.19	30.09.19	30.09.20
במיליוני ש"ח		

ביצוע		
הלוואות מכספי האוצר		
124	98	87
42	32	45
166	130	132
18,159	13,596	15,228
18,325	13,726	15,360
1,235	787	1,590
19,560	14,513	16,950

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 11-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה	הסכום בפיגור מעל 90 יום מתוך סך החובות הבעייתיים	שיעור הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור (כולל הפרשה לפי עומק הפיגור)	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	חוב בעייתי	שיעור חוב בעייתי
במיליוני ש"ח/באחוזים						
97,103	129	0.13%	738	0.76%	714	0.74%
89,777	109	0.12%	446	0.50%	702	0.78%

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 שיעור הסכומים בפיגור עלה באופן שולי ושיעור החוב הבעייתי ירד במעט לעומת סוף 2019. מנגד נרשמה עלייה חדה בשיעור ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור. עלייה זו הושפעה מגידול יזום של ההפרשה הקבוצתית אשר נועדה לשקף את ההשפעות האפשריות של המשבר על הפסדי האשראי העתידיים. בהתאם להנחיית בנק ישראל ביצוע דחייה לא מביא לכך שההלוואה תוגדר כהלוואה בפיגור, ובמידה והלווה כבר נמצא בפיגור, רמת הפיגור מוקפאת עד לסיים הדחייה.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל		מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
שיעור שינוי בתקופה	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	
8.2%	97,103	0.2%	221	25.9%	25,133	14.1%	13,684	38.7%	37,623	21.1%	20,442	30.09.20
10.2%	89,777	0.3%	266	26.5%	23,834	15.4%	13,811	38.5%	34,565	19.3%	17,301	31.12.19
9.3%	81,454	0.5%	368	27.0%	21,984	16.6%	13,539	38.1%	31,060	17.8%	14,503	31.12.18

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטי על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים

2019		2020		רבעון שלישי	יתרות לסוף תקופה
רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי		
87,757	89,777	92,536	94,615	97,103	
2.3%	2.3%	3.1%	2.2%	2.6%	שינוי ביתרות
4,843	4,729	5,712	4,363	5,285	ביצוע הלואות חדשות

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים
טבלה 14-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.19	31.12.19	31.03.20	30.06.20	30.09.20	
מאפיינים					
37.7%	40.2%	39.7%	40.7%	43.3%	שיעור מימון מעל 60%
0.1%	0.0%	0.1%	0.0%	0.0%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
32.7%	30.8%	32.0%	33.1%	32.8%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
59.9%	58.1%	58.4%	58.7%	58.4%	שיעור בריבית משתנה
5.6%	5.7%	4.9%	5.2%	5.1%	שיעור הלוואות לכל מטרה
9.2%	9.2%	8.6%	7.9%	6.9%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
7.1%	7.4%	7.9%	8.0%	8.1%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
24.1	24.3	24.3	24.7	24.6	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

נמשכת מגמת העלייה ביתרות הלוואות לדיור ברבעון המדווח. שיעור הגידול ברבעון השלישי אינו מציג האטה בפעילות והוא דומה לשיעור הגידול בתקופה שקדמה למשבר. מנתוני ביצועי הלוואות לדיור ברבעון השלישי ניכרת עלייה (החמרה) במדד שיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%. יציבות נרשמה במדדים הבאים:

- שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40%.
 - שיעור בריבית משתנה ובפרט בשיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים (ירידה קלה).
 - שיעור ביצועי הלוואות לכל מטרה (ירידה קלה).
 - תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).
 - שיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (עלייה קלה).
- במדד שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות נרשמה ירידה.

יצוין כי הגידול בשיעור המימון מעל 60% מושפע מהיקף המשכנתאות בפרויקטי מחיר למשתכן וכן ממגמת ירידה במשקל הלוואות למטרת השקעה (מוגבלות לשיעור מימון עד 50%).

3.2.7. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת ההחזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל. ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום הלוואה המרבי אותה יכול הלקוח לקבל ותנאי הלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונותיו. תוכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת ההחזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון. החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיקי האשראי, איכותו, סיכנו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים האשראי.

טבלה 3-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.19	30.09.20		
				מאזני
(11.29%)	(363)	3,216	2,853	עו"ש חובה
(9.57%)	(2,583)	26,996	24,413	הלוואות ⁽¹⁾
(24.36%)	(19)	78	59	מזה: הלוואות בולט ובלון
(11.96%)	(420)	3,511	3,091	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(11.74%)	(582)	4,958	4,376	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
(10.21%)	(3,948)	38,681	34,733	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
				חוץ-מאזני
2.94%	621	21,092	21,713	סיכון אשראי חוץ-מאזני
(5.57%)	(3,327)	59,773	56,446	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.
 (2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 30 בספטמבר 2020			סך-הכל	
	הכנסה לחשבון			הכנסה לחשבון				
	מעד 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	מעד 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח		
	במיליוני ש"ח							
							אשראי ללווה באלפי ש"ח	
3,587	982	960	1,645	3,427	1,011	933	1,483	עד 20
3,613	1,024	879	1,710	3,282	916	832	1,534	מ-20 עד 40
8,188	2,052	2,415	3,721	7,565	1,899	2,367	3,299	מ-40 עד 80
12,548	4,140	4,782	3,626	11,277	3,760	4,371	3,146	מ-80 עד 150
9,366	5,749	2,805	812	7,931	4,833	2,385	713	מ-150 עד 300
1,379	1,158	154	67	1,251	993	122	136	מעל 300
38,681	15,105	11,995	11,581	34,733	13,412	11,010	10,311	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הליווים

ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2019	2020	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
22,491	18,858	עד 10
6,574	6,485	מ-10 עד 50
4,999	4,993	מ-50 עד 200
2,219	2,175	מ-200 עד 500
2,398	2,222	מעל 500
38,681	34,733	סך-הכל

טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020				
סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
תקופה לפירעון						
8,506	5,440	3,066	7,618	4,844	2,774	עד שנה
7,557	84	7,473	7,432	77	7,355	משנה עד 3 שנים
13,764	115	13,649	12,567	113	12,454	מ-3 עד 5 שנים
8,854	122	8,732	7,116	115	7,001	מעל 5 שנים
38,681	5,761	32,920	34,733	5,149	29,584	סך-הכל

טבלה 3-19: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני ליום		השינוי	יתרה ליום		
31.12.19	30.09.20		31.12.19	30.09.20	
במיליוני ש"ח					
2.3%	2.4%	(6.2%)	905	849	סיכון אשראי בעייתי
2.0%	2.2%	2.2%	760	777	מזה: סיכון אשראי פגום
0.2%	0.1%	(58.1%)	93	39	חובות בפיגור מעל 90 יום
⁽¹⁾ 0.8%	0.7%	⁽¹⁾ (12.9%)	297	194	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
2.0%	3.1%	37.3%	785	1,078	יתרת הפרשה להפסדי אשראי

(1) מחושב על בסיס שנתי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2020

בתשעת החודשים של שנת 2020 נרשם המשך קיטון ביתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-9.8%. סך סיכון האשראי המאזני ירד בכ-10.2%.

בתשעת החודשים נרשמה ירידה חדה ביתרת החובות בפיגור מעל 90 יום של 58.1%, ירידה זו הושפעה, בין היתר, מהאפשרות לבצע דחיות תשלומים. ביתרת סיכון האשראי הבעייתי נרשמה ירידה של 6.2%, אך נרשמה עלייה בשיעורו מסך סיכון האשראי המאזני בעקבות ירידה בהיקף התיק. במחיקות החשבונאיות נטו לתקופה נרשמה ירידה של 12.9% במונחים שנתיים. המושפעת בין היתר מהאפשרות לבצע דחיות תשלומים תוך הקפאת מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום.

עלייה נרשמה במדדים הבאים:

- עלייה ביתרת סיכון האשראי הפגום של 2.2%.

- עלייה חדה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי של 37.3%, זאת בהשפעת הגידול בהפרשה הקבוצתית.

בנתוני תשעת החודשים של שנת 2020 ישנה ירידה משמעותית ביתרת החובות בפיגור מעל 90 יום, ביתרת סיכון האשראי הבעייתי ובמחיקות החשבונאיות נטו לתקופה (במונחים שנתיים), בעוד שישנה עלייה ביתרת האשראי הפגום ועלייה חדה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי. פרט לגידול מסוים בסיכון האשראי הפגום ולהשפעת הפרשה הקבוצתית על יתרת הפרשה להפסדי אשראי, השפעות התפשטות נגיף הקורונה טרם באו לידי ביטוי וצפויות להשפיע באופן משמעותי יותר בהמשך על מדדי איכות התיק. היקף ההשפעה תלוי בהיקף הפגיעה בפועל במעסיקים ויכולת המשק להתאושש במהירות. ככל שהפגיעה בשכר הלווים, ובפרט גידול באבטלה יהיו משמעותיים, ייתכן גידול משמעותי בהפסדי האשראי. גורם ממתן עשוי להיות צעדי הממשלה לתמוך בציבור המובטלים ולהאצת התאוששות המשק. ככל שצעדים אלו יצליחו, יביא הדבר להשפעה מתונה יותר של המשבר על איכות תיק חשיפות זה.

3.2.8 מימון ממונף

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 30 בספטמבר 2020			
מספר לוויים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף המשק של הלווה			
3	508	1,014	1,522
1	435	-	435
2	279	-	279
1	422	-	422
1	90	176	266
8	1,734	1,190	2,924
			סך-הכל

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-733 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2019			
מספר לוויים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף המשק של הלווה			
1	103	110	213
2	498	-	498
1	-	266	266
1	235	9	244
1	338	83	421
2	633	-	633
8	1,807	468	2,275
			סך-הכל

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-591 מיליון ש"ח.

3.2.9. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2020			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	42	3,980	4,022
1	198	1,068	1,266
1	599	1,590	2,189
5	6,796	7,009	13,805
9	7,635	13,647	21,282

ענף משק

תעשייה	2	42	3,980	4,022
בינוי ונדל"ן - בינוי	1	198	1,068	1,266
אספקת חשמל ומים	1	599	1,590	2,189
שירותים פיננסיים	5	6,796	7,009	13,805
סך-הכל	9	7,635	13,647	21,282

31 בדצמבר 2019

מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	26	4,012	4,038
1	1,419	1,261	2,680
1	941	261	1,202
6	9,225	6,320	15,545
10	11,611	11,854	23,465

ענף משק

תעשייה	2	26	4,012	4,038
אספקת חשמל ומים	1	1,419	1,261	2,680
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	941	261	1,202
שירותים פיננסיים	6	9,225	6,320	15,545
סך-הכל	10	11,611	11,854	23,465

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לוויים

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לוויים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

טבלה 22-3: יתרות סיכון אשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2020

סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות נטו ⁽¹⁾	שיעור מההון הרגולטורי
במיליוני ש"ח						
2,373	4,496	-	6,873	-	6,873	17.72%
2,673	3,327	173	6,001	7	5,993	15.45%

- (1) הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לוויים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לוויים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לוויים.
- (3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

3.3 סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 כתוצאה מהשפעות משבר התפרצות נגיף הקורונה חלה עלייה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם שערי החליפין, מרווחי הבסיס (basis spread), שערי מניות ומחירי אגרות-חוב. בנוסף, נצפתה ירידה בריביות הבנקים המרכזיים. במהלך הרבעון השני חלה הגיעה בתנודתיות והתאוששות במדדי המניות ואגרות-החוב הקונצרניות, אשר ככלל נמשכה לתוך הרבעון השלישי. כתוצאה מהרגיעה בשווקים ירדו חלק מאומדני סיכון השוק וההשקעה של פעילות המסחר, התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו של הבנק ושל לקוחות הבנק הפועלים בנגזרים. להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, ולשינויים בעקומי התשואות בשוק, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק והשפעה על השווי ההוגן והשווי הכלכלי כמפורט בטבלאות להלן. לפרטים נוספים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) ו**פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה** לעיל.

3.3.1 סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמא הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- **חשיפת הערך** - אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
- **חשיפת ההכנסה החשבונאית** - השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית.

טבלה 23-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			30 בספטמבר 2020		
שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
32,565	382	32,183	33,153	(106)	33,259
32,012	(295)	32,307	32,348	(66)	32,414

שווי הוגן נטו מותאם*

מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			30 בספטמבר 2020			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
שינויים מקבילים						
145	89	56	(423)	32	(455)	עלייה במקביל של 1%
141	106	35	(441)	45	(486)	מזה: תיק בנקאי
(115)	(96)	(19)	533	(19)	552	ירידה במקביל של 1%
(103)	(105)	2	558	(25)	583	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
(477)	(138)	(339)	(714)	(163)	(551)	התללה ⁽¹⁾
498	129	369	580	135	445	השטחה ⁽²⁾
393	84	309	254	71	183	עליית ריבית בטווח הקצר
(429)	(89)	(340)	(311)	(79)	(232)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 25-3: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 30 בספטמבר 2020			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,251	327	924	1,183	198	985	עלייה במקביל של 1%
1,247	323	924	1,163	178	985	מזה: תיק בנקאי
(1,152)	(406)	(746)	(782)	(363)	(419)	ירידה במקביל של 1%
(1,141)	(395)	(746)	(764)	(345)	(419)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יורדים לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יורד לאפס או לריבית השלילית הקיימת הנמוך מביניהם. בחלק מהתרחישים. ההפסד התיאורטי במקרה של ריבית שלילית (מתחת לרצפה) עלול להיות גבוה יותר. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. ירידת רגישות הריבית לירידת ריבית נובעת מירידת הריבית של הבנקים המרכזיים כך שהריביות קרובות יותר לרצפת הריבית, בשילוב שינויים מסוימים בפוזיציה ובהנחות לגבי עקומים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה "הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" ו"הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020".

3.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

טבלה 26-3: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2019		30 בספטמבר 2020		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
68	189	107	(75)	דולר ארצות-הברית
26	45	(52)	58	אירו
ממד המחירים לצרכן*				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(347)	220	(391)	275	

* נתוני רגישות לשנת 2019 עודכנו עקב סווג מחדש של יתרת התחייבויות עובדים בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד. עקב כך השתנתה הרגישות לשינוי של 3% במדד בסוף שנת 2019 בכ-135 מיליוני ש"ח.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוער התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשער המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

טבלה 27-3: יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
באחוזים				
א. בנתוני המאוחד				
121%	124%	132%		יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%		יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק				
120%	124%	131%		יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%		יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפו במהלך חודש מרץ לחצי נזילות בשוק מטבע-החוץ הישראלי. לחצים אלו נרגעו לקראת סוף אותו חודש. במסגרת ניהול סיכון הנזילות נקט הבנק בפעולות שתרכשו לשימור ושיפור יחס הנזילות, זאת בנוסף לעלייה שנבעה משינוי תמהיל הפיקדונות ובכללן גידול בפיקדונות קמעונאיים לקראת סוף הרבעון הראשון. במהלך הרבעונים השני והשלישי לא נצפו לחצי נזילות והבנק המשיך לשמור על יחסי הנזילות נאותים שאף גדלו במהלך התקופה. הגידול ביחס ה-LCR נבע בין היתר בזכות המשך גידול בפיקדונות הקמעונאיים.

להרחבה בנושא סיכון הנזילות ואופן ניהולו ראה ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019", הדוחות הכספיים לשנת 2019 וכן ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2020".

3.5 סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין צוות ראשי, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

לאור התפשטות נגיף קורונה הבנק נקט בשורה של תהליכים ואמצעים כמו גם כמצוין להלן בסעיפים סיכונים אבטחת מידע וסייבר והיערכות לחירום. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו והוערך כי אופן העבודה עלול להגביר את החשיפה לסיכונים התפעוליים. נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, בשל אי הודאות הרבה השוררת בשלב זה, לא ניתן להעריך את מלוא ההשפעות העתידיות של משבר התפשטות הנגיף על התפתחות הסיכון התפעולי בבנק.

3.5.1 סיכונים אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללן שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגי המידע ולמזער את הסיכונים. סיכונים אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

בשנים האחרונות חל גידול בתחום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכונים סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבוצרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבית מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דיג - Phishing - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2020 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים בעלי השפעה על הדוח הכספי. נציין כי בחודשים האחרונים ארע גידול בכמות ניסיונות הפישינג ובעוצמת התקפות DDOS איתם הבנק מתמודד, אך כאמור ללא נזקים משמעותיים.

הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאיות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם.

הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילותו העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכונים הסייבר.

היחידה לניהול סיכונים חטיבה לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

הבנק עדכן את הערכת סיכונים הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים בתקופת התפשטות נגיף הקורונה, ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור השינוי במתכונת העבודה בבנק למעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום סיכון העבודה מרחוק ובנוסף הנחה את עובדיו וספקיו בדרכים לצמצום הסיכון, בין היתר על-ידי הגברת מודעות לסיכונים הסייבר החדשים והמתפתחים. כמו-כן, הועלתה המוכנות לפעולות דיג והונאת לקוחות שעלולות להתרחש תוך ניצול המשבר וחששות הציבור.

3.5.2. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכותו לחירום ביצע הבנק מהלך רחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. מהלך זה מתעדכן באופן שוטף ומובא לאישור בתדירות שנתית. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי מחלקת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל המשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל החטיבה הפיננסית).

מדיניות המשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. בבנק פועל אתר מחשוב מרכזי מרוחק להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו. מערך ניהול המשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301.

במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים וביניהם לתרחיש פנדמיה. הבנק פעל מסוף הרבעון הראשון במתכונת חירום בשל התפשטות נגיף הקורונה, כאשר מתכונת העבודה בבנק צומצמה ביחס לרגיל, תוך המשך הפעלת השירותים העסקיים הקריטיים וללא ביצוע שינויים מהותיים בתנאי העסקה וההטבות לעובדים. בחודש מאי הבנק חזר למתכונת עבודה מלאה תוך התאמת אופן העבודה לנסיבות המשתנות, לאחר מכן, בסוף הרבעון השלישי, שב למתכונת חירום. במשך כל התקופה, הבנק פועל בכל המישורים ובהתאם לתקנות שעת חירום לצמצום התפשטות נגיף הקורונה, הנחיות משרד הבריאות, הקלות רגולטוריות והנחיות בנק ישראל ויתר התקנות המחייבות על מנת להבטיח המשך מתן שירות ללקוחות בערוצים השונים. לאורך התקופה תוכניות החירום של הבנק הופעלו על מנת להקטין את ההסתברות להדבקה רחבה ובכלל זה יחידות קריטיות פוצלו למבנים שונים/בין קומות ו/או עברו לעבודה במשמרות הומוגניות ככל הניתן וכן שופרו יכולות העבודה מרוחק (עבודה מהבית). פוזרו חומרי חיסוי, הגיינה ומיגון בכל מבני הבנק, נשמר המרחק הנדרש בין העובדים בכל המרחבים והצהרות בריאות למגיעים פיזית למשרדים. המנהלים הוגדרו כ'ממוני קורונה' ובמסגרת זו תפקידם לאכוף את יישום כלל ההנחיות התקפות. ההנחיות מופצות למנהלים ולעובדים באופן רציף. מתנהל מעקב וקשר שוטף עם העובדים בבידוד והחולים והוקם מערך סיוע והסברה לעובדים. בסניפים ניתן שירות באמצעות 'זימון תור מראש', ונשמרות ההנחיות בכל הנוגע לקבלת קהל, בהתאם להוראות שעת חירום המחייבות והנחיות לשמירת הגיינה. תקשור נרחב מתבצע באופן שוטף בערוצים השונים ללקוחות הבנק על מנת לעדכן על הפעילות השוטפת של מערך הסניפים, מימוש ההקלות בחיבור/זיהוי הלקוחות ל/ בערוצים ישירים על מנת לסייע במתן השירות, בכלל זה כרטיסי אשראי ופנקסי שיקים נשלחים ללקוחות, ומומשו ההקלות שאפשר הרגולטור. הבנק עומד בקשר עם ספקיו החיוניים על מנת לוודא המשך שירות רציף וכך גם עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל וסניפי חו"ל ועם שותפיו השונים במערכת הבנקאית והשירותים הפיננסיים. בנק ישראל מדווח בתדירות שהוגדרה על ידו או בעת אירוע חריג על-פי ההנחיות. מתכונת העבודה מתעדכנת מעת לעת בהתאם להנחיות ולהתפתחויות השונות.

במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום שבגינם עלול להיגרם לונדק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות ההנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. ייצון כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וזאת לרבות ההשפעות הפוטנציאליות של אירוע נגיף הקורונה על מערכות הדיווח הכספי ועל מערך בקרות הגילוי.

למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות ה-FATCA האמריקאי וה-CRS הבינלאומי והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישומם של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן המאריך את תקופת השיפוי עד ליום 28 בפברואר 2021 (ולכל היותר עד 31 במאי 2021). בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כמו-כן, מכתב מעודכן מטעם היועץ המשפטי לממשלה האריך את תקופת החסינות עד ליום 31 במאי 2021.

[למידע נוסף בנושא סיכון הציות ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019.](#)

3.7. סיכונים אחרים

לפירוט והרחבה בנושא סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי ראה [דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2020](#) וה"דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019".

3.8. חומרת גורמי הסיכון

בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים. לפרטים ראה [הדוח על הסיכונים לשנת 2019](#).

טבלה 28-3: חומרת גורמי הסיכון

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
סיכונים פיננסיים		
1.	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*	בינונית-גבוהה
1.1	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*	בינונית-גבוהה
1.2	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
1.3	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לוויים/קבוצת לוויים	בינונית
2.	סיכון שוק	נמוכה-בינונית
2.1	מזה: סיכון ריבית	נמוכה-בינונית
2.2	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	נמוכה
2.3	מזה: סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	נמוכה-בינונית
3.	סיכון נזילות	נמוכה-בינונית
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
4.	סיכון תפעולי	בינונית
4.1	מזה: סיכון סייבר	בינונית
4.2	מזה: סיכון IT	בינונית
5.	סיכון משפטי	נמוכה
סיכונים אחרים		
6.	סיכון מוניטין	נמוכה-בינונית
7.	סיכון אסטרטגיה ותחרות	בינונית
8.	סיכון רגולציה וחקיקה	בינונית
9.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	גבוהה
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	גבוהה
11.	סיכון ציית**	בינונית

* רמת סיכון האשראי הועלתה ברבעון הראשון 2020 לרמה בינונית-גבוהה על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה והשפעותיו הנוכחיות והאפשרויות לעתיד על המצב הכלכלי.

** בעקבות אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות בארצות-הברית בנוגע לחקירת המס ולחקירת פי"א (ראה [ביאור 110 ו-101](#) בתמצית הדוחות הכספיים, לרבות ביחס להתחייבויות הבנק לפי ההסדרים) הוחזרה ברבעון הראשון 2020 רמת הסיכון של סיכון הציית לבינונית (קודם לכן הוגדרה כבינונית-גבוהה). במסגרת זו נכלל גם הסיכון לו חשוף הבנק בעקבות ההסדרים האמורים.

עם זאת, בשל אי הוודאות הרבה השוררת בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא השפעות העתידיות של משבר התפשטות הנגיף על חומרתם של כל גורמי הסיכון. הערכות הבנק בדבר השלכות אפשרויות של המשבר והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בפרק מידע צופה פני עתיד, הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתמשש באופן שונה מהותית מהאמור להלן.

3.9. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות הליבור ולחדול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת היגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק. הוועדה מעדכנת את ההנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות שצפויות להעלם, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. כמו-כן, הבנק החל בהערכות להתאמת המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולתו של הבנק לבצע הערכות כמותיות של החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אילו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. הבנק בוחן את יישום הקלות אילו בחוזים הרלוונטיים.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

אומדני ההנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

הפרשה להפסדי אשראי

כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, לאמידת ההשפעות על הבנק.

לפרטים אודות התרחישים והשפעתם על סיכון האשראי ואודות החשיפה וסיכון האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון האשראי](#) לעיל.

4.2. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת והעדכנית של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות. הבנק מבצע עבור שנת 2020 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת. עיקר פעילות זו, על-פי המתוכנן, מבוצעת במהלך המחצית השנייה של השנה. במהלך הרבעון השלישי לשנת 2020 הורחב מדגם בדיקות אפקטיביות הבקרות המרכזיות שלמשבר הקורונה עשויה להיות השפעה פוטנציאלית עליהן.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

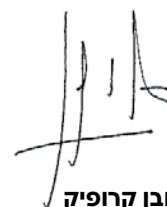
הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 בספטמבר 2020 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 18 בנובמבר 2020

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 18 בנובמבר 2020

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

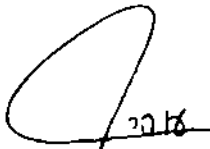
ליום 30 בספטמבר 2020

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, עופר לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 18 בנובמבר 2020

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים
ליום 30 בספטמבר 2020

Q3
20

תוכן העניינים

85	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
86	תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
87	תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
88	תמצית מאזן מאוחד
89	תמצית דוח על השינויים בהון
92	תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
95	ביאורים לדוחות הכספיים
95	ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית
98	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
99	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
101	ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
105	ביאור 5 ניירות-ערך
110	ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
115	ביאור 7 פיקדונות הציבור
116	ביאור 8 זכויות עובדים
123	ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות
130	ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
137	ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
144	ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים
164	ביאור 12א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
169	ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
191	ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
194	ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
208	ביאור 16 יוזמות רגולטוריות
210	ביאור 17 השפעות משבר הקורונה

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות שלו (להלן: "הבנק"), הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר 2020 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה ישראל (2410) של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הדגש עניין

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, ולביאורים 10.ו-11. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 18 בנובמבר 2020

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

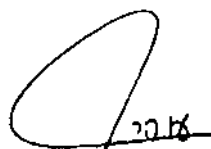
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ביאור	
	2019	2020	2019	2020		
מבוקר			בלתי מבוקר			
11,920	9,148	7,681	2,593	2,607	2	הכנסות ריבית
(2,601)	(2,122)	(1,122)	(310)	(406)	2	הוצאות ריבית
9,319	7,026	6,559	2,283	2,201		הכנסות ריבית, נטו
1,276	400	2,130	(40)	193	(2)6	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,043	6,626	4,429	2,323	2,008		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית						
559	313	834	58	335	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,240	2,404	2,364	815	755		עמלות
90	58	82	11	11		הכנסות אחרות
3,889	2,775	3,280	884	1,101		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות						
*4,108	*3,119	2,913	*1,033	988		משכורות והוצאות נלוות
1,334	989	978	351	336		אחזקה ופחת בניינים וציוד
*3,334	*1,731	1,702	*586	527		הוצאות אחרות
8,776	5,839	5,593	1,970	1,851		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,156	3,562	2,116	1,237	1,258		רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,681	1,413	885	523	449		הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,475	2,149	1,231	714	809		רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
11	7	7	3	5		חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
1,486	2,156	1,238	717	814		רווח נקי מפעילות נמשכת
296	258	(109)	16	-	(ה)1	רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת
רווח נקי						
1,782	2,414	1,129	733	814		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	14	12	3	2		הפסד המיחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	2,428	1,141	736	816		המיחוס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים						
רווח בסיסי						
1.35	1.82	0.86	0.55	0.61		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.13	1.63	0.94	0.54	0.61		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
רווח מדולל						
1.35	1.81	0.86	0.55	0.61		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.13	1.62	0.94	0.54	0.61		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

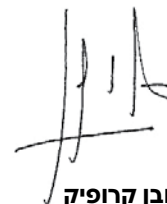
נופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קורפיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 18 בנובמבר 2020

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	
מבוקר			בלתי מבוקר		ביאור
1,782	2,414	1,129	733	814	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	14	12	3	2	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	2,428	1,141	736	816	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
				4	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
581	581	265	128	121	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
(876)	(267)	283	(183)	72	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(295)	314	548	(55)	193	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
119	(78)	(190)	32	(66)	השפעת המס המתייחס
(176)	236	358	(23)	127	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	-	1	-	1	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(176)	236	359	(23)	128	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
1,606	2,650	1,487	710	941	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	14	13	3	3	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,623	2,664	1,500	713	944	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

תמצית מאזן מאוחד ליום 30 בספטמבר 2020

31 בדצמבר	30 בספטמבר			
2019	2019	2020		
מבוקר	בלתי מבוקר		ביאור	
נכסים				
88,122	72,517	128,421		מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	65,592	67,835	5	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
471	529	437		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
297,647	294,980	299,021		אשראי לציבור
(4,707)	(3,973)	(6,176)		הפרשה להפסדי אשראי
292,940	291,007	292,845	13,6	אשראי לציבור, נטו
1,971	2,062	2,573		אשראי לממשלות
192	107	377		השקעות בחברות כלולות
3,233	3,051	3,227		בניינים וציוד
11,143	12,692	11,773	11	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,281	4,961	6,198		נכסים אחרים ⁽¹⁾
849	829	-	1(ה)	השקעה המהווה פעילות מופסקת ⁽³⁾
463,688	453,347	513,686		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
361,645	348,027	417,005	7	פיקדונות הציבור
3,520	3,178	3,280		פיקדונות מבנקים
685	485	391		פיקדונות הממשלה
3	10	6		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,853	28,337	24,724		אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	13,728	12,553	11	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,711	20,321	16,729		התחייבויות אחרות (מזה: 789; 523; 537 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
425,467	414,086	474,688		סך-כל ההתחייבויות
38,181	39,218	38,971	9	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
40	43	27		זכויות שאינן מקנות שליטה
38,221	39,261	38,998		סך-כל ההון
463,688	453,347	513,686		סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15.ב.](#)

(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5.](#)

(3) החל מהרבעון השני של שנת 2019 ועד לחלוקתה כדיבידנד בעין במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 יתרת ההשקעה בקבוצת ישראל, טופלה לפי שיטת השווי המאזני והוצגה בשורה אחת במסגרת "השקעה המהווה פעילות מופסקת".

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020							
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*
38,054	30	38,024	30,951	(1,121)	8,194	11	8,183
814	(2)	816	816	-	-	-	-
3	-	3	-	-	3	3	-
127	(1)	128	-	128	-	-	-
38,998	27	38,971	31,767	(993)	8,197	14	8,183

* בניכוי 1,479,008 יתרת מניות באוצר.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019							
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*
39,549	46	39,503	32,239	(917)	8,181	14	8,167
733	(3)	736	736	-	-	-	-
(1,000)	-	(1,000)	(1,000)	-	-	-	-
2	-	2	-	-	2	2	-
(23)	-	(23)	-	(23)	-	-	-
39,261	43	39,218	31,975	(940)	8,183	16	8,167

* בניכוי 2,208,952 יתרת מניות באוצר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020							
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*
38,221	40	38,181	31,346	(1,352)	8,187	20	8,167
יתרה ליום 1 בינואר 2020							
1,129	(12)	1,141	1,141	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לתקופה							
(720)	-	(720)	(720)	-	-	-	-
דיבידנד							
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
10	-	10	-	-	10	10	-
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות							
-	-	-	-	-	-	(16)	16
מימוש תגמול הוני למניות							
358	(1)	359	-	359	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס							
38,998	27	38,971	31,767	(993)	8,197	14	8,183
יתרה ליום 30 בספטמבר 2020							

* בניכוי 1,479,008 יתרת מניות באוצר.

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019							
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*
37,656	112	37,544	30,565	(1,194)	8,173	38	8,135
יתרה ליום 1 בינואר 2019							
-	-	-	(18)	18	-	-	-
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית ⁽¹⁾							
37,656	112	37,544	30,547	(1,176)	8,173	38	8,135
יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2020							
2,414	(14)	2,428	2,428	-	-	-	-
לאחר יישום לראשונה							
(1,000)	-	(1,000)	(1,000)	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לתקופה							
דיבידנד							
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
10	-	10	-	-	10	10	-
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות							
-	-	-	-	-	-	(32)	32
מימוש תגמול הוני למניות							
(39)	(39)	-	-	-	-	-	-
שליטה בחברות בנות							
236	-	236	-	236	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס							
(16)	(16)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת							
39,261	43	39,218	31,975	(940)	8,183	16	8,167
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019							

* בניכוי 2,208,952 יתרת מניות באוצר.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*
37,656	112	37,544	30,565	(1,194)	8,173	38	8,135
-	-	-	(18)	18	-	-	-
37,656	112	37,544	30,547	(1,176)	8,173	38	8,135
1,782	(17)	1,799	1,799	-	-	-	-
(1,000)	-	(1,000)	(1,000)	-	-	-	-
14	-	14	-	-	14	14	-
-	-	-	-	-	-	(32)	32
(39)	(39)	-	-	-	-	-	-
(176)	-	(176)	-	(176)	-	-	-
(16)	(16)	-	-	-	-	-	-
38,221	40	38,181	31,346	(1,352)	8,187	20	8,167

* בניכוי 2,208,952 יתרת מניות באוצר.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2019	2020	2019	2020
מבוקר	בלתי מבוקר			
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת				
1,782	2,414	1,129	733	814
רווח נקי לתקופה				
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת				
(11)	(7)	(7)	(3)	(5)
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות				
520	384	393	142	133
פחת על בניינים וציוד				
21	16	14	5	5
הפחתות				
1,276	400	2,130	(40)	193
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
(421)	(377)	(123)	(162)	(67)
רווח ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר				
(140)	(93)	(28)	(16)	(51)
רווח שמומש ושוטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר				
(81)	(74)	(130)	63	6
רווח (הפסד) ממימוש וירידת-ערך בחברות מוחזקות (לרבות פעילות מופסקת)				
(4)	(4)	(52)	-	(1)
רווח ממימוש בניינים וציוד				
64	(5)	(275)	29	(2)
שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות				
(483)	(506)	(235)	(17)	(51)
שינוי בהתייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים				
(21)	(32)	(275)	65	9
מסים נדחים, נטו				
(9)	(1)	(21)	-	(21)
רווח ממכירות תיקי אשראי				
1,527	1,427	509	545	61
התאמות בגין הפרשי שער				
7,956	8,108	(1,371)	114	35
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון				
שינוי נטו בנכסים שוטפים				
(609)	(2,158)	(630)	(3,117)	1,290
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
(259)	(1,055)	(1,509)	(134)	(1,280)
ניירות-ערך למסחר				
*872	*810	(672)	*588	377
נכסים אחרים				
שינוי נטו בהתייבויות שוטפות				
2,374	4,052	503	3,448	(1,787)
התייבויות בגין מכשירים נגזרים				
* (6,842)	* (7,362)	(3,331)	*133	(89)
התייבויות אחרות				
7,512	5,937	(3,981)	2,376	(431)
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת				

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		מבוקר
	2019	2020	2019	2020	
			בלתי מבוקר		
					תזרימי מזומנים לפעילות השקעה
7	315	962	(224)	(185)	פיקדונות בבנקים
(7)	743	5,221	(338)	2,748	אשראי לציבור
457	366	(602)	83	(25)	אשראי לממשלות
237	179	34	(203)	(197)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(15)	(15)	(155)	-	(80)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
126	119	40	-	34	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(56,555)	(52,729)	(39,434)	(17,720)	(5,165)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
43,958	38,429	25,120	21,089	4,917	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
9,671	6,079	8,903	2,225	406	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
(7,804)	(5,721)	(7,028)	(2,015)	(2,083)	רכישת תיקי אשראי
113	68	45	-	45	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(136)	-	(177)	-	(156)	השקעה בחברות כלולות
1,356	1,356	-	-	-	תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח א')
(642)	(383)	(403)	(140)	(157)	רכישת בניינים וציוד
(52)	7	67	-	3	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(9,286)	(11,187)	(7,407)	2,757	105	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה
					תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון
242	(100)	(240)	144	(138)	פיקדונות בבנקים
9,878	(3,740)	55,360	(4,085)	16,189	פיקדונות מהציבור
477	277	(294)	163	(33)	פיקדונות מהממשלה
3	10	3	(9)	2	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,539	3,540	2,372	-	1,323	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(6,161)	(4,929)	(4,043)	(1,424)	(1,753)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
*(16)	*(16)	-	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
6,962	(4,958)	53,158	(5,211)	15,590	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
5,188	(10,208)	41,770	(78)	15,264	גידול (קיטון) במזומנים - כולל יתרות מזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
(8)	(8)	-	-	-	בניכוי קיטון במזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
5,196	(10,200)	41,770	(78)	15,264	גידול (קיטון) במזומנים
82,217	82,217	85,886	71,213	111,944	יתרת מזומנים לתחילת התקופה מפעילות נמשכת
(1,527)	(1,427)	(509)	(545)	(61)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
85,886	70,590	127,147	70,590	127,147	יתרת מזומנים לסוף התקופה מפעילות נמשכת

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	
מבוקר			בלתי מבוקר		
					ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו
13,120	9,705	8,100	3,166	2,532	ריבית שהתקבלה
(3,330)	(2,669)	(2,217)	(1,414)	(637)	ריבית ששולמה
17	14	5	3	2	דיבידנדים שהתקבלו
(2,285)	(1,536)	(1,816)	(456)	(526)	מסים על הכנסה ששולמו
373	296	446	(1)	-	מסים על הכנסה שהתקבלו
					נספח א' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
178	178	-	-	-	מזומנים שנגרעו
23,415	23,415	-	-	-	נכסים (למעט מזומנים)
(21,339)	(21,339)	-	-	-	התחייבויות
2,254	2,254	-	-	-	נכסים והתחייבויות שנגרעו
(39)	(39)	-	-	-	נכסים והתחייבויות המיוחסים לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(891)	(891)	-	-	-	השקעה בחברה כלולה - ישראלכרט
					סך-הכל תמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
1,324	1,324	-	-	-	
210	210	-	-	-	רווח הון ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדה בעבר
1,534	1,534	-	-	-	תמורה שהתקבלה ממימוש השקעה
(178)	(178)	-	-	-	מזומנים שנגרעו
1,356	1,356	-	-	-	זרימת מזומנים ממימוש השקעה בחברות בת שיצאה מאיחוד

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2020 נערכה לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ולפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. כללי החשבונאות שלפיהם נערכה תמצית דוחות כספיים אלה יישמו בעקביות לכללים שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2019, למעט המפורט בסעיף ג' להלן.

תמצית הדוחות הכספיים אינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות הכספיים השנתיים לעיל ויש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019 והביאורים הנלווים להם.

תמצית הדוחות הכספיים אושרה לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 18 בנובמבר 2020.

ב. שימוש באומדנים

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על יישום המדיניות, על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

שיקול הדעת והאומדנים של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הבנק וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי ודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, ביחס להפרשה בהפסדי אשראי, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

(1) חכירות

ביום 1 ביולי 2018 פורסם חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא חכירות". החוזר מאמץ את תיקון ASC 842 - ASU 2016-02. המטרה העיקרית של הכללים החדשים היא לשקף בדוחות הכספיים באופן מלא את רמת המינוף שנוצרת מחוזי חכירה ארוכי טווח. השינוי העיקרי של העדכון מתייחס לטיפול החשבונאי על-ידי חוכרים בעסקאות חכירה תפעולית, לפיו נדרש להכיר במאזן בנכס ובהתחייבות בגין חכירה תפעולית. הטיפול החשבונאי החל על מחכיר נותר בעיקרו ללא שינוי. להלן עיקרי השינויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הבנק בעקבות יישום כללים אלה, בהתייחס לעסקאות בהן הבנק הינו החוכר בחכירה תפעולית:

1. התחייבויות חכירה תפעוליות ונכסי זכות שימוש, מוכרים בתחילת החכירה על בסיס הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים על פני תקופת החכירה, מהוונים בשיעור הריבית התוספתית של הבנק. תשלומי החכירה כוללים: תשלומי חכירה קבועים (בניכוי תמריצים שישולמו לחוכר), תשלומי חכירה משתנים בשל הצמדה למדד או שיעור, תשלומי קנסות בגין ביטול החכירה, סכומים שצפוי שהחוכר ישלם למחכיר בגין ערך שייר מובטח. תקופת החכירה הינה התקופה הנקובה בחוזה, וכוללת אופציות הארכה שמיושן על-ידי הבנק ודאי באופן סביר, או אופציות ביטול שוודאי באופן סביר שלא תמומש על-ידי הבנק. תקופת החכירה נקבעת בתחילת החכירה, ולאחר מכן כאשר מתרחשות נסיבות המצריכות את הערכתה מחדש. נכסי זכות שימוש מותאמים בגין עלויות ישירות ראשוניות, תשלומי חכירה מראש, ובניכוי תמריצי חכירה שהתקבלו.
2. התחייבויות בגין חכירה תפעולית מוצגות במסגרת התחייבויות אחרות, ונכסי זכות שימוש המתייחסים מוצגים במסגרת נכסים אחרים. הוצאות בגין חכירה תפעולית מוכרות על בסיס קו ישר על פני תקופת החכירה ומדווחות בהוצאות אחרות (במסגרת הוצאות תפעוליות ואחרות). תשלומי חכירה משתנים, מוכרים בעת התהוותם יחד עם הוצאות חכירה תפעוליות.
3. לגבי חכירות בהן תקופת החכירה המקורית היא פחות משנה, הבנק בחר ליישם את החרוג לתקן, והן לא יוכרו כנכס והתחייבות במאזן.
4. כמתאפשר על-פי התקן, הבנק בחר במדיניות על פיה בחכירות נדל"ן, דמי הניהול אינם מהווים חלק מתשלומי החכירה, ולפיכך לא מהווים חלק מהנכס וההתחייבות בגין החכירה. בנוסף מע"מ לא מהווה חלק מתשלומי החכירה ולפיכך לא מהווה חלק מהנכס או ההתחייבות.

ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2020 באופן של יישום למפרע מותאם. הבנק בחר, בהתאם להקלה המתאפשרת בתקן, לשמר קביעות קודמות לגבי סיווג חכירות קיימות.

יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ-1.1 מיליארד ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש, ולגידול מקביל ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה. כמו-כן, למועד היישום לראשונה, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רוברד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.05%, בהתאמה.

ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(2) הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 21 באפריל 2020 וביום 11 באוקטובר 2020 דגשים פיקוחיים לשינויים בתנאי הלוואות אשר עיקריהם מפורט להלן:

- א. שינויים לזמן קצר (במצטבר עד 6 חודשים) - לגבי טיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, נקבע כי אין לסווג חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. הובהר כי שינוי נוסף בהלוואות צריך להבחן במצטבר על מנת לקבוע אם השינוי הנוסף מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי. אם השינויים המצטברים בתנאי הלוואה קשורים לנגיף הקורונה, והלווה אינו בפיגור, ניתן להמשיך להניח שהלווה לא נמצא בקשיים פיננסיים והשינוי בתנאי הלוואה לא יחשב כארגון מחדש של חוב בעייתי. כמו-כן, באופן דומה, לגבי הלוואות לדיור שיש לחשב לגביהן הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור, דחייה של תשלומי קרן או ריבית לפרק זמן קצר בהלוואה כאמור אשר לא הייתה חוב בעייתי לפני מועד הדחייה, ככלל, אינה מחייבת סיווג של החוב כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי.
- ב. לעניין קביעת מצב הפיגור, חובות אשר לא היו לפני כן בפיגור, וניתנה להם דחיה כאמור, לא ייחשבו כהלוואות בפיגור בתקופת הדחיה. בנוסף, כאשר בוצעה דחיית תשלומים כאמור לחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להקפיא את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום (למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית). עוד נקבע כי, לווה נחשב לווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ-30 ימים במועד יישום השינויים.
- ג. במהלך התקופה של הסדרים לזמן קצר כאמור, הלוואות אלה, ככלל, לא ידווחו כהלוואות פגומות שאינן צוברות ריבית. ככל שנצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של הלוואה ספציפית או שהלוואה ספציפית לא תשולם, על הבנק לפעול בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא.
- ד. דחיית תשלומים של הלוואה אשר בוצעה עד ליום 31.12.2020 במסגרת תוכנית רוחבית לדחיית תשלומים - ככלל, הלוואה שלא הייתה בפיגור של 30 ימים או יותר במועד דחיית התשלומים, לא תחייב סיווג הלוואה כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי, גם כאשר הדחייה המצטברת עולה על 6 חודשים. עם זאת, נדרש לבחון אם חלה הרעה באיכות האשראי ואת הסיווג הנאות בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. לגבי חובות קטנים, ניתן לבצע את הבחינה ברמת קבוצת חובות בעלי מאפייני סיכון דומים, כגון: משך הדחיה המצטברת, יכולת החזר ושווי הביטחון. כמו-כן, באופן דומה, לגבי הלוואות לדיור שלא היו בעייתיות במועד דחיית התשלומים כאמור לעיל, הובהר כי כאשר ניתנת דחיית תשלומים נוספת, אשר מצטברת לדחייה של יותר מ-6 חודשים, וככל שנצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של אותן הלוואות, על הבנק להפעיל שיקול דעת ולבחון האם נדרש לסווג את הלוואות כחוב בעייתי. בנק רשאי לבצע בחינה זו ברמת קבוצת חובות בעלות מאפיינים דומים, ואינו חייב לבצע את הבחינה ברמת הלוואה הבודדת. מאפיינים אלה עשויים לכלול למשל את משך הדחיה שניתנה ביחס לתקופה המקורית של האשראי, וכן אינדיקציות שקיימות בבנק לשווי הביטחון ויכולת החזר של הלווה ביחס להיקף הלוואה.
- ה. הלוואות לדיור אשר יועמדו בתקופת המשבר, לא תחול בגינן דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1 נקודת האחוז.

ד. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא	עיקרי ההוראות	מועד תחילה והוראות מעבר	השפעה על הבנק
מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי - ASU 2016-13	מטרתו העיקרית של התיקון הינה לספק מידע שימושי יותר בנוגע להפסדי אשראי צפויים בגין מכשירים פיננסיים ומחויבויות למתן אשראי, תוך חיזוק האנטי מחזוריות בהתנהגות ההפרשה להפסדי האשראי וחיזוק הקשר בין אופן ניהול סיכונים האשראי לבין אופן השתקפותם בדוחות הכספיים. לצורך כך התיקונים בעדכון זה מחליפים את שיטת ההפרשה להפסדי אשראי המבוססת על הפסדים שהתהוו, בשיטה המשקפת הפסדי אשראי צפויים לאורך חיי האשראי ודורשת התחשבות בטווח רחב יותר של מידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיור), אגרות-חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות מסוימות. בנוסף, ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, וכן יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי.	1 בינואר 2022. ככלל, הכללים החדשים יישומו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת. בהתאם לטיטות הוראות הפיקוח על הבנקים, במועד היישום לראשונה תאגיד בנקאי רשאי להוסיף בחזרה להון עצמי רובד 1, את הקיטון שנרשם במועד היישום לראשונה על פני שלוש שנים. ב-1 לינואר לשנת היישום הראשונה - 75%, השנייה 50% - והשלישית - 25%.	הבנק נערך ליישום התיקון.

ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות הליבור ולחדול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת היגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק. הוועדה מעדכנת את ההנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות שצפויות להעלם, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. כמו-כן, הבנק החל בהערכות להתאמת המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולתו של הבנק לבצע הערכות כמותיות של החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אילו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. הבנק בוחן את יישום הקלות אילו בחוזים הרלוונטיים.

להלן פירוט יתרות החוזים המושפעים מריבית הליבור:

מזה: עסקות שיימשכו מעבר לשנת 2021		סך העסקות ליום 30 בספטמבר 2020		
מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח	מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח	
4,968	13,595	5,729	21,624	הלוואות
117	896	322	2,143	פיקדונות
1,313	92,253	1,895	146,917	נגזרים (ברוטו) - ערך נקוב

בנוסף קיימות מסגרות לא מנוצלות אשר מרביתן לתקופה שאינה עולה על שנה.

ה. פעילות מופסקת

בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרותיות"), בחודש אפריל 2019 מכר הבנק בהצעת מכר לציבור 65.2% מהונה של ישראלכרט. לאחר המכירה נותר הבנק עם החזקה של כ-33% ממניות ישראלכרט, שטופלה לפי שיטת השווי המאזני.

ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת ההחזקה במניות בישראלכרט, כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. כמו-כן, החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראלכרט ובכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

לפרטים נוספים בדבר טענת פקיד השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לחייב במס רווח רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראלכרט, ראה [ביאור 3.ג.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#). לפרטים נוספים בדבר שומות מע"מ אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו. ראה [ביאור 2.ג.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#). הבנק כלל בתקופת הדוח הפרשה כנגד התחייבות זו.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במילוני ש"ח

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2020	2019	2020	
8,036	7,065	2,293	2,438	א. הכנסות ריבית
51	40	15	12	מאשראי לציבור
298	98	93	15	מאשראי לממשלות
80	75	25	23	מפיקדונות בבנקים
683	403	167	119	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
9,148	7,681	2,593	2,607	מאגרות-חוב
				סך-כל הכנסות ריבית

		ב. הוצאות ריבית		
(1,406)	(840)	(327)	(249)	על פיקדונות הציבור
(5)	(4)	(2)	(2)	על פיקדונות הממשלה
(19)	(9)	(4)	(2)	על פיקדונות מבנקים
(1)	-	(1)	-	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(687)	(270)	23	(154)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(4)	1	1	1	על התחייבויות אחרות
(2,122)	(1,122)	(310)	(406)	סך-כל הוצאות ריבית
7,026	6,559	2,283	2,201	סך הכנסות ריבית, נטו

		ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית*		
(2)	(105)	(6)	(51)	הכנסות ריבית
4	13	4	7	הוצאות ריבית

		ד. פירוט הכנסות (הוצאות) ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב		
9	10	2	4	מוחזקות לפדיון
645	369	168	107	זמינות למכירה
29	24	(3)	8	למסחר
683	403	167	119	סך-הכל כלול בהכנסות ריבית

* פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות שאינן למטרות מסחר

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2020	2019	2020	
1. מפעילות במכשירים נגזרים				
סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾				
*(1,679)	485	*(661)	169	
2. מהשקעה באגרות-חוב				
רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה				
256	176	136	41	
הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽²⁾				
(11)	(29)	(4)	(2)	
סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב				
245	147	132	39	
3. הפרשי שער, נטו				
1,384	(278)	530	(84)	
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות				
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו ⁽³⁾⁽⁴⁾				
248	(5)	10	84	
דיבידנד ממניות שאינן למסחר				
14	5	3	2	
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת ⁽⁵⁾				
(63)	(1)	(63)	6	
סך-הכל מהשקעה במניות				
199	(1)	(50)	92	
5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקות איגוח				
-	-	-	-	
6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו				
1	21	-	21	
סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר				
*150	374	*(49)	237	

- * סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).
- (1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-2 וכ-2 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019: כ-0 וכ-0 מיליוני ש"ח, בהתאמה. (לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020, בהתאמה).
- (3) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-0 וכ-4 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019: כ-7 וכ-16 מיליוני ש"ח, בהתאמה. (לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020, בהתאמה).
- (4) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
- (5) הפרשה לירידת-ערך בגין השקעות הבנק בבנק פוזיטיב.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2020	2019	2020	
**186	451	**71	103	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר
(23)	9	37	(5)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
-	-	(1)	-	הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
163	460	**107	98	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר*
313	834	58	335	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:				
** (6)	153	**40	45	חשיפת ריבית
**160	294	**64	50	חשיפת מטבע-חוץ
**9	13	**3	3	חשיפה למניות
**163	460	**107	98	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).

*** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ- (17) וכ- 114 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020, בהתאמה (לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019: כ- 133 וכ- 68 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר בשנת 2020 ובשנת 2019

	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום, נטו לאחר השפעת גידורים*	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך-הכל		
יתרה ליום 30 ביוני 2020	343	(38)	(1,423)	(1,118)	3	(1,121)
שינוי נטו במהלך התקופה	79	-	48	127	(1)	128
יתרה ליום 30 בספטמבר 2020	422	(38)	(1,375)	(991)	2	(993)
יתרה ליום 30 ביוני 2019	164	(38)	(1,040)	(914)	3	(917)
שינוי נטו במהלך התקופה	98	-	(121)	(23)	-	(23)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	262	(38)	(1,161)	(937)	3	(940)

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר בשנת 2020 ובשנת 2019

	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום, נטו לאחר השפעת גידורים*	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך-הכל		
יתרה ליום 1 בינואר 2020	250	(38)	(1,561)	(1,349)	3	(1,352)
שינוי נטו במהלך התקופה	172	-	186	358	(1)	359
יתרה ליום 30 בספטמבר 2020	422	(38)	(1,375)	(991)	2	(993)
יתרה ליום 1 בינואר 2019	(160)	(38)	(993)	(1,191)	3	(1,194)
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית ⁽¹⁾	18	-	-	18	-	18
יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה	(142)	(38)	(993)	(1,173)	3	(1,176)
שינוי נטו במהלך התקופה	404	-	(168)	236	-	236
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	262	(38)	(1,161)	(937)	3	(940)

* רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס (המשך)

3. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר בשנת 2019

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
		התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום, נטו לאחר השפעת גידורים*	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך-הכל
(1,194)	3	(160)	(38)	(993)	(1,191)
18	-	18	-	-	18
(1,176)	3	(142)	(38)	(993)	(1,173)
(176)	-	392	-	(568)	(176)
(1,352)	3	250	(38)	(1,561)	(1,349)

* רוחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוז. (1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית⁽¹⁾ השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר בשנת 2020 ובשנת 2019

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30 בספטמבר 2019			30 בספטמבר 2020		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן					
183	(77)	260	107	(53)	160
(85)	47	(132)	(28)	11	(39)
98	(30)	128	79	(42)	121
הטבות לעובדים					
(140)	72	(212)	22	(12)	34
19	(10)	29	26	(12)	38
(121)	62	(183)	48	(24)	72
(23)	32	(55)	127	(66)	193
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
-	-	-	(1)	-	(1)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(23)	32	(55)	128	(66)	194

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר בשנת 2020 ובשנת 2019

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום					
30 בספטמבר 2019			30 בספטמבר 2020		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן					
564	(259)	823	273	(139)	412
(160)	82	(242)	(101)	46	(147)
404	(177)	581	172	(93)	265
הטבות לעובדים					
(225)	128	(353)	113	(60)	173
57	(29)	86	73	(37)	110
(168)	99	(267)	186	(97)	283
236	(78)	314	358	(190)	548
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
-	-	-	(1)	-	(1)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
236	(78)	314	359	(190)	549

- (1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה בביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית.
 (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

3. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר בשנת 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן		
רווחים נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	834	(275)
רווחים בגין ניירות-ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	(253)	86
שינוי נטו במהלך השנה	581	(189)
הטבות לעובדים		
הפסד אקטוארי נטו השנה	(993)	348
הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾	117	(40)
שינוי נטו במהלך השנה	(876)	308
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	(295)	119
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	-	-
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק		
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	(295)	119

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך

ליום 30 בספטמבר 2020

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
424	424	8	-	432
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות				
של מוסדות פיננסיים בישראל				
424	424	8	-	432
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון				

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן*
38,202	37,886	333	(17)	38,202
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל				
9,418	9,226	206	(14)	9,418
של ממשלות זרות				
5,513	5,439	90	(16)	5,513
של מוסדות פיננסיים זרים				
4,105	4,061	60	(16)	4,105
של אחרים זרים				
57,238	56,612	(1)689	(1)63	57,238
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה				

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
2,048	1,921	(2)160	(2)33	2,048
(3) השקעות במניות שאינן למסחר				
מניות שאינן למסחר				
1,201	1,201	-	-	1,201
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין				
59,718	58,957	857	(96)	59,718
סך-הכל ניירות-הערך שאינן למסחר				

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
8,121	8,054	77	(10)	8,121
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל				
2	2	-	-	2
של ממשלות זרות				
**8,123	8,056	77	(10)	**8,123
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר				
מניות				
של אחרים				
2	2	-	-	2
8,125	8,058	(2)77	(2)10	8,125
סך-כל ניירות-הערך למסחר				
67,835	67,015	934	(106)	67,843
סך-כל ניירות-הערך ⁽³⁾				

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- ** מזה ניירות-ערך בסך 3,358 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
- (1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
- (2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2020						
סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים	
	הפסדים שטרם מומשו	0-20%			הפסדים שטרם מומשו	0-20%

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש

אגרות-חוב ומלוות								
(1)	-	(1)	559	(16)	-	(16)	3,024	של ממשלת ישראל
(13)	-	(13)	713	(1)	-	(1)	191	של ממשלות זרות
-	-	-	-	(16)	-	(16)	912	של מוסדות פיננסיים זרים
(5)	-	(5)	135	(11)	-	(11)	967	של אחרים זרים
(19)	-	(19)	1,407	(44)	-	(44)	5,094	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה

ליום 30 בספטמבר 2019				
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן

(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון

אגרות-חוב ומלוות					
311	-	5	306	306	של מוסדות פיננסיים בישראל
311	-	5	306	306	סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון

שווי הוגן*	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן
------------	----------------------------	--------	-------------	------------

(2) אגרות-חוב זמינות למכירה

אגרות-חוב ומלוות					
35,370	(10)	250	35,130	35,370	של ממשלת ישראל
11,324	(29)	70	11,283	11,324	של ממשלות זרות
7,034	(7)	87	6,954	7,034	של מוסדות פיננסיים זרים
2,468	(16)	15	2,469	2,468	של אחרים זרים
56,196	(62) ⁽¹⁾	422 ⁽¹⁾	55,836	56,196	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים. (1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

הערות:

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(3) השקעות במניות שאינן למסחר				
1,680	1,592	(1) ⁽¹⁾ 98	(1) ⁽¹⁾ 10	1,680
1,073	1,073	-	-	1,073
58,182	57,734	525	(72)	58,182
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
7,402	7,329	75	(2)	7,402
3	3	-	-	3
**7,405	7,332	75	(2)	7,405
מניות				
5	2	3	-	5
7,410	7,334	(1) ⁽¹⁾ 78	(1) ⁽¹⁾ 2	7,410
65,597	65,068	603	(74)	65,597

סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים	
	20-40%	0-20%			20-40%	0-20%
סך-הכל				סך-הכל		

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

אגרות-חוב ומלוות							
-	-	-	-	(10)	-	(10)	2,535
(24)	-	(24)	2,184	(5)	-	(5)	1,243
(2)	-	(2)	399	(5)	-	(5)	595
(8)	-	(8)	320	(8)	-	(8)	846
(34)	-	(34)	2,903	(28)	-	(28)	5,219

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** מזה ניירות-ערך בסך 1,882 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
 (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
 (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-3.3 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים.

הערות:

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור [3](#).
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

מבוקר
במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2019					
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
					(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון
					אגרות-חוב ומלוות
303	-	4	299	299	של מוסדות פיננסיים בישראל
303	-	4	299	299	סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון
					(2) אגרות-חוב זמינות למכירה
					אגרות-חוב ומלוות
שווי הוגן*	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	
33,417	(2)	264	33,155	33,417	של ממשלת ישראל
8,108	(61)	23	8,146	8,108	של ממשלות זרות
6,830	-	108	6,722	6,830	של מוסדות פיננסיים זרים
2,454	(3)	31	2,426	2,454	של אחרים זרים
50,809	(66) ⁽¹⁾	426 ⁽¹⁾	50,449	50,809	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה
					(3) השקעות במניות שאינן למסחר
שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
1,771	(5) ⁽²⁾	150 ⁽²⁾	1,626	1,771	מניות שאינן למסחר
1,021	-	-	1,021	1,021	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
52,883	(71)	580	52,374	52,879	סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 (1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
 (2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
 ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

מבוקר
במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	6,602	69	-	6,602
של ממשלות זרות	3	-	-	3
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	6,605	69	-	6,605**
מניות				
של אחרים	2	-	-	2
סך-כל ניירות הערך למסחר	6,607	(1) ⁽¹⁾ 69	-	6,607
סך-כל ניירות הערך ⁽²⁾	59,486	649	(71)	59,490

פחות מ-12 חודשים			12 חודשים ומעלה		
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	סך-הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	סך-הכל
	0-20%	20-40%		0-20%	20-40%
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	(2)	-	(2)	-	567
של ממשלות זרות	(39)	-	(39)	-	3,244
של אחרים זרים	(2)	-	(2)	-	97
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	(43)	-	(43)	-	3,908

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** מזה ניירות-ערך בסך 1,702 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
 (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
 (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
 ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 30 בספטמבר 2020					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	
יתרת חוב רשומה					
163,434	19,484	143,950	874	1	143,075
חובות שנבדקו על בסיס פרטני					
155,071	-	155,071	33,863	97,049	24,159
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
96,957	-	96,957	-	96,904	53
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
318,505	19,484	299,021	34,737	97,050	167,234
סך-הכל ⁽²⁾					
(2) מזה:					
2,745	-	2,745	727	-	2,018
חובות בארגון מחדש					
1,391	-	1,391	49	1	1,341
חובות פגומים אחרים					
4,136	-	4,136	776	1	3,359
סך-הכל חובות פגומים					
790	-	790	39	713	38
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
5,073	-	5,073	33	-	5,040
חובות בעייתיים אחרים					
9,999	-	9,999	848	714	8,437
סך-הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
4,083	9	4,074	133	-	3,941
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני					
2,102	-	2,102	863	738	501
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾					
738	-	738	-	738	-
(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***					
6,185	9	6,176	996	738	4,442
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾					
1,518	-	1,518	130	-	1,388
(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-53 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-594 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי** ⁽⁵⁾	לדיור ⁽⁵⁾
		סך-הכל	פרטי אחר			
יתרת חוב רשומה						
162,452	17,953	144,499	889	-	143,610	חובות שנבדקו על בסיס פרטי
150,481	-	150,481	39,309	87,683	23,489	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
87,590	-	87,590	-	87,516	74	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
312,933	17,953	294,980	40,198	87,683	167,099	סך-הכל ⁽²⁾
(2) מזה:						
1,348	-	1,348	685	-	663	חובות בארגון מחדש
1,617	-	1,617	60	-	1,557	חובות פגומים אחרים
2,965	-	2,965	745	-	2,220	סך-הכל חובות פגומים
841	-	841	72	648	121	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,467	-	3,467	55	-	3,412	חובות בעייתיים אחרים
7,273	-	7,273	872	648	5,753	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
2,484	8	2,476	133	-	2,343	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטי
1,497	-	1,497	649	439	409	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
441	-	441	-	439	2	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
3,981	8	3,973	782	439	2,752	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
670	-	670	131	-	539	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

(5) סוג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".
* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-74 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-307 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה
165,145	20,042	145,103	862	2	144,239	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
152,544	-	152,544	37,833	89,700	25,011	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
89,608	-	89,608	-	89,533	75	(1) מזה: לפי עומק פיגור
317,689	20,042	297,647	38,695	89,702	169,250	סך-הכל ⁽²⁾
						(2) מזה:
1,374	-	1,374	707	-	667	חובות בארגון מחדש
3,068	-	3,068	55	2	3,011	חובות פגומים אחרים
4,442	-	4,442	762	2	3,678	סך-הכל חובות פגומים
913	-	913	93	699	121	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,767	-	3,767	51	1	3,715	חובות בעייתיים אחרים
9,122	-	9,122	906	702	7,514	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*
3,094	7	3,087	136	-	2,951	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,620	-	1,620	615	446	559	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
446	-	446	-	446	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
4,714	7	4,707	751	446	3,510	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,408	-	1,408	136	-	1,272	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-75 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-314 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
6,760	8	6,752	1,002	717	5,033	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2020
193	1	192	105	22	65	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(270)	-	(270)	(120)	(4)	(146)	מחיקות חשבונאיות
291	-	291	94	3	194	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
21	-	21	(26)	(1)	48	מחיקות חשבונאיות נטו
6,974	9	6,965	1,081	738	5,146	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2020 ⁽²⁾
27	-	27	14	-	13	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
789	-	789	85	-	704	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור*		
4,552	12	4,540	843	437	3,260	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2019
(40)	(3)	(37)	59	4	(100)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(338)	-	(338)	(159)	(2)	(177)	מחיקות חשבונאיות
333	-	333	84	-	249	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(5)	-	(5)	(75)	(2)	72	מחיקות חשבונאיות נטו
(3)	-	(3)	(1)	-	(2)	אחר
4,504	9	4,495	826	439	3,230	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2019 ⁽²⁾
(6)	-	(6)	2	-	(8)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
523	1	522	44	-	478	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* סוג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
2,130	1	2,129	488	298	1,343	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,005)	-	(1,005)	(440)	(13)	(552)	מחיקות חשבונאיות
598	-	598	243	7	348	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(407)	-	(407)	(197)	(6)	(204)	מחיקות חשבונאיות נטו
6,974	9	6,965	1,081	738	5,146	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2020 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
252	(1)	253	46	-	207	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
789	-	789	85	-	704	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור*		
4,334	9	4,325	904	424	2,997	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
400	-	400	178	19	203	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,047)	-	(1,047)	(512)	(5)	(530)	מחיקות חשבונאיות
824	-	824	261	1	562	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(223)	-	(223)	(251)	(4)	32	מחיקות חשבונאיות נטו
(7)	-	(7)	(5)	-	(2)	אחר
4,504	9	4,495	826	439	3,230	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2019 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
(45)	-	(45)	9	-	(54)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
523	1	522	44	-	478	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* סוג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 7 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
בישראל			
לפי דרישה			
145,695	142,667	184,951	אינם נושאים ריבית
86,408	81,421	100,690	נושאים ריבית
232,103	224,088	285,641	סך-הכל לפי דרישה
113,332	107,940	114,017	לזמן קצוב
345,435	332,028	399,658	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל			
לפי דרישה			
1,193	1,210	1,271	אינם נושאים ריבית
5,306	4,419	6,091	נושאים ריבית
6,499	5,629	7,362	סך-הכל לפי דרישה
9,711	10,370	9,985	לזמן קצוב
16,210	15,999	17,347	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
361,645	348,027	417,005	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:			
165,615	167,407	191,119	פיקדונות של אנשים פרטיים
48,817	44,455	58,730	פיקדונות של גופים מוסדיים
131,003	120,166	149,809	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
תקרת הפיקדון			
122,404	124,319	142,120	עד 1
90,385	89,773	109,350	מעל 1 עד 10
55,261	52,346	59,737	מעל 10 עד 100
35,698	32,327	38,911	מעל 100 עד 500
57,897	49,262	66,887	מעל 500
361,645	348,027	417,005	סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים

א. הטבות לעובדים

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
פרישה מוקדמת ופיצויים			
8,262	7,344	7,300	סכום ההתחייבות
(4,138)	(3,807)	(3,592)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
4,124	3,537	3,708	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה			
395	381	349	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
395	381	349	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל			
36	36	34	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
36	36	34	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה			
664	638	630	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
664	638	630	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל			
5,219	4,592	4,721	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*
34	43	72	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2019	2020	2019	2020	
מבוקר		בלתי מבוקר			
4,319	4,319	5,183	4,389	4,798	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
139	104	124	33	38	עלות שירות
128	101	94	31	28	עלות ריבית
(29)	(29)	(13)	(29)	(13)	הפקדות משתתפי התוכנית
1,013	380	(174)	213	(34)	הפסד (רווח) אקטוארי
(5)	(4)	1	(1)	1	שינוים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(343)	(276)	(538)	(80)	(131)	הטבות ששולמו
(39)	(39)	-	-	-	גריעת יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת
-	-	10	-	-	אחר
5,183	4,556	4,687	4,556	4,687	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
5,005	4,344	4,436	4,344	4,436	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
מבוקר		בלתי מבוקר	
5,183	4,556	4,687	פרישה מוקדמת ופיצויים
			סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
מבוקר		בלתי מבוקר	
***2,350	1,765	2,067	הפסד אקטוארי נטו
***2,350	1,765	2,067	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2019	2019	2020	
מבוקר		בלתי מבוקר	
9,321	8,363	8,279	מחויבות בגין הטבה חזויה
9,143	8,151	8,028	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(4,138)	(3,807)	(3,592)	שווי הוגן של נכסי התוכנית

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.
 ** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (ד) להלן.
 *** סווג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	
מבוקר			בלתי מבוקר		
139	104	124	33	38	עלות שירות
128	101	94	31	28	עלות ריבית
					הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
117	86	110	29	38	הפסד אקטוארי נטו
-	-	10	-	-	אחר
384	291	338	93	104	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	
מבוקר			בלתי מבוקר		
1,013	380	(174)	213	(34)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(117)	(86)	(110)	(29)	(38)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
(5)	(4)	1	(1)	-	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(15)	(23)	-	-	-	גריעת יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת
876	267	(283)	183	(72)	סך-הכל הוכר ברווח (הפסד) כולל אחר
384	291	338	93	104	סך עלות ההטבה נטו
1,260	558	55	276	32	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2020 לפני השפעת המס

143	הפסד אקטוארי נטו
------------	------------------

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(3) הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2019	2020	2019	2020	
מבוקר		בלתי מבוקר		
0.44%	0.78%	0.69%	0.78%	שיעור היוון
2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	שיעור עליית המדד
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	שיעור גידול בתגמול ⁽¹⁾

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
מבוקר		בלתי מבוקר					
0.69%	0.44%	1.25%	1.99%	1.24%	0.66%	שיעור היוון	
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	שיעור גידול בתגמול	

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת			גידול בנקודת אחוז אחת				
31 בדצמבר		30 בספטמבר	31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2019	2020	2019	2020	2019	2020		
מבוקר		בלתי מבוקר		מבוקר		בלתי מבוקר	
						במיליוני ש"ח	
502	466	475	466	(423)	(399)	(391)	שיעור היוון

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר ומשקפים שיעור גידול ממוצע של כ-1% לשנה במונחים ריאליים. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(4) נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, בהגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

יודגש כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות, משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים אינה מהותית. כך לדוגמא, במקרה של ירידה בשיעור של 10% בשווי ההוגן של היעודות לפיצויים תגדל ההתחייבות נטו בסך של כ-20 מיליון ש"ח.

היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-32% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

	30 בספטמבר		31 בדצמבר
	2019	2020	2019
התחייבות לפיצויים	3,638	3,459	3,933
יעודות לפיצויים	(3,519)	(3,349)	(3,841)
התחייבות נטו	119	110	92

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

תחזית	הפקדות בפועל			
	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2019	2020	2019	2020
תחזית *2020				
הפקדות	164	50	126	182

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2020.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	טבות
2020	112
2021	503
2022	409
2023	364
2024	338
2025-2029	1,350
2030 ואילך	2,103
סך-הכל	5,179

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ד. ביום 21 בינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022, אשר אושר על-ידי דירקטוריון והנהלת הבנק. הסכם זה ממצה את מלוא התמורה שניתנת לעובדים בגין השנים 2018-2022 והתבטלו כל סכסוכי העבודה וההודעות על שביתה שהוכרוזו על-ידי נציגות העובדים טרם חתימת ההסכם.

הסכם השכר כולל, בין היתר, את הרכיבים הבאים:

א. בנוסף למנגנוני הקידום ועליית השכר השוטפים הנהוגים בבנק, תשלום לעובדים, שהוגדרו בהסכם, תוספת שכר שקלית קבועה שתשולם ב-3 פעימות בשנים 2020-2022 וחלקה מותנית בביצועיו העסקיים של הבנק. להערכת הבנק, בהתחשב בהשפעת תוספת שכר זו, כמו גם במנגנוני הקידום הנהוגים והשפעות נוספות, יסתכם שיעור הגידול השנתי הממוצע בשכר של העובדים האמורים בכ-3.7% בתקופת ההסכם. תוספת זו מוערכת בגידול שנתי בעלויות שכר העובדים האמורים בשיעור של כ-0.8%.

ב. העובדים קיבלו מענק חתימה חד-פעמי בעלות כוללת של כ-200 מיליון ש"ח.

ג. תוכנית להענקת יחידות פנטום לעובדים שהיתה נהוגה בבנק, הומרה לתשלום שכר והפרשות סוציאליות לעובדים הזכאים בעלות דומה. במקביל בוצע בתחילת 2020 פירעון של ההתחייבות הקיימת בגין יחידות הפנטום שהבשילו, בהתבסס על ההתחייבות בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019.

ד. כחלק מהיערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות, הוסכם על המשך במדיניות לקליטת עובדים בחוזה אישי בעלי הכשרה ספציפית בפרט בתחומי הטכנולוגיה והחדשנות הדרושים לבנק וכן על השקת תוכנית להכשרת עובדים קיימים למקצועות העתיד.

השפעת ההתקשרות בהסכם זה הינה גידול חד פעמי בהתחייבות האקטוארית של הבנק בסך של כ-80 מיליון ש"ח לפני מס אשר נגרע מההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2019 ובהוצאות השכר לשנת 2019 בסך של כ-200 מיליון ש"ח לפני מס בגין המענק החד פעמי.

ה. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליון ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה ובמטרה לשפר את היערכות הבנק לאתגרים וההזדמנויות שהמשרב הנוכחי מייצר, החליט הבנק על האצת קצב יישום תוכנית ההתייעלות האמורה תוך מתן דגש לפרישה גבוהה יותר מהמתוכנן כבר ב-2020.

התוכנית תתבסס על טכנולוגיה ודיגיטציה, תהליכים תומכים בהנהלה הראשית וטיפול במשאב האנושי.

ו. בהמשך לאמור בביאור 4.ג.22 לדוחות הכספיים לשנת 2019 ובהתחשב בתשואה להון שהשיג הבנק בשנת 2019, פקעו בחודש מרץ 2020 89,771 יחידות מניות חסומות (RSU), שהוענקו מכח תוכניות תגמול קודמות ובגין שנים קודמות כתגמול משתנה נדחה למנכ"ל הקודם של הבנק, לחברי הנהלה ולמנהלים בכירים ועובדים מרכזיים בבנק. עיקר היתרה של יחידות המניות החסומות (RSU) הבשילה ובגין היקצה הבנק 218,855 מניות (0.02% מההון המונפק) מתוך מניות שהוחזקו באוצר.

ז. בהמשך לאמור בביאור 4.ג.22 לדוחות הכספיים לשנת 2019, במועד אישור הדוחות הכספיים לרבעון ראשון 2020 אישר הדירקטוריון הענקת מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2020) ליו"ר הדירקטוריון הקודם, חברי הנהלה, מנהלים בכירים ועובדים מרכזיים בבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.04% מההון המונפק של הבנק (556,127 מניות) וזאת במסגרת יישום תוכניות התגמול והעסקה הקיימים, כחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2019 אשר הוכר בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019 ולפי מתאר שפרסם הבנק בחודש מאי 2018. מנכ"ל הבנק ויתר על המניות החסומות להן היה זכאי בגין שנת 2019 (בשווי כ-25.5 אלפי ש"ח). כמו-כן, אושרה הקצאת 28,257 יחידות מניות חסומות (RSU) (כ-0.002% מההון המונפק) למספר עובדים שאינם נושאי משרה.

ח. בהמשך לאמור בביאור 4.ג.22 לדוחות הכספיים לשנת 2019 בדבר תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון, ובקשר עם התפטרותו של עודד ערן ז"ל בחודש יוני 2020 מכהונתו כיו"ר הדירקטוריון, ויתר הבנק באישור ועדת התגמול והדירקטוריון על עבודתו בפועל של היו"ר בתקופת ההודעה המוקדמת (6 חודשים) מבלי לפגוע בזכותו של מר ערן למלוא תנאי התגמול בגין תקופה זו.

בחודש אוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק (לאחר אישור ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק) מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק, תנאי כהונה ליו"ר דירקטוריון הבנק ותנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק, כמפורט להלן:

מדיניות תגמול לנושאי המשרה - מדיניות התגמול עוצבה ואושרה לפי הוראות חוק החברות, חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול") והוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים ("הוראה 301A") והיא תהיה בתוקף מיום 1 בינואר 2021 לתקופה של 3 שנים.

לפי מדיניות התגמול, חבילת התגמול של נושאי המשרה (למעט דירקטורים) עשויה לכלול רכיבי תגמול קבוע, שעיקרם שכר חודשי, הפרשות סוציאליות והטבות נלוות, תגמול הוני קבוע אשר הענקתו אינה מותנית בתנאים או בביצועים אך הוא חסום מיום הענקתו לתקופה של עד 3 שנים, ותשלומי פרישה שאינם מעבר למקובל לגבי יתר עובדי הבנק.

המענק השנתי לנושאי המשרה, שתקרתו תהיה עד 5 משכורות (ובדרגות מסוימות עד 7 משכורות), מותנה בהתקיימות תנאי סף של השגת שיעור תשואה על ההון מינימלי (7%) והוא ישולם לפי מדרגות בטווח תשואה להון של 7%-10%. ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להגדיל או להקטין את רפי התשואה להון האמורים (מינימלי ומקסימלי) בעד 1% ובלבד שהפער ביניהם יישמר על 3%. קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף עד 3 משכורות.

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

מדיניות התגמול החדשה מאפשרת עדכון התגמול (כהגדרת המונח בחוק הגבלת התגמול) של נושאי המשרה הכפופים למנכ"ל מעבר למדרגת התגמול בהתאם להוראות סעיף 2(א) לחוק הגבלת התגמול (קרי למועד הדוח מעבר ל-2.55 מיליון ש"ח בשנה), באישור ועדת התגמול והדירקטוריון וללא אישור נוסף של האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק.

במסגרת מדיניות התגמול החדשה תוקנו ההוראות בדבר הסדרי השבה של סכומי מענק במקרים של תיקון דוחות כספיים (לפי חוק החברות) ובמקרים של נסיבות חריגות (לפי הוראות הפיקוח על הבנקים), ובכלל זה, בין היתר, נקבע כי נזק בהיקף של 3% מההון העצמי ייחשב כ"נזק חריג" וכי בשים לב לחשיבות שרואה הבנק בציות להוראות הדין, למדיניות הבנק ונהליו, בהתקיים הקריטריונים להשבה סכום ההשבה יהיה עד גובה מלוא המענק (למעט החלק שנוכח ושולם כמס לרשות המסים). כמו-כן הובהר, כי אין בהסדרי ההשבה הקבועים במדיניות התגמול כדי לגרוע מכל סעד אחר שעשוי לעמוד לבנק על-פי דין כלפי נושא משרה במקרה בו נגרם לבנק נזק.

נקבעה מסגרת גבולות אחריות לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצאו לציבור (פוליסה מסוג POSI - Public Offering of Securities Insurance) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run Off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים.

תנאי כהונה ליו"ר הדירקטוריון - עיקר תנאי כהונת היו"ר שאושרו כוללים תמורה בסך כולל של 2.4 מיליון ש"ח בשנה (200,000 ש"ח לחודש), צמודה למדד, כנגד חשבונת בתוספת מע"מ ככל שרלוונטי, ללא תנאים נלווים לשכר (ללא הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות) והם יהיו בתוקף מיום 28 ביוני 2020 (המועד בו נבחר מר קרופיק ליו"ר דירקטוריון הבנק) ועד ליום 31 בדצמבר 2023.

מר קרופיק מכהן בבנק כדירקטור חיצוני על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 ("דח"צ 301") וכדירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות. עובר למינויו ליו"ר, היה זכאי מר קרופיק בתוקף כהונתו כדירקטור לתשלום גמול בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני) תש"ס-2000 (להלן "תקנות הגמול"). לנוכח מינויו של מר קרופיק ליו"ר ובהתחשב בשינוי המשמעותי בהיקף התפקיד (למשרה מלאה) והאחריות הכרוכה בו, אושרו למר קרופיק תנאי תגמול כאמור, העולים על גמול דירקטורים רגיל.

בחודש אוגוסט 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנוגע לעקרונות לקביעת תנאי הכהונה של יושב ראש דירקטוריון בבנק בלא גרעין שליטה ("מכתב הפיקוח"). במכתב הפיקוח נכתב בין היתר שעצם הכהונה כיו"ר דירקטוריון בבנק ללא גרעין שליטה אינה מקימה ליו"ר זיקה הפוגמת בכשירותו לכהונה ובלבד שתפקידו וסמכויותיו אינם חורגים מגדר התפקידים והסמכויות המוקנים לו לפי הוראות החוק. תנאי כהונת היו"ר שאושרו נקבעו בשים לב לעקרונות שפורטו במכתב הפיקוח. לעמדת הבנק, בהתחשב בהיותו של הבנק תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, בו למעשה נדרשים כל הדירקטורים המכהנים לאי תלות בבנק מכוח הוראות פקודת הבנקאות, עצם כהונתו של מר קרופיק כדירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות, אינה מונעת את אישורם של תנאי כהונה המוצעים בתפקודו כיו"ר דירקטוריון (העולים על הגמול המגיע ליתר הדירקטורים לפי תקנות הגמול). לנוכח העובדה שרשות ניירות-ערך פרסמה בעבר, שלא בהתייחס ספציפית לבנק ללא גרעין שליטה, עמדה תמציתית, ממנה עולה עמדה שונה, הבנק פנה ועומד בקשר עם הרשויות וגופי הפיקוח (לרבות רשות ניירות-ערך) בעניין. עד שיחליט דירקטוריון הבנק כי הוראות הדין והנחיות גופי הפיקוח אינן מונעות את תשלום תנאי כהונת היו"ר שאישרה האסיפה הכללית, יהיה היו"ר זכאי להמשיך ולקבל גמול בהתאם לתקנות הגמול (גמול דירקטורים), בדומה לגמול ששולם לו עובר למינויו. אם וכאשר יחליט דירקטוריון הבנק כי ניתן לשלם ליו"ר הדירקטוריון את תנאי הכהונה שאושרו כאמור, ישלים הבנק ליו"ר את תשלום יתרת התגמול לה הוא זכאי החל מהמועד בו נבחר ליו"ר.

תנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק - עיקר תנאי הכהונה והעסקה למנכ"ל שאושרו כוללים משכורת חודשית של 201,500 ש"ח צמודה למדד, תנאים נלווים לרבות הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות, החזר הוצאות לצורך מילוי התפקיד; תגמול הוני קבוע באמצעות מניות חסומות בשווי של 100,000 ש"ח צמוד למדד, אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 3 שנים; מענק שנתי עד תקרה של 5 משכורות (כפוף לתקרה הנקובה בחוק הגבלת התגמול של פי 35 ממקבל השכר הנמוך. במידת הצורך ייקטע המענק של המנכ"ל עד גובה התקרה המותרת לפי הדין). המענק השנתי יורכב משני רכיבים: (א) רכיב ביצועי הבנק - רכיב מענק של בין 0.25 משכורת ועד 2 משכורות, המשולם בהתאם לתשואה להון לפי המודל החל על יתר נושאי המשרה (היינו לפי טווח תשואה להון של 10%-7% כפוף לאפשרות התאמה של עד 1% על-ידי הדירקטוריון, ראה לעיל). ו- (ב) רכיב בשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון של עד 3 משכורות. במקרה שבו לא תהיה עמידה בתנאי הסף של תשואה להון (7% כפוף להתאמה כאמור לעיל), ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר למנכ"ל מענק של עד 3 משכורות. תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל יהיו בתוקף מיום 1 בינואר 2021 ועד יום 31 בדצמבר 2023.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. דיבידנד

כפוף לאמור להלן בסעיף זה, מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה. לאור אי הודאות שהיתה קיימת ביחס לחקירת הרשויות האמריקאיות עובר לאישור ההסדרים (ראה [ביאור 10.1](#)), מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק.

על רקע הודעת המפקחת על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבעה (ראה [סעיף ח' להלן](#)) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

ב. תשלום דיבידנד

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019, נוצרו לבנק עודפי הון נוספים. בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019. ביום 9 במרס 2020 חולקה יתרת ההחזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
02.02.2020	09.03.2020	*53.937	**720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח). בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט.
** שולם כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

ג. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30% ו-20%, בהתאמה.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
38,795	39,528	39,202	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	40,261	39,690	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	10,197	10,432	הון רובד 2
49,235	50,458	50,122	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
309,303	306,194	313,134	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	3,044	3,541	סיכונים שוק
23,556	23,684	23,286	סיכון תפעולי
336,387	332,922	339,961	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾

באחוזים			
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.53%	11.87%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	12.09%	11.67%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	15.16%	14.74%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	10.26%	9.26%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	13.76%	12.76%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה [סעיף ט. להלן](#).

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 658 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2020, 883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-480 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

(3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה [סעיף ח. להלן](#)) הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. הלימות הון בנתוני המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		באחוזים
4. חברות בת משמעותיות			
הפועלים שוויץ⁽¹⁾⁽²⁾			
18.27%	82.32%	173.26%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
18.27%	82.32%	173.26%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
18.31%	82.38%	173.26%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
11.20%	11.20%	11.20%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
בנק פוזיטיף⁽¹⁾			
33.09%	30.55%	30.12%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
33.09%	30.55%	31.18%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.00%	12.00%	12.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

(1) בהתאם למדווח לרגולטור המקומי.

(2) בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA שהוכרה בדוחות הכספיים של הרבעון הרביעי לשנת 2019 ועל מנת שהפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות הון הרגולטורי הנדרש בשוויץ, השקיע הבנק סכום של 95 מיליון פרנק שוויצרי בחודש מרץ 2020, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2019	
בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר	במיליוני ש"ח
38,998	39,261	38,221	הון עצמי רובד 1
(16)	(26)	(25)	סך ההון
38,982	39,235	38,196	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
-	(7)	(7)	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(64)	(42)	(50)	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(206)	(1)	(1)	מסים נדחים לקבל
(270)	(50)	(58)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1*
490	343	657	סך-הכל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
39,202	39,528	38,795	סך התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1**
			סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
488	733	733	הון רובד 1 נוסף
39,690	40,261	39,528	סך-הכל הון רובד 1 נוסף
6,518	6,417	5,929	הון רובד 2
3,914	3,780	3,778	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
10,432	10,197	9,707	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
50,122	50,458	49,235	סך-הכל הון רובד 2
			סך-הכל הון כולל

* היתרה ליום 30 בספטמבר 2020 כוללת סך של 172 מיליוני ש"ח הנובע מניכוי קו אשראי לבנק פוזיטיב בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה [סעיף "שלוחת הבנק בתורכיה"](#) להלן.
 ** התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ו. השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1

30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2019	
בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר	באחוזים
11.37%	11.75%	11.31%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
0.16%	0.12%	0.22%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות
11.53%	11.87%	11.53%	השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות*
			יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

* התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ז. רכיבי הון הנתונים לתנועתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה ופרישה.
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2020:

השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון
באחוזים	
(0.03%)	(0.03%)

הבנק בנתוני המאוחד

ח. יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). תוקפה הראשוני של הוראת השעה היה למשך שישה חודשים והיא הארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, עד 31 במרץ 2021. ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה (היינו עד ליום 31 במרץ 2023) ובלבד שיחסי ההון של הבנק לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט ההלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.26%-12.76%, בהתאמה (במקום 10.26%-13.76% לפני הוראת השעה).

בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון.

ט. התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת התייעלות"). בהתאם להוראת התייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף.

בהמשך להוראת התייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה והנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי ("התייעלות בתחום הנדל"ן").

במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון.

במכתב מיום 16 בדצמבר 2019 הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2021.

הבנק בוחן חלופות למעבר של יחידות הנהלה הראשית וריכוזן בבניין אחד בעל תשתיות וסביבת עבודה מתקדמות, מעבר זה ככל שיתבצע יאפשר לבנק לפנות נכסים בהם הוא משתמש כיום ליחידות האמורות.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון מוערכת בכ-0.16% ליום 30 בספטמבר 2020.

י. הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הגיוסים של הבנק), סדרה של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה כא'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.59% בסכום קרן כולל של כ-1.06 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי מחיקת קרן באופן חלקי או מלא במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק.

בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק סדרה של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה ה'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.97% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הבנק ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק.

יא. פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2020 הפועלים הנפקות ביצעה פדיון מוקדם חלקי של שטרי ההון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח. בעקבות החלטה על פירעון מוקדם חלקי, כפי שפורסמה ב-16 ביוני 2020, הסכום שנפדה לא מוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020.

יב. שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% והשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קיטון ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 30 בספטמבר 2020 הינה קיטון נוסף של כ-0.04%.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש יוני 2020 (ופעם נוספת בחודש נובמבר 2020) הבנק חידש קו אשראי לבנק פוזיטיף (המוחזק בשיעור של כ-70%) בסך של כ-50 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק וזאת בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיף, של קו האשראי שניתן לו על-ידי הבנק ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף (ראה סעיף 2.6.3 חברות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה), בשל המצב המאתגר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. לדרישת הפיקוח על הבנקים, בשל התמחור האמור נוכחה יתרת קו האשראי בסך של כ-172 מיליוני ש"ח מההון הפיקוחי. ההשפעה של הנחיה זו על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קיטון של כ-0.05%.

יג. חכירות

השפעת יישום תקן חשבונאות בנושא חכירות במועד אימוץ התקן ביום 1 בינואר 2020 הינה קיטון של כ-0.04% ביחס הון עצמי רובד 1 וקיטון של כ-0.05% ביחס ההון הכולל. לפרטים נוספים ראה [ביאור ג.1](#) לעיל.

יד. ערבויות עם מקדמי המרה מופחתיים

בחודש ספטמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי 203. בהתאם לחוזר קבע הפיקוח על הבנקים מקדמי המרה מופחתיים לערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פינני בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומביניציה.

מקדמי המרה יהיו זהים למקדמי המרה של ערבויות חוץ המכר, כלומר 10% אם הדירה נמסרה למשתכן ו-30% אם הדירה תרם נמסרה למשתכן. הבנק נערך ליישום ההוראה והשפעתה לא צפויה להיות מהותית.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

טו. השפעת יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

תאגידים בנקאיים נדרשים לזקוף לעודפים ביום 1 בינואר 2022 את השפעת היישום לראשונה של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים. בחודש אוקטובר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם טיוטת חוזר לפיה, במידה והיישום לראשונה יגרום לקיטון בהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי, נטו מהשפעת המס, רשאי התאגיד הבנקאי לכלול קיטון זה על פני 3 שנים.

טז. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 6%.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%. תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. עם תום תוקף ההוראה השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט. על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2019
מבוקר	בלתי מבוקר		
	במיליוני ש"ח		

א. בנתוני המאוחד

הון רובד *1	39,690	40,261	39,528
סך החשיפות*	573,323	508,609	519,648

	באחוזים	2020	2019	2019
יחס מינוף	6.92%	7.92%	7.61%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים**	6.00%	6.00%	6.00%	

ב. חברה בת משמעותית

	בנק פוזיטיב	2020	2019	2019
יחס מינוף	26.94%	29.65%	29.73%	
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	3.00%	3.00%	3.00%	

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיף "התייעלות תפעולית" לעיל). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2020, המוערכת בכ-0.09% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
** לפי חוזר הפיקוח על הבנקים יחס המינוף המזערי צפוי להיות 5.5% בתקופת הוראת השעה. לפרטים נוספים ראה סעיף "יחס מינוף" לעיל.

השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח בהון רובד 1	ב-1 מיליארד ש"ח בסך החשיפות
באחוזים	

ג. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2020:

הבנק בנתוני המאוחד	(0.02%)	(0.01%)
--------------------	---------	---------

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יז. יחס כיסוי הנזילות

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 61.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	
בלתי מבוקר			מבוקר	
באחוזים				
א. בנתוני המאוחד				
יחס כיסוי נזילות	132%	124%	121%	
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	100%	
ב. בנתוני הבנק				
יחס כיסוי נזילות	131%	124%	120%	
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	100%	

* היחס מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

30 בספטמבר 2020			31 בדצמבר 2019	
בלתי מבוקר			מבוקר	
במיליוני ש"ח				
1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך	584	497	577	
2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם	45	36	19	
3. חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:				
בשנה הראשונה	136	144	147	
בשנה השניה	130	138	142	
בשנה השלישית	121	129	133	
בשנה הרביעית	108	120	123	
בשנה החמישית	85	106	106	
מעל חמש שנים	678	785	763	
סך-הכל דמי שכירות של בניינים וציוד	1,258	1,422	1,414	

4. פעילות מכירת אשראי

הטבלה שלהלן מסכמת את פעילות מכירת האשראי של הבנק:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2019	2020	2019	2020	
			בלתי מבוקר		
מבוקר					
104	67	24	-	24	הערך בספרים של האשראי שנמכר
113	68	45	-	45	תמורה שהתקבלה במזומן
9	1	21	-	21	סך-הכל רווח נטו ממכירת אשראי

5. בהמשך לאמור בביאור 5.ב.2 בדוחות השנתיים לשנת 2019, הבנק נתן התחייבויות לשיפוי (כתב שיפוי) לעובד בכיר שאינו נושא משרה בקשר להיותו מנהל של חברה מוחזקת, לקצינת הציות הראשית של הבנק וכן התחייבות לשיפוי במקרים מסוימים למנהלים בחברה מוחזקת אחרת.

6. באוקטובר 1985 חכר הפועלים שוויץ לתקופה של כ-100 שנים בניין אשר משמש לבניין הנהלה בציריך, עבור דמי חכירה שנתיים צמודים למדד בסך 2 מיליון פרנק שוויצרי (למועד זה כ-3 מיליון פרנק שוויצרי לשנה). בסמוך לתחילת תקופת החכירה חילק הפועלים שוויץ את הנכס המוכר ומכר כמחצית מהחכירה לצד ג' (תאגיד בנקאי זר) ("צד ג'"), אשר נושא מאז במחצית מדמי החכירה השנתיים. למיטב ידיעת הבנק, התאגיד הבנקאי ביקש למכור את חלקו בנכס החכור, אך הוא נמצא בהליך משפטי מול בעל הנכס (המחכיר) ביחס לחבותו לדמי החכירה לאחר המכירה. במהלך ההליך המשפטי האמור, הודיע המחכיר לפועלים שוויץ כי לעמדתו, הפועלים שוויץ אחראי לתשלום מלוא דמי החכירה בגין הנכס בשלמותו, ובפרט אם בית המשפט יכריע שהתאגיד הבנקאי לא יישא בחבות לדמי החכירה לאחר מכירת חלקו. הפועלים שוויץ חלק על עמדה זו ולא סבר שתוטל עליו אחריות לחלקו של התאגיד הבנקאי בחכירה. בהתאם, הפריש הפועלים שוויץ סך של כ-23 מיליון פרנק שוויצרי בגין פער בין דמי החכירה החוזיים על חלקו בנכס (ולא על חלקו על התאגיד הבנקאי) לבין שווייה ההוגן של ההתחייבות בגין חלקו ליתרת תקופת החכירה. במהלך חודש יוני 2020 נחתם זיכרון דברים ובהמשך בחודש אוקטובר 2020 נחתם הסכם בין הפועלים שוויץ למחכיר לפיו שוחרר הפועלים שוויץ מחובה החכירה ארוך הטווח תמורת תשלום של 23 מיליון פרנק שוויצרי, סכום שכאמור הופרש, הנכס עבר לבעלות המחכיר ובמקביל נחתם הסכם שכירות עד לחודש אפריל 2021.

7. הבנק וחברות הבנות נוהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים ובמהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאין מוגבלים בסכום ובתקופה, לרבות במסגרת עסקות למכירת החזקות בחברות בקבוצה, התקשרויות עם ספקים וכד'.

ב. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 30 בספטמבר 2020 בכ-356 מיליוני ש"ח.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על דעת הנהלת חברות מאוחדות רלוונטיות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

א. לפרטים בדבר פירוט התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים, ראה [ביאור ג.25 \(א\) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#) (להלן: "הדוחות לשנת 2019"). למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא חלו שינויים מהותיים ביחס למפורט בביאור ג.25 (א) האמור, למעט כמפורט להלן:

1. באשר לתביעה אזרחית בסך 1 מיליארד דולר שהוגשה לבית המשפט הפדרלי בווינגטון D.C. בארצות-הברית על-ידי מספר גורמים פלסטיניים נגד שורה ארוכה של נתבעים ובהם הבנק, המתוארת בסעיף 1 לביאור ג.25 (א) לדוחות לשנת 2019, ביום 5 במאי 2020, הודיעו התובעים לבית המשפט כי הם מבקשים למחוק מהתביעה מספר נתבעים, לרבות הבנק. ביום 6 ביוני 2020 ניתן בהתאם צו בית משפט המורה על מחיקת התביעה נגד הבנק ונתבעים נוספים.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הליכים משפטיים (המשך)

2. באשר לתביעה שהוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York (להלן: "Bankruptcy Court") נגד Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק ונגד אחרים, המתוארת בסעיף 8 לביאור 25.ג.א (א) לדוחות לשנת 2019, בהתאם להחלטת ה-Court Bankruptcy ה-2018, ביום 15 בינואר 2020 הקרן הגישה כתב תביעה מתוקן הכולל את הרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שלא נדחו בהחלטה האמורה (להלן: "התביעה המתוקנת"). הנתבעים הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה המתוקנת במרץ 2020 (להלן: "הבקשה"). הקרן הגישה את התנגדותה לבקשה והנתבעים הגישו את תשובתם להתנגדות זו ביוני 2020. הבקשה טרם הוכרעה. בנוסף, בדצמבר 2019 הקרן ערערה על החלטת ה-Court Bankruptcy ה-2018 ל-US District Court for the Southern District of New York. בנוגע לרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שנדחו (להלן: "הערעור"). במרץ 2020 הנתבעים הגישו את התנגדותם לערעור והקרן הגישה את תשובתה לערעור באפריל 2020. הערעור טרם הוכרע.

3. באשר לתביעה ייצוגית בסך 3,860 מיליוני ש"ח נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ, המתוארת בביאור 25.ג.א.6 לדוחות לשנת 2019 בתפקידה כמנהלת קופת הגמל גדיש (אותה רכשה בעבר מהבנק), שעניינה ניהול כספים בחשבונות עמיתים שהלכו לעולמם, אודות הליך גישור ופשרה בעניינה של התביעה וטענות של פסגות לזכויות שיפוי מסוימות כנגד הבנק בגינה, ביום 12 ביוני 2020 ניתן פסק דין המאשר הסדר פשרה בין התובעת הייצוגית והקבוצה המיוצגת לבין פסגות, לפיו פסגות תישא בתשלום פיצויים, גמול, שכר טרחה עורר-דין והוצאות שונות בסך כולל של כ-61 מיליון ש"ח.

4. באשר לבקשה לאישור תביעה ייצוגית שהוגשה נגד הבנק ו-5 בנקים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, המתוארת בביאור 25.ג.א.9 לדוחות לשנת 2019, שסכום התביעה המיוחס בה לבנק הינו 1.96 מיליארד ש"ח, ועניינה גביית עמלה בעת ביצוע פעולת המרה של מטבע-חוץ וכן בדבר בקשות לסילוקה על הסף, ביום 21 ביוני 2020 קיבל בית המשפט את בקשות הסילוק והורה על דחית בקשת האישור על הסף ("פסק הדין"). ביום 7 ביולי 2020 הומצא לבנק ערעור שהוגש לבית המשפט העליון על פסק הדין.

5. באשר לבקשה לאישור תביעה ייצוגית שהוגשה נגד הבנק לבית המשפט המחוזי מרכז בסכום תביעה נקוב של 546 מיליון ש"ח, המתוארת בביאור 25.ג.א.5 לדוחות לשנת 2019 ועניינה כי עקב הסדר של הבנק עם קבוצת ישראלכרט, עמלת דמי הכרטיס המשולמת על-ידי לקוחות הבנק לקבוצת ישראלכרט גבוהה ביחס לעמלות שמשלמים לה לקוחותיהם של בנקים אחרים, ביום 23 באוגוסט 2020 ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה.

ב. בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן ולפיכך לא בוצעה בגינם הפרשה:

1. ביום 10 בדצמבר 2019 הוגשה נגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו ("בקשת האישור"). לפי הנתען, הבנק הפר את חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה"), בכך שאינו מוכן לתת שירותים בנקאיים מסוימים לתושבי יו"ש ומפלה אותם לרעה בשל מקום מגוריהם. המבקש טוען כי הבנק סרב לתת לו הלוואה לרכישת נכס המצוי בישוב ביהודה ושומרון וזאת אך ורק בשל מקום הבטוחה. לפיכך, נטען כי התנהלות הבנק עולה כדי הפרת חוק איסור הפליה, הפרת חובה חקוקה ופגיעה בכבודם של המבקשים וחברי הקבוצה לפי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. המבקש מעריך את סך הנזק (נזקים ממוניים ולא ממוניים) ב-1.15 מיליארד ש"ח. הבנק השיב לבקשת האישור וטען, בין היתר, כי הבקשה נעדרת תשתית עובדתית ומשפטית; כי הבנק אינו מפלה את לקוחותיו והוא העניק ומעניק הלוואות לדיור ללקוחות המתעוררים ביהודה ושומרון כאשר הנכס להבטחתן מצוי במקום זה.

2. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה ("בקשת האישור"). הבקשה כוללת טענות לפגמים, חוסרים והטעיות בדיווחי הבנק לפי חוק ניירות-ערך מאז שנת 2015, הנוגעים לחקירת המס של הרשויות האמריקאיות ולניהול החקירה הפנימית שערך הבנק, ובפרט פגמים בדיווחי הבנק בנוגע לאי מינויו של בודק חיצוני בלתי תלוי (Independent Examiner) ופירמת רואי חשבון חיצוני בשלב מוקדם של החקירה, בנוגע לעמדת משרד המשפטים האמריקאי (ה-DOJ) ביחס לממצאי החקירה העצמית הפנימית ודרישתו למינויו של בודק חיצוני ולביצוע מחדש של החקירה או חלקה ובנוגע לנזק שנגרם לבנק כתוצאה מאי מינוי בודק חיצוני במועד. לטענת המבקש סכום התביעה האישי וסכום התביעה הקבוצתי אינם ניתנים להערכה בשלב זה, אך הסכום הקבוצתי עולה על 2.5 מיליון ש"ח. הקבוצה שמבקש המבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק בין התאריכים 1 במרץ 2015 - 30 באפריל 2020. הבנק טרם הגיש תשובה לבקשת האישור. בהליך הוגשו שתי בקשות לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 ("הבקשות לפי סעיף 7"), הן על-ידי המבקש בהליך זה והן על-ידי המבקש בהליך הנוסף, במסגרת זו מבקש כל אחד מהמבקשים למחוק את הבקשה הנגדית. ביום 10 באוגוסט 2020 הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה לפיה אין בכוונתו לנקוט עמדה בבקשה בשלב זה והוא שומר על זכותו להתייצב בהליך בעתיד. ביום 10 באוגוסט 2020 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על מחיקת ההליך הנוסף (המתואר בסעיף 3 מטה "ההליך הנוסף") והותרת הדיון בבקשת אישור זו. ביום 10 בספטמבר 2020 הגיש המבקש בהליך הנוסף ערעור על החלטת בית המשפט המכריעה בבקשות לפי סעיף 7. הבנק הגיש בקשה להארכת מועד להגשת תשובתו לבקשת האישור כך שתוגש 90 ימים לאחר קבלת ממצאי הוועדה הבלתי תלויה שהוקמה בהחלטת דירקטוריון הבנק בקשר עם הפרשה האמריקאית, בראשות כב' שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר, או 90 ימים לאחר ההכרעה הסופית בבקשות לפי סעיף 7. בית המשפט דחה את הבקשה וקבע כי על הבנק להגיש את תשובתו לבקשת האישור עד ליום 15 בדצמבר 2020.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הליכים משפטיים (המשך)

3. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה ("בקשת האישור"). הבקשה כוללת טענות כי הבנק הפר חובות גילוי לפי חוק ניירות-ערך בקשר עם חקירת המס של הרשויות האמריקאיות. לטענת המבקש, הבנק פעל להכשיל את החקירה של משרד המשפטים האמריקאי, לרבות באמצעות: העלמת נתונים מפני הרשויות האמריקאיות והעברת נתונים לא אמינים, ניהול חקירה פנימית עצמאית שלא עמדה בסטנדרט הראוי ואי מינוי של רואה חשבון מפקח. המבקש טוען כי הבנק לא גילה בדיווחיו פעולות אלה וכי הוא פעל להכשלת החקירה אגב ביצועו. בקשה זו הוגשה גם נגד בעלת השליטה לשעבר בבנק (אריסון החזקות (1998) בע"מ). הקבוצה שהמבקש מבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק החל מיום 23 בנובמבר 2017 ועד ליום 30 באפריל 2020 והחזיק במניות במועד זה (למעט המשיבים או מי מטעמם). לטענת המבקש, הנזק אשר נגרם לחברי הקבוצה המיוצגת בכללותה עומד על שיעור של כ-2.34% מהסכום בו רכשו חברי הקבוצה את המניות אשר נרכשו על ידם בתקופה האמורה ושהחזקו על ידם ביום 30 באפריל 2020. הבנק לא הגיש תשובה לבקשת האישור. בקשר עם בקשה זו הוגשו שתי בקשות לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 בהליך המתואר בסעיף 2 לעיל ("הבקשות לפי סעיף 7"). ביום 10 באוגוסט 2020 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על מחיקת בקשת האישור והותרת הדיון בבקשת האישור המתוארת בסעיף 2 לעיל. ביום 10 בספטמבר 2020 הגיש המבקש ערעור על החלטת בית המשפט המכריעה בבקשות לפי סעיף 7.

4. ביום 17 במאי 2020 הוגש כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים נוספים ("בקשת האישור"). בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מעביר מידע אישי של לקוחותיו תוך הפרת הפרטיות והסודיות הבנקאית, באמצעות השימוש שהוא עושה בכלי פרסום מקוונים (כגון גוגל ופייסבוק) וכן באמצעות שירותים מקוונים, העורכים עיבוד מידע בענן, בהם מסתייע הבנק למתן השירותים ללקוחותיו. הטענות נגד הבנק מתייחסות לפלטפורמות הדיגיטליות: אתר הבנק, אפליקציה לניהול חשבון ואפליקציית ביט. כן נטען כי במדיניות הגנת הפרטיות ותנאי השימוש שפורסמו בפלטפורמות אלה, נכללו תניות המהוות תניות מקפחות בחוזה אחיד. התביעה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. סכום התביעה האישי הועמד על סך של 1,000 ש"ח.

5. ביום 21 במאי 2020 התקבל כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז נגד הבנק בקשר עם פיקדונות ללא תנועה כהגדרתם בפקודת הבנקאות. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק הפר את חובות האיתור והדיווח לבעלי החשבונות ביחס לחשבונות אלה, גבה עמלות והתעשר שלא כדין. בין היתר נטען כי על הבנק לשלם את סכומי הפיקדונות בערכם הריאלי ובתוספת העמלות שנגבו. התביעה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. הוגשה בקשה לתיקון בקשת האישור על דרך של הוספת שני תצהירים (מבקשים) לבקשה, ובמסגרתה נטען כי אין בה שינוי בחזית טענות המבקש ובטיעונים המועלים במסגרת בקשת האישור. בית המשפט קיבל את בקשת התיקון ודיון בתיק נקבע ליום 7 באפריל 2021.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

לפרטים בדבר הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות, ראה [ביאור ג.25 \(ג\) בדוחות לשנת 2019](#). למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא חלו שינויים מהותיים ביחס לביאור ג.25. האמור, למעט כמפורט להלן:

1. באשר לבקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת בקשר עם חקירה שהתנהלה בארצות-הברית ("החקירה") בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA, המתוארת בסעיף 2 לביאור ג.25. (ג) לדוחות לשנת 2019: בהמשך להחלטת בית המשפט מיום 27 בפברואר 2020 לפיה על הצדדים להידבר בניסיון להגיע להבנות בדבר המשך בירור בקשת הגילוי, הגיש המבקש ביום 26 במרץ 2020, הודעה לבית המשפט לה צורף הביאור הרלוונטי מהדוחות לשנת 2019 לעניין החקירה ואשר כלל התייחסות למשא ומתן להסדר עם הרשויות האמריקאיות, במסגרתה נתבקש בית המשפט להורות על המשך הדיון בבקשת הגילוי ("הבקשה") המשיבים הגישו את תשובתם לבקשה והמבקש הגיש את תגובתו לתשובה האמורה. ביום 3 במאי 2020 הוגשה הודעת עדכון מטעם המשיבים לפיה נחתם הסכם בדבר אי-העמדה לדיון בין המשיבים ובין משרד המשפטים האמריקאי אשר יש בו כדי להביא לסיום החקירה כנגד קבוצת הבנק. הודעה דומה הוגשה באותו היום גם מטעם המבקש. ביום 8 ביולי 2020 הוגשה בקשה לאישור הסדר דינוי בין הצדדים במסגרתה התבקש בית המשפט לעכב את ההליכים בבקשה עד ליום 3 בינואר 2021 על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדיקטוריון הבנק. ביום 9 ביולי 2020 הורה בית המשפט כי הצדדים יודיעו קודם לאישור ההסדר הדינוי כי הם מסכימים לוותר על כל טענה של התיישנות בעיקר באשר לחסר ראיית הנובע מההסדר הדינוי וחלוק הזמן בשלו. ביום 15 ליולי 2020 הודיעו הצדדים כי הם מסכימים לאמור בהחלטה מבלי לגרוע מכל זכות או טענה אחרת העומדת להם. ביום 18 ביולי 2020 התקבלה הבקשה לאישור הסדר דינוי ונקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

2. באשר לבקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תובענה נגזרת בקשר עם חקירת המס של הרשויות האמריקאיות שהדיון בהן אוחד המתוארות בסעיף 3 לביאור 25ג. (ג) בדוחות לשנת 2019, ביום 18 במרץ 2020 הגישו המבקשים הודעת עדכון לפיה, כעולה מדוח מייד שפרסם הבנק באותו היום ("הודעת הבנק"), הליכי החקירה נשאו הבקשה הגיעו לסימם, ובמסגרתה אף התייחסו להיענות הבנק ודירקטוריון הבנק להוראת המפקח על הבנקים להקמת ועדה בלתי תלויה, כעולה מהודעת הבנק. במסגרת הודעתם, ביקשו המבקשים כי בית המשפט יורה לבנק להגיש דוח מלא בדבר הפרשה, שיכלול מסמכים שונים. בית המשפט הורה לבנק להגיש תגובה מפורטת לבקשה עד ליום 29 באפריל 2020 לרבות התייחסות לזהות חברי הוועדה הבלתי תלויה והגורמים הממנים אותה. ביום 22 באפריל 2020 הגיש הבנק תגובתו. בד בבד עם הגשת תגובת הבנק, הוגשה גם בקשה משותפת של הבנק והמבקשים לאישור הסדר דיוני, במסגרתו הסכימו הצדדים כי המבקשים יגישו בקשה מאוחדת ומתוקנת לאישור תביעה נגזרת בתוך 60 ימים ממועד אישורם הסופי של ההסדרים המוסכמים עם הרשויות האמריקאיות (להלן: "מועד האישור" ו-"ההסדר הדיוני"). הבנק לא יתנגד לעצם הגשת בקשה כאמור (מבלי להביע כל עמדה לגבי תוכן הבקשה) והיא תוגש ללא צו להוצאות; ההליכים יעוכבו למשך שישה חודשים ממועד האישור על מנת לאפשר לוועדה הבלתי תלויה לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 22 באפריל 2020 ניתנה החלטת בית משפט לפיה הבקשה תועבר ליועץ המשפטי לממשלה והלה יגיש את עמדתו. היועץ המשפטי לממשלה הודיע כי בשלב זה אינו מביע עמדה ביחס לבקשה אך שומר על זכותו להתייצב להליך בעתיד. ביום 3 ביוני 2020 אושר ההסדר הדיוני, ונקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. כמו-כן, בהתאם להסדר הדיוני הוגשה בקשה מתוקנת לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ומשיבים נוספים (בהם נושאי משרה בהווה ובעבר) (להלן: "הבקשה המתוקנת") ובכך התייתרה הבקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת שהדיון בה אוחד עם הליך זה. בבקשה המתוקנת הוערך סכום הנזק שטענת המבקשת נגדם לבנק בכ-4.5 מיליארד ש"ח לכל הפחות. הערכת הנזק נשענת על סכומים ששולמו על-ידי הבנק לרשויות האמריקאיות ועל הוצאות משפטיות ואחרות במסגרת חקירת המס וכן מתייחסת לרכיבים נוספים שלא כוללת. כמו-כן נוספו לבקשה המתוקנת עילות תביעה לרבות בנוגע לאי שיתוף פעולה נטען של הבנק עם הרשויות האמריקאיות במהלך תקופת החקירה.

3. ביום 31 במרץ 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. עניינה של הבקשה, בהחלטת דירקטוריון הבנק להקים ועדה בלתי תלויה, כמפורט בביאור 25 לדוחות לשנת 2019. לטענת המבקש, המשימות שהוטלו על הוועדה מתנגשות מהותית זו בזו וניסיון למלא אחר משימות אלה בו זמנית עלול להוות הפרת חובת הסודיות הקבועה בסעיף 15א(א) לפקודת הבנקאות, 1941. לכן, טוען המבקש, כי היה על דירקטוריון הבנק למנות שתי ועדות נפרדות או להפריד באופן ברור בין המשימות שהוטלו עליה. תשובה לבקשה ותגובה לתשובה הוגשו ודיון בבקשה התקיים ביום 9 בספטמבר 2020 במהלכו הורה בית המשפט כי בנק ישראל יגיש את עמדתו בסוגיה, ולאחריה תוגש עמדת הצדדים. ביום 14 באוקטובר 2020 הגיש בנק ישראל עמדה במסגרתה הבהיר כי ההחלטה לפיה הבנק יבחן את מיצוי הזכויות (להבדיל מהדרישה לבדיקת התהליכים הניהוליים) לא הייתה לפי דרישת המפקחת, אך הגורמים הרלוונטיים בפיקוח על הבנקים עודכנו מראש על ההחלטה שהוועדה תעסוק גם בנושא זה.

בנק ישראל לא מצא לכונן להתייחס לטענות המבקש לגופן (ובקשה שהגיש המבקש לבית המשפט להורות לבנק ישראל להגיש עמדה משלימה שתתייחס גם לטענותיו בהליך הנגזר לגופו, נדחתה על-ידי בית המשפט). על-פי החלטת בית המשפט, הצדדים נדרשים להתייחס לעמדת בנק ישראל. ביום 4 בנובמבר 2020 הוגשה עמדת המבקש לעמדת בנק ישראל, במסגרתה הוא טען כי ראוי היה שבנק ישראל יתייחס לטענות שבבקשה לגופן. לצד זאת, טוען המבקש שיש לפרש את היעדר ההתייחסות לטענות לגופן כתמיכה בטענותיו.

4. ביום 3 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות ("הבקשה"). עניינה של הבקשה, בטענה כי חלק מסכומי הקנסות שהושתו על הבנק במסגרת ההסדר עם הרשויות האמריקאיות, כמפורט בביאור בסעיף ד. להלן, מיוחס לאי שיתוף פעולה של הבנק עם הרשויות כאמור במשך רוב תקופת החקירה, וכי על מנת להטיל אחריות לנזקי הבנק על האחראים למעשים ומחדלים אלה (בהם, לטענת המבקשת, עובדים, נושאי משרה ויועצים חיצוניים של הבנק ושל בנק הפועלים שוויץ) וכן על מנת לכמת את הקנסות העודפים שהוטלו על הבנק בשל התנהלות זו ולאפשר למבקשת לבדוק ולהעריך את היתכנותה של הגשת תביעה נגזרת, הוגשה הבקשה. ביום 14 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעכב את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. נקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. ביום 30 ביוני 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה נגזרת המתוארת בסעיף 2 לעיל בקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). הוגשה תשובת הבנק ותגובת המבקש לבקשת המחיקה היא טרם הוכרעה. דיון בבקשת המחיקה קבוע ליום 6 בדצמבר 2020.

5. ביום 21 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות ("הבקשה"). עניינה של הבקשה בטענות בדבר נזקים שנגרמו לבנק בשל היבטים מיסויים הנוגעים לתשלומים ששילם הבנק לרשויות בפרשת חקירת המס האמריקאית. בבקשה נטען כי בשל היבטי מס שונים הנזק אשר נגרם בפועל לבנק הוא גדול מגובה התשלומים ששולמו לרשויות האמריקאיות. נוכח טענות אלה, עותר המבקש לקבל מסמכים שונים על מנת לשקול אם להגיש בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק נגד האחראים לנזק נטען זה. המבקש מעריך כי גובה הנזק שנגרם לבנק בשל היבטי המס עומד על כ-448 מיליון דולר. ביום 14 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעכב את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. נקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. ביום 2 ביולי 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה נגזרת המתוארת בסעיף 2 לעיל בקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). הוגשה תשובת הבנק ותשובת המבקש ובקשת המחיקה טרם הוכרעה. דיון בבקשת המחיקה נקבע ליום 6 בדצמבר 2020.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

6. ביום 15 ביוני 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות ("הבקשה"). בבקשה נטען, בין היתר, כי נושאי המשרה בבנק העמידו לחברות הנמנות על קבוצת ידיעות אחרונות והן לבעל השליטה בקבוצה, מר ארנון (נוני) מזוס, אשראי בהיקף של כמיליארד ש"ח לצורך מסחר במכשירים פיננסיים ספקולטיביים ברמת סיכון גבוהה וזאת תוך התעלמות מטובת הבנק ומבוקש גילויים של מסמכים בקשר עם עניין זה. בית המשפט אישר הסדר דינוי לפיו המבקשת תגיש בקשה לתיקון הבקשה, ויוגשו תגובה ותשובה לתגובה על-ידי הבנק והמבקשת, בהתאמה.

7. באשר לבקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה בבנק המתוארת בסעיף 1 לביאור ג.25 (ג) בדוחות לשנת 2019, ועוסקת בטענות נגד התנהלות המשיבים בכל הנוגע להעמדת אשראי מקבוצת מר אליעזר פישמן וגבייתו, בדיון שנערך ביום 20 במאי 2020 ובהמשך לבקשות המשיבים נקבע כי המשיבים יגישו במהלך חודש נובמבר תשובות משלימות מטעמם לתגובת המבקש. כמו-כן, במסגרת ההליך הוגשה בקשה לגילוי ועיון במסמכים אשר טרם הוכרעה. התיק נקבע לדיון קדם משפט נוסף ביום 6 בינואר 2021.

8. באוגוסט 2020 התקבל בבנק מכתב פניה ודרישה לגילוי מסמכים לפי סעיפים 194 ו-198א לחוק החברות התשנ"ט-1999, ועניינו בטענות הקשורות בהעמדת אשראי למר פישמן, תאגידים בשליטתו וצדדים קשורים, צעדי הבקרה והאכיפה שננקטו על-ידי הבנק בקשר לאשראי זה ותמיכת הבנק בהסדרי הגישור עם בני משפחת פישמן ועם הגברת רונית אבן בגדרי פש"ר 16-08-3642 פקיד שומה למפעלים גדולים ואח' נ' פישמן ואח' ופר"ק 17-01-3829 תרזלית בע"מ נ' פישמן ("המכתב"). ביום 24 בספטמבר 2020 נשלח מכתב תשובה מטעם הבנק במסגרתו דחה את הפניה והדרישה לגילוי מסמכים.

ד. בהמשך למפורט בביאור ד.25 לדוחות הכספיים לשנת 2019 בנוגע לחקירת הרשויות האמריקאיות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאיים ("חקירת המס"), ביום 30 באפריל, 2020 הוכרזו ונכנסו לתוקפם הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס, כמפורט להלן:

א. הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002 - 2014) ככל שהדברים נוגעים לבנק הפועלים בישראל, חברת פועלים שירותי נאמנות בע"מ וכן סניפים וחברות בנות של בנק הפועלים מחוץ לישראל (למעט הפועלים שוויץ).

במסגרת ה-DPA קיבל על עצמו הבנק אחריות לפי חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאים כמפורט במסמך העובדות (Statement of Facts) המצורף ל-DPA, אשר הבנק הודה בו. בהתאם ל-DPA וכפי שאושר על-ידי בית משפט פדרלי במדינת ניו-יורק, האישומים כנגד הבנק יעוכבו למשך תקופה של שלוש שנים, כך שאם הבנק יעמוד בתנאי ההסדר במשך התקופה האמורה האישומים (המפורטים במסמך ה-Information המצורף כנספח להסדר) יבוטלו ללא כל הרשעה פלילית. במקרה שהבנק יפר את ההסדר, יהיה רשאי ה-DOJ, בין השאר, להאריך את תקופת ההסדר הנדחה לתקופה של שנה אחת נוספת וכן לנקוט בצעדים אחרים כנגד הבנק, ובכלל זה לבטל את ההסדר ולהעמיד לדיון את הבנק.

בהתאם ל-DPA, הבנק שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 214,385,612 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 77,877,099 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 35,696,929 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאים הרלוונטיים וסך של 100,811,584 דולר בגין רכיב הקנס.

ב. הסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ) ("הפועלים שוויץ") המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002 - 2014). במסגרת הסדר הטיעון הפועלים שוויץ הודה באשמה והורשע בעבירה על חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאים כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף להסדר הטיעון בו הודה הפועלים שוויץ. בהתאם להסדר הטיעון (ה-Plea Agreement) הפועלים שוויץ שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 402,534,921 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 138,908,073 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 124,628,449 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאים הרלוונטיים וסך של 138,998,399 דולר בגין רכיב הקנס.

ג. Consent Order שהוצא על-ידי הרשות לשירותים פיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) ("ה-NYDFS"), במסגרתו שילם הבנק ל-NYDFS עיצום כספי אזרחי בסך של 220,000,000 דולר.

ד. Cease and Desist Order שהוצא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("ה-Fed"), במסגרתו שילם הבנק ל-Fed עיצום כספי אזרחי בסך של 37,350,000 דולר.

בסך-הכל במסגרת ההסדרים האמורים שילמה קבוצת הבנק לשלוש הרשויות האמריקאיות האמורות סך כולל של 874,270,533 דולר ארצות-הברית בקשר עם חקירת המס (3,066 מיליון שקלים חדשים). הסכום האמור גבוה בכ-4.2 מיליון דולר (כ-15 מיליון שקלים חדשים) מסכום ההפרשה הכולל שהופרש על-ידי הבנק עד למועד כניסתם לתוקף של ההסדרים, פער הנובע מתיקונים ועדכונים שנעשו לאופן חישוב הסכומים שנדרש הבנק לשלם מאז פרסום הדוחות הכספיים כאמור. הסכום הנוסף נרשם בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2020. כניסתם לתוקף של ההסדרים האמורים הביאו לידי סיום את חקירת המס אשר התנהלה על-ידי הרשויות האמריקאיות כנגד קבוצת הבנק.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה-DPA וה-Plea Agreement כוללים Statement of Facts (מסמכי עובדות), המפרטים את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוייץ הודו בהם ואשר בגינם הם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית. מסמכי ההסדרים מפרטים בנוסף גם את השיקולים לקביעת סכומי הקנסות השונים, הכוללים, בין השאר, את סוג וחומרת המעשים של קבוצת הבנק בכל אחד מהמקרים; קרדיט חלקי אשר ניתן על-ידי הרשויות הרלוונטיות בקשר עם תשלומים ששולמו לרשויות אחרות; המעורבות של יחידים בעלי תפקידים בכירים בעבירות; רמת שיתוף הפעולה של קבוצת הבנק עם הרשויות הרלוונטיות; והיעדר עבר פלילי של קבוצת הבנק.

ההסדרים המפורטים לעיל עם ה-DOJ כוללים התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוייץ להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות, ובכלל זה, להמשיך ולספק סיוע וסוגים שונים של מידע ל-DOJ ולהגיש ל-DOJ דוח תקופתי בקשר להלוואות שהועמדו על-ידי סניפי הבנק בארצות-הברית ומובטחות על-ידי חשבונות המנוהלים בסניפי הבנק מחוץ לארצות-הברית וכן על הבקורות הפנימיות הקשורות לכך.

ה-Consent Order וה-Cease and Desist Order מחייבים את הבנק ליטול על עצמו מספר התחייבויות, בין היתר בקשר עם הליכים משמעתיים כנגד עובדים, בקורות פנימיות, דיווח ושיתוף פעולה. ההסדרים אינם כוללים מינוי מפקח (monitor).

ההסדרים המפורטים לעיל מתייחסים לבנק ולהפועלים שוייץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים במסמכי ההסדרים השונים, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדרים אינם חלים על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדרים ולאי הפרה של הוראות ההסדרים.

ההסדרים המפורטים לעיל על נספחיהם זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>. לפי דרישת המפקח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק שוועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"), תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא חקירת המס בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון. על-פי החלטת דירקטוריון הבנק, הוועדה תבחן את מיצוי זכויות הבנק בקשר עם חקירת המס, ובכלל זה האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישתת באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק. סמוך לאישורם של ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות החלה הוועדה בעבודתה.

דירקטוריון הבנק הקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתחייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים.

ה. בהמשך למפורט בביאור 25. לדוחות הכספיים לשנת 2019 בנוגע לחקירת משרד המשפטים האמריקאי (US Department of Justice) ("ה-DOJ") בנושא הפדרציה הבינלאומית לכדורגל (FIFA) ("חקירת פיפ"א"), ביום 30 באפריל 2020, נחתם ונכנס לתוקפו הסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדין) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוייץ בקשר עם חקירת פיפ"א. ההסדר אינו כולל אישום פלילי, העמדה לדין או הרשעה פלילית. במסגרת ה-NPA, הודה הבנק, בין השאר, כי עובדים מסוימים של קבוצת הבנק השתתפו בתוכנית הלבנת הון של כספים המהווים כספי שוחד ששולמו לבעלי תפקידים בעולם הכדורגל כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף כנספח ל-NPA המפרט את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוייץ הודו בהם ואשר בגינם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית בקשר עם החקירה האמורה. בהתאם ל-NPA שילמה קבוצת הבנק לממשלת ארצות-הברית סך של 30,063,317 דולר ארצות-הברית (107 מיליון שקלים חדשים), הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 20,733,322 דולר בגין חילוט כספים שהועברו או שנעשה ניסיון להעבירם באמצעות קבוצת הבנק כחלק מפרשיית פיפ"א וכן קנס בסך של 9,329,995 דולר.

ה-NPA כולל התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוייץ ובכלל זה התחייבות להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירה האמורה. ההסדר אינו כולל מינוי מפקח (monitor).

כניסתו לתוקף של ה-NPA מביאה לידי סיום את החקירה שהתנהלה על-ידי ה-DOJ כנגד קבוצת הבנק בעניין זה. ההסדר מתייחס לבנק ולהפועלים שוייץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים בהסדר, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדר אינו חל על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדר ולאי הפרה של הוראות ההסדר.

ההסדר על נספחיו זמין לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>. ביום 30 ביוני 2020 החליט דירקטוריון הבנק, לפי דרישת הפיקוח על הבנקים, להרחיב את מנדט הוועדה בראשות השופט (בדימ') דנציגר (ראה [ביאור 1.10](#) לעיל), כך שיכלול גם בדיקה בנוגע לפרשת פיפ"א. לפיכך, הוועדה תבחן גם את דרכי הפעולה האפשריות של הבנק למיצוי זכויותיו בפרשת פיפ"א, לרבות בראי ההליך לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת (ראה [ביאור 1.10](#)). במסגרת זו תבחן הוועדה, בין היתר, אם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. כמו-כן, תבדוק הוועדה את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא פרשת פיפ"א, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישתת באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

30 בספטמבר 2020			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
24,949	22,362	2,587	חוזי Forward-I Futures
1,790	1,790	-	אופציות שנכתבו
1,893	1,790	103	אופציות שנקנו
356,627	334,554	22,073	Swaps ⁽¹⁾
385,259	360,496	24,763	סך-הכל ⁽²⁾
15,781	-	15,781	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
256,622	243,596	13,026	חוזי Forward-I Futures
24,738	24,738	-	אופציות שנכתבו
23,586	23,331	255	אופציות שנקנו
34,667	34,377	290	Swaps
339,613	326,042	13,571	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
16,977	16,977	-	חוזי Forward-I Futures
25,788	23,938	1,850	אופציות שנכתבו
24,464	23,938	526	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
20,748	19,646	1,102	Swaps
87,977	84,499	3,478	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
285	285	-	חוזי Forward-I Futures
43	43	-	אופציות שנכתבו
42	42	-	אופציות שנקנו
370	370	-	סך-הכל
813,219	771,407	41,812	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 190,093 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 27,972 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 20,019 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 23,938 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

30 בספטמבר 2019*			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
חוזי ריבית			
43,108	38,862	4,246	חוזי Forward-Futures
15,837	15,837	-	אופציות שנכתבו
17,404	17,404	-	אופציות שנקנו
496,835	475,779	21,056	Swaps ⁽¹⁾
573,184	547,882	25,302	סך-הכל ⁽²⁾
13,041	-	13,041	מזה: נגזרים מגדרים
חוזי מטבע-חוץ			
203,536	178,141	25,395	חוזי Forward-Futures
28,344	28,344	-	אופציות שנכתבו
28,533	28,346	187	אופציות שנקנו
34,957	31,569	3,388	Swaps
295,370	266,400	28,970	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
חוזים בגין מניות			
10,843	10,843	-	חוזי Forward-Futures
12,577	10,475	2,102	אופציות שנכתבו
11,055	10,474	581	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
13,019	11,515	1,504	Swaps
47,494	43,307	4,187	סך-הכל
חוזי סחורות ואחרים			
416	416	-	חוזי Forward-Futures
295	295	-	אופציות שנכתבו
274	274	-	אופציות שנקנו
985	985	-	סך-הכל
917,033	858,574	58,459	סך-הכל סכום נקוב

- * סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושאינם למסחר).
- (1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 262,819 מיליוני ש"ח.
- (2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 29,401 מיליוני ש"ח.
- (3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 20,681 מיליוני ש"ח.
- (4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 10,434 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2019			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
47,163	43,714	3,449	חוזי Forward-I Futures
13,944	13,944	-	אופציות שנכתבו
14,717	14,613	104	אופציות שנקנו
456,318	437,766	18,552	Swaps ⁽¹⁾
532,142	510,037	22,105	סך-הכל ⁽²⁾
11,050	-	11,050	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
225,032	209,620	15,412	חוזי Forward-I Futures
25,802	25,802	-	אופציות שנכתבו
26,949	26,761	188	אופציות שנקנו
34,254	31,339	2,915	Swaps
312,037	293,522	18,515	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
13,192	13,192	-	חוזי Forward-I Futures
13,302	11,259	2,043	אופציות שנכתבו
11,853	11,259	594	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
13,573	12,315	1,258	Swaps
51,920	48,025	3,895	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
260	260	-	חוזי Forward-I Futures
723	723	-	אופציות שנכתבו
684	684	-	אופציות שנקנו
1,667	1,667	-	סך-הכל
897,766	853,251	44,515	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 243,475 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 28,255 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 11,213 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 11,102 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

30 בספטמבר 2020					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
8,165	6,887	1,278	6,777	6,382	395
1,059	701	358	39	1	38
3,419	3,351	68	3,975	3,903	72
956	914	42	969	926	43
52	52	-	52	52	-
12,592	11,204	1,388	11,773	11,263	510
-	-	-	-	-	-
12,592	11,204	1,388	11,773	11,263	510
1,132	791	341	1,131	1,035	96

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 39 מיליוני ש"ח.

30 בספטמבר 2019					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך-הכל	נגזרים למסחר*	נגזרים שאינם למסחר*	סך-הכל	נגזרים למסחר*	נגזרים שאינם למסחר*
8,150	7,354	796	7,402	7,048	354
652	427	225	75	5	70
4,758	4,382	376	4,424	3,870	554
819	778	41	831	790	41
35	35	-	35	35	-
13,762	12,549	1,213	12,692	11,743	949
-	-	-	-	-	-
13,762	12,549	1,213	12,692	11,743	949
1,754	1,628	126	1,371	1,231	140

* סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).
(1) מזה: שווי הוגן נטו שלהתחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 34 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2019					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
מבוקר					
7,105	6,468	637	6,375	6,112	263
חוזי ריבית					
527	344	183	32	11	21
מזה: נגזרים מגדרים					
3,982	3,650	332	3,762	3,317	445
חוזי מטבע-חוץ					
991	941	50	991	938	53
חוזים בגין מניות					
15	15	-	15	15	-
חוזי סחורות ואחרים					
12,093	11,074	1,019	11,143	10,382	761
סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
12,093	11,074	1,019	11,143	10,382	761
יתרה מאזנית					
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות					
1,414	1,310	104	1,192	1,113	79
נטו או הסדרים דומים					

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 43 מיליוני ש"ח.

ג. גידור חשבונאי

1. ההשפעה של גידור חשבונאי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2019	2020	2019	2020
הכנסות (הוצאות) ריבית				
מבוקר		בלתי מבוקר		

רווח (הפסד) מגידור שווי הוגן

חוזי ריבית				
407	552	540	98	(105)
פריטים מגודרים				
(405)	(557)	(546)	(103)	105
נגזרים מגדרים				

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		יתרה ליום 30 בספטמבר 2019		יתרה ליום 30 בספטמבר 2020	
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים
מבוקר		בלתי מבוקר			
455	10,527	600	10,488	995	15,086
ניירות-ערך					

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

ליום 30 בספטמבר 2020					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ברוקרים	בנקים	בורסות
11,773	3,179	135	2,136	6,158	165
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(8,824)	(1,137)	(16)	(1,840)	(5,831)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(1,234)	(776)	(106)	(65)	(287)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
1,715	1,266	13	231	40	165
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
11,192	4,771	102	2,059	3,955	305
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(4,176)	(1,301)	(7)	(655)	(2,213)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
22,965	7,950	237	4,195	10,113	470
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
12,592	2,663	16	2,419	7,374	120
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(8,824)	(1,137)	(16)	(1,840)	(5,831)	-
מכשירים פיננסיים					
(2,145)	(572)	-	(552)	(1,021)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
1,623	954	-	27	522	120
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

ליום 30 בספטמבר 2019					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ברוקרים	בנקים	בורסות
12,692	3,176	224	2,130	6,765	397
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(8,761)	(760)	(2)	(2,031)	(5,968)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(982)	(335)	(168)	(60)	(419)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,949	2,081	54	39	378	397
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
9,449	3,875	93	1,659	3,546	276
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,401)	(852)	(1)	(749)	(1,799)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
22,141	7,051	317	3,789	10,311	673
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
13,762	4,211	2	2,575	6,787	187
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(8,761)	(760)	(2)	(2,031)	(5,968)	-
מכשירים פיננסיים					
(1,988)	(1,324)	-	(207)	(457)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
3,013	2,127	-	337	362	187
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 39 מיליוני ש"ח (30.09.19 : 34 מיליוני ש"ח, 31.12.19 : 43 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019					
סך-הכל	אחרים	דילרים/ברוקרים ממשלות ובנקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
מבוקר					
11,143	2,832	209	1,943	5,800	359
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,575)	(708)	-	(1,739)	(5,128)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(850)	(97)	(208)	(136)	(409)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,718	2,027	1	68	263	359
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
9,298	4,019	97	1,584	3,309	289
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,339)	(1,062)	-	(615)	(1,662)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
20,441	6,851	306	3,527	9,109	648
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
12,093	3,678	-	2,316	5,922	177
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,575)	(708)	-	(1,739)	(5,128)	-
מכשירים פיננסיים					
(2,298)	(1,694)	-	(180)	(424)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
2,220	1,276	-	397	370	177
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משבצים בסך של 39 מיליוני ש"ח (30.09.19: 34 מיליוני ש"ח, 31.12.19: 43 מיליוני ש"ח).

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

ליום 30 בספטמבר 2020				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
בלתי מבוקר				
חוזי ריבית				
27,972	6,901	11,518	6,337	3,216
שקל-מדד				
357,287	66,832	176,288	88,937	25,230
אחר				
339,613	14,041	39,156	110,058	176,358
חוזי מטבע-חוץ				
87,977	3,224	2,360	21,546	60,847
חוזים בגין מניות				
370	-	24	192	154
חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)				
813,219	90,998	229,346	227,070	265,805
סך-הכל				

ליום 30 בספטמבר 2019				
בלתי מבוקר				
917,033	103,335	258,697	318,917	236,084
סך-הכל				
ליום 31 בדצמבר 2019				
מבוקר				
897,766	84,561	250,060	215,925	347,220
סך-הכל				

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים

שיור לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019.

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

סך-הכל	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
	פעילות ישראל									פעילות ישראל		
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי
2,607	149	2,458	-	219	7	380	226	523	3	5	625	1,100
(406)	(53)	(353)	-	(154)	(47)	(23)	(19)	(21)	(29)	-	-	(60)
2,201	96	2,105	-	65	(40)	357	207	502	(26)	5	625	1,040
-	(1)	1	-	320	54	(81)	(17)	(9)	40	-	(373)	(306)
2,201	95	2,106	-	385	14	276	190	493	14	5	252	734
335	-	335	-	308	9	11	4	2	-	-	-	1
766	7	759	26	20	20	104	64	199	33	50	16	293
1,101	7	1,094	26	328	29	115	68	201	33	50	16	294
3,302	102	3,200	26	713	43	391	258	694	47	55	268	1,028
193	41	152	-	1	-	(58)	(7)	89	-	-	22	127
1,851	138	1,713	14	174	21	55	77	337	31	52	74	1,004
-	(3)	3	8	(62)	21	23	3	87	15	-	-	(92)
1,851	135	1,716	22	112	42	78	80	424	46	52	74	912
1,258	(74)	1,332	4	600	1	371	185	181	1	3	172	(11)
449	(17)	466	(1)	201	-	149	64	57	(1)	1	69	(3)
809	(57)	866	5	399	1	222	121	124	2	2	103	(8)
5	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
814	(57)	871	5	404	1	222	121	124	2	2	103	(8)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
814	(57)	871	5	404	1	222	121	124	2	2	103	(8)
2	(3)	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
816	(60)	876	5	409	1	222	121	124	2	2	103	(8)

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			
	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזקי בית ⁽⁴⁾	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	סך-הכל
507,782	27,642	480,140	364	203,527	2,710	62,724	28,950	50,398	573	3,865	94,805	130,894	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
300	-	300	-	300	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
294,879	14,946	279,933	-	-	2,281	62,909	30,418	51,357	581	3,865	95,528	132,387	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
299,021	14,534	284,487	-	-	993	68,578	30,629	52,451	617	4,540	96,734	131,219	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
4,136	557	3,579	-	-	-	1,421	341	1,041	-	-	1	776	יתרת חובות פגומים
790	19	771	-	-	-	14	1	23	-	-	694	733	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
470,012	19,434	450,578	10	59,024	57,578	44,211	26,130	75,488	34,543	-	-	153,594	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
409,055	17,972	391,083	-	-	57,519	44,085	26,006	75,340	34,542	-	-	153,591	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
417,005	17,347	399,658	-	-	58,730	47,431	26,506	75,872	34,971	-	-	156,148	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
339,770	19,100	320,670	4,611	20,902	5,810	87,064	43,348	63,530	1,111	5,020	55,365	94,294	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
339,961	19,086	320,875	4,549	20,642	5,797	87,382	43,843	63,170	1,087	4,998	55,962	94,405	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
561,333	-	561,333	3,886	35,470	300,520	70,170	14,918	30,578	43,870	-	-	61,921	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
2,438	142	2,296	-	691	4	268	183	473	2	5	252	675	מרווח מפעילות מתן אשראי
(249)	(53)	(196)	-	(309)	7	8	7	20	12	-	-	59	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
12	6	6	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	אחר
2,201	95	2,106	-	385	14	276	190	493	14	5	252	734	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרת ממוצעת מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 14.5 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*			
	פעילות ישראל									פעילות ישראל			
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזק: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: הלוואות לדיוור	סך-הכל	
2,593	300	2,293	-	235	5	392	202	578	5	6	300	876	הכנסות ריבית מחיצוניים
(310)	(101)	(209)	-	115	(40)	(94)	(22)	(42)	(58)	-	-	(68)	הוצאות ריבית לחיצוניים
													הכנסות ריבית, נטו:
2,283	199	2,084	-	350	(35)	298	180	536	(53)	6	300	808	מחיצוניים
-	(60)	60	-	(143)	52	(24)	16	31	95	(1)	(85)	33	בינמגזרי
2,283	139	2,144	-	207	17	274	196	567	42	5	215	841	סך הכנסות ריבית, נטו
													הכנסות שאינן מריבית:
58	(5)	63	-	35	8	12	2	4	1	-	-	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
826	19	807	20	19	19	98	71	206	35	64	17	339	עמלות והכנסות אחרות
884	14	870	20	54	27	110	73	210	36	64	17	340	סך הכנסות שאינן מריבית
3,167	153	3,014	20	261	44	384	269	777	78	69	232	1,181	סך הכנסות
													הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(40)	16	(56)	-	(2)	1	(129)	(51)	49	-	-	7	76	הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,970	161	1,809	72	161	31	72	87	408	36	46	60	942	לחיצוניים
-	(3)	3	(1)	(53)	11	10	(2)	30	13	-	-	(5)	בינמגזרי
1,970	158	1,812	71	108	42	82	85	438	49	46	60	937	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,237	(21)	1,258	(51)	155	1	431	235	290	29	23	165	168	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
523	34	489	(18)	82	2	153	89	108	13	8	60	60	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
714	(55)	769	(33)	73	(1)	278	146	182	16	15	105	108	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
3	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
717	(55)	772	(33)	76	(1)	278	146	182	16	15	105	108	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
16	-	16	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
733	(55)	788	(17)	76	(1)	278	146	182	16	15	105	108	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
736	(52)	788	(17)	76	(1)	278	146	182	16	15	105	108	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווגו מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*			
	פעילות ישראל									פעילות ישראל			
	פעילות חו"ל	סך-הכל	סך-הכל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזקי בית ⁽⁴⁾	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי
451,301	30,940	420,361	141	156,916	2,051	52,086	28,964	54,833	745	4,535	86,025	124,625	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
106	-	106	-	106	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
287,154	15,487	271,667	-	-	1,746	55,359	30,412	56,538	752	4,535	86,456	126,860	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
294,980	15,305	279,675	-	-	1,605	66,143	30,117	54,013	718	5,672	87,382	127,079	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
2,965	439	2,526	-	-	-	488	287	1,012	-	-	-	739	יתרת חובות פגומים
841	10	831	-	-	-	-	4	205	-	-	550	622	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
411,853	19,486	392,367	10	57,744	43,921	40,935	21,634	60,610	31,964	-	-	135,549	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
348,789	15,089	333,700	-	-	43,820	40,440	21,485	60,447	31,961	-	-	135,547	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
348,027	17,347	330,680	-	-	44,455	39,059	21,338	58,421	31,355	-	-	136,052	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
334,130	19,779	314,351	6,367	19,654	5,237	82,736	41,197	64,302	1,366	5,180	50,203	93,492	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
332,922	19,240	313,682	4,326	19,314	5,218	83,294	41,849	64,448	1,351	5,397	50,761	93,882	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
760,445	1,418	759,027	3,677	44,440	465,294	81,198	11,415	34,232	48,591	-	-	70,180	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:													
2,293	215	2,078	-	432	4	251	174	496	4	5	215	717	מרווח מפעילות מתן אשראי
(327)	(149)	(178)	-	(467)	11	23	22	71	38	-	-	124	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
317	73	244	-	242	2	-	-	-	-	-	-	-	אחר
2,283	139	2,144	-	207	17	274	196	567	42	5	215	841	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 12.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			
	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל	
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזק: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: הלוואות לדיור		
7,681	554	7,127	-	685	25	1,146	662	1,614	7	16	1,502	2,988	הכנסות ריבית מחיצוניים
(1,122)	(202)	(920)	-	(270)	(146)	(90)	(58)	(78)	(112)	-	-	(166)	הוצאות ריבית לחיצוניים
													הכנסות ריבית, נטו:
6,559	352	6,207	-	415	(121)	1,056	604	1,536	(105)	16	1,502	2,822	מחיצוניים
-	(50)	50	-	515	167	(220)	(35)	(6)	169	(1)	(776)	(540)	בינמגזרי
6,559	302	6,257	-	930	46	836	569	1,530	64	15	726	2,282	סך הכנסות ריבית, נטו
													הכנסות שאינן מריבית:
834	19	815	1	685	49	55	9	12	-	-	-	4	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,446	26	2,420	119	85	69	307	201	609	110	149	43	920	עמלות והכנסות אחרות
3,280	45	3,235	120	770	118	362	210	621	110	149	43	924	סך הכנסות שאינן מריבית
9,839	347	9,492	120	1,700	164	1,198	779	2,151	174	164	769	3,206	סך הכנסות
													הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,130	148	1,982	-	1	4	479	167	545	2	-	297	784	הוצאות תפעוליות ואחרות:
5,593	463	5,130	155	514	63	158	227	989	88	153	227	2,936	לחיצוניים
-	(12)	12	7	(192)	58	72	9	257	48	-	-	(247)	בינמגזרי
5,593	451	5,142	162	322	121	230	236	1,246	136	153	227	2,689	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
													רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
2,116	(252)	2,368	(42)	1,377	39	489	376	360	36	11	245	(267)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
885	(31)	916	3	501	18	191	142	135	11	4	91	(85)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
1,231	(221)	1,452	(45)	876	21	298	234	225	25	7	154	(182)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
7	-	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
1,238	(221)	1,459	(45)	883	21	298	234	225	25	7	154	(182)	הפסד מפעילות מופסקת
(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,129	(221)	1,350	(154)	883	21	298	234	225	25	7	154	(182)	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
12	3	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,141	(218)	1,359	(154)	892	21	298	234	225	25	7	154	(182)	

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			
	פעילות ישראל									פעילות ישראל			
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזקי בית ⁽⁴⁾	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי
488,723	30,154	458,569	216	183,686	1,774	65,534	28,718	51,398	553	3,845	92,507	126,690	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
264	-	264	-	264	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
295,125	15,348	279,777	-	-	1,385	67,385	30,094	52,425	559	3,845	93,058	127,929	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
299,021	14,534	284,487	-	-	993	68,578	30,629	52,451	617	4,540	96,734	131,219	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
4,136	557	3,579	-	-	-	1,421	341	1,041	-	-	1	776	יתרת חובות פגומים
790	19	771	-	-	-	14	1	23	-	-	694	733	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
450,900	20,638	430,262	10	59,752	50,004	44,867	25,346	69,392	33,523	-	-	147,368	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
388,473	18,466	370,007	-	-	49,941	44,725	25,212	69,242	33,522	-	-	147,365	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
417,005	17,347	399,658	-	-	58,730	47,431	26,506	75,872	34,971	-	-	156,148	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
339,382	19,116	320,266	4,729	21,426	5,832	86,422	42,352	64,236	1,149	5,062	54,171	94,120	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
339,961	19,086	320,875	4,549	20,642	5,797	87,382	43,843	63,170	1,087	4,998	55,962	94,405	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
626,387	-	626,387	3,706	38,230	351,102	79,116	15,776	29,910	44,790	-	-	63,757	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
7,065	489	6,576	-	1,748	14	796	537	1,428	6	15	726	2,047	מרווח מפעילות מתן אשראי
(840)	(249)	(591)	-	(1,083)	25	40	32	102	58	-	-	235	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
334	62	272	-	265	7	-	-	-	-	-	-	-	אחר
6,559	302	6,257	-	930	46	836	569	1,530	64	15	726	2,282	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות. היתרה הממוצעת של נכסים בניהול לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020 במגזר לקוחות מוסדיים עודכנה ועומדת על 399,730 מיליון ש"ח.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 14.5 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*			סך-הכל
	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		מזה: מזה: הלוואות לדיור	
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: הלוואות לדיור	מזה: מזה: הלוואות לדיור		
9,148	945	8,203	-	902	26	1,272	676	1,757	19	18	1,790	3,551	
(2,122)	(329)	(1,793)	-	(596)	(215)	(306)	(106)	(145)	(175)	-	-	(250)	
7,026	616	6,410	-	306	(189)	966	570	1,612	(156)	18	1,790	3,301	
-	(218)	218	-	528	245	(162)	-	89	290	(2)	(1,179)	(772)	
7,026	398	6,628	-	834	56	804	570	1,701	134	16	611	2,529	
313	(3)	316	3	234	20	37	9	9	1	-	-	3	
2,462	45	2,417	89	61	71	286	209	612	102	176	46	987	
2,775	42	2,733	92	295	91	323	218	621	103	176	46	990	
9,801	440	9,361	92	1,129	147	1,127	788	2,322	237	192	657	3,519	
400	34	366	-	1	4	30	(58)	182	-	-	18	207	
5,839	594	5,245	195	476	89	209	253	1,182	100	136	219	2,741	
-	(11)	11	(5)	(150)	31	30	(6)	91	39	-	-	(19)	
5,839	583	5,256	190	326	120	239	247	1,273	139	136	219	2,722	
3,562	(177)	3,739	(98)	802	23	858	599	867	98	56	420	590	
1,413	54	1,359	(28)	306	9	303	218	310	35	19	148	206	
2,149	(231)	2,380	(70)	496	14	555	381	557	63	37	272	384	
7	-	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	
2,156	(231)	2,387	(70)	503	14	555	381	557	63	37	272	384	
258	-	258	258	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2,414	(231)	2,645	188	503	14	555	381	557	63	37	272	384	
14	10	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	
2,428	(221)	2,649	188	507	14	555	381	557	63	37	272	384	

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווג מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווג מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*			
	פעילות ישראל									פעילות ישראל			
	פעילות חו"ל	סך-הכל	סך-הכל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזקי בית ⁽⁴⁾	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי
455,871	33,162	422,709	5,175	152,702	1,685	58,698	27,452	53,033	777	4,449	83,701	123,187	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
105	-	105	-	105	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
290,950	15,737	275,213	5,036	-	1,366	60,899	28,222	54,204	786	4,449	84,130	124,700	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
294,980	15,305	279,675	-	-	1,605	66,143	30,117	54,013	718	5,672	87,382	127,079	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
2,965	439	2,526	-	-	-	488	287	1,012	-	-	-	739	יתרת חובות פגומים
841	10	831	-	-	-	-	4	205	-	-	550	622	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
417,109	21,018	396,091	5,746	55,088	44,747	39,835	21,866	61,116	32,364	-	-	135,329	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
351,129	16,689	334,440	192	-	44,592	39,308	21,719	60,949	32,363	-	-	135,317	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
348,027	17,347	330,680	-	-	44,455	39,059	21,338	58,421	31,355	-	-	136,052	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
336,550	20,847	315,703	10,445	20,338	5,281	81,606	39,883	64,002	1,394	4,742	49,089	92,754	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
332,922	19,240	313,682	4,326	19,314	5,218	83,294	41,849	64,448	1,351	5,397	50,761	93,882	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
823,937	1,182	822,755	3,573	52,064	524,822	76,502	15,331	34,406	46,941	-	-	69,116	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:													
8,036	684	7,352	-	2,453	14	735	502	1,477	12	16	611	2,159	מרווח מפעילות מתן אשראי
(1,406)	(511)	(895)	-	(1,784)	36	69	68	224	122	-	-	370	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
396	225	171	-	165	6	-	-	-	-	-	-	-	אחר
7,026	398	6,628	-	834	56	804	570	1,701	134	16	611	2,529	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סוג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסוגו מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקלים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 12.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*		
סך-הכל	פעילות חו"ל			פעילות ישראל						פעילות ישראל		סך-הכל
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזק: מזה: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: מזה: הלוואות לדיור	
11,920	1,182	10,738	-	1,178	33	1,667	910	2,332	22	24	2,277	4,596
(2,601)	(409)	(2,192)	-	(691)	(287)	(355)	(135)	(180)	(227)	-	-	(317)
9,319	773	8,546	-	487	(254)	1,312	775	2,152	(205)	24	2,277	4,279
-	(259)	259	-	613	328	(235)	(4)	103	376	(2)	(1,441)	(922)
9,319	514	8,805	-	1,100	74	1,077	771	2,255	171	22	836	3,357
559	(11)	570	3	459	26	52	12	13	1	-	-	4
3,330	57	3,273	133	108	92	387	275	824	138	240	60	1,316
3,889	46	3,843	136	567	118	439	287	837	139	240	60	1,320
13,208	560	12,648	136	1,667	192	1,516	1,058	3,092	310	262	896	4,677
1,276	173	1,103	-	(1)	(2)	630	(48)	300	-	-	31	224
8,776	1,134	7,642	855	641	125	278	338	1,583	134	210	298	3,688
-	(15)	15	(6)	(202)	43	41	(8)	118	51	-	-	(22)
8,776	1,119	7,657	849	439	168	319	330	1,701	185	210	298	3,666
3,156	(732)	3,888	(713)	1,229	26	567	776	1,091	125	52	567	787
1,681	(23)	1,704	(8)	437	16	213	295	410	47	18	214	294
1,475	(709)	2,184	(705)	792	10	354	481	681	78	34	353	493
11	-	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-
1,486	(709)	2,195	(705)	803	10	354	481	681	78	34	353	493
296	-	296	296	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,782	(709)	2,491	(409)	803	10	354	481	681	78	34	353	493
17	10	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
1,799	(699)	2,498	(409)	810	10	354	481	681	78	34	353	493

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*		
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי	
455,669	32,162	423,507	3,917	153,326	1,937	60,354	27,822	51,746	734	4,425	84,723	123,671
122	-	122	-	122	-	-	-	-	-	-	-	-
290,862	15,690	275,172	3,777	-	1,624	62,030	28,348	53,576	742	4,425	85,155	125,075
297,647	15,629	282,018	-	-	1,199	67,919	29,615	54,834	618	5,240	89,440	127,833
4,442	620	3,822	-	-	-	1,693	329	1,043	-	-	2	757
913	6	907	-	-	-	-	-	121	-	-	693	786
416,805	20,581	396,224	4,313	57,042	44,249	40,528	21,967	60,750	32,109	-	-	135,266
350,753	16,670	334,083	144	-	44,113	40,049	21,826	60,587	32,108	-	-	135,256
361,645	16,210	345,435	-	-	48,817	44,976	24,549	61,478	31,249	-	-	134,366
336,517	20,551	315,966	9,299	20,464	5,143	82,425	40,259	63,993	1,358	4,927	49,675	93,025
336,387	19,374	317,013	4,718	20,968	4,585	85,710	41,765	63,971	1,210	5,669	52,017	94,086
824,484	227	824,257	3,599	50,225	518,667	85,526	15,440	33,857	47,358	-	-	69,585
פיצול הכנסות ריבית, נטו:												
10,511	873	9,638	-	3,102	17	984	684	1,965	14	22	836	2,872
(1,766)	(617)	(1,149)	-	(2,310)	49	93	87	290	157	-	-	485
574	258	316	-	308	8	-	-	-	-	-	-	-
9,319	514	8,805	-	1,100	74	1,077	771	2,255	171	22	836	3,357

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 13.3 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

לפירוט בדבר שיוך הלקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה וכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

א. מידע על מגזרי פעילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020																
הכנסות ריבית, נטו:	מחיצוניים	בינמגזרי	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך-הכל רווח מימוני, נטו	עמלות והכנסות אחרות	סך ההכנסות	פעילות קמעונאית		פעילות עסקית							
							לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדיור	מסחרי	עסקי	פעילות בינלאומית	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	התאמות ⁽²⁾ סך-הכל		
404	323	627	309	439	83	15	1	2,201	1	15	83	439	309	627	323	404
126	6	(374)	3	(87)	3	363	-	-	-	3	3	(87)	(37)	(374)	6	126
1	2	-	3	36	-	284	9	335	9	284	-	36	3	-	2	1
531	331	253	275	388	86	662	10	2,536	10	662	86	388	275	253	331	531
343	135	16	99	117	11	27	18	766	18	27	11	117	99	16	135	343
874	466	269	374	505	97	689	28	3,302	28	689	97	505	374	269	466	874
107	56	22	15	(49)	42	-	-	193	-	-	42	(49)	15	22	56	107
887	224	112	118	154	134	181	41	1,851	41	181	134	154	118	112	224	887
17	88	(38)	9	5	2	(64)	(19)	-	(19)	(64)	2	5	9	(38)	88	17
(137)	98	173	232	395	(81)	572	6	1,258	6	572	(81)	395	232	173	98	(137)
(46)	35	60	78	141	(17)	199	(1)	449	(1)	199	(17)	141	78	60	35	(46)
(91)	63	113	154	254	(64)	373	7	809	7	373	(64)	254	154	113	63	(91)
-	-	-	-	-	-	5	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-
(91)	63	113	154	254	(64)	378	7	814	7	378	(64)	254	154	113	63	(91)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(91)	63	113	154	254	(64)	378	7	814	7	378	(64)	254	154	113	63	(91)
-	-	-	-	-	(3)	5	-	2	-	5	(3)	-	-	-	-	-
(91)	63	113	154	254	(67)	383	7	816	7	383	(67)	254	154	113	63	(91)
37,264	30,745	96,365	41,279	72,709	12,760	1,723	-	292,845	-	1,723	12,760	72,709	41,279	96,365	30,745	37,264
217,181	55,850	-	29,469	53,619	17,103	43,783	-	417,005	-	43,783	17,103	53,619	29,469	-	55,850	217,181

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרבייתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
2,283	2	257	174	441	291	300	375	443	מחיצוניים
-	-	(57)	(51)	(80)	(12)	(86)	25	261	בינמגזרי
58	-	41	(5)	16	3	-	1	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,341	2	241	118	377	282	214	401	706	סך-הכל רווח מימוני, נטו
826	15	31	23	116	97	16	144	384	עמלות והכנסות אחרות
3,167	17	272	141	493	379	230	545	1,090	סך ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
(40)	-	(2)	16	(201)	15	6	68	58	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,970	78	175	159	161	130	111	261	895	מחיצוניים
-	(17)	(66)	2	(3)	(1)	(38)	56	67	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
1,237	(44)	165	(36)	536	235	151	160	70	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
523	(6)	90	29	193	84	52	55	26	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
714	(38)	75	(65)	343	151	99	105	44	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
3	-	3	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
717	(38)	78	(65)	343	151	99	105	44	רווח נקי מפעילות מופסקת
16	16	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
733	(22)	78	(65)	343	151	99	105	44	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3	-	-	3	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
736	(22)	78	(62)	343	151	99	105	44	המיוחס לבעלי מניות הבנק
291,007	-	1,253	12,690	76,306	39,997	87,316	31,132	42,313	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
348,027	-	29,066	15,910	48,719	23,493	-	43,826	187,013	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
(2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
6,559	5	244	308	1,322	913	1,506	1,015	1,246	מחיצוניים
-	-	664	(35)	(270)	(94)	(778)	25	488	בינמגזרי
834	25	659	18	108	12	-	5	7	הכנסות מימון שאינן מריבית
7,393	30	1,567	291	1,160	831	728	1,045	1,741	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,446	117	79	38	384	287	43	411	1,087	עמלות והכנסות אחרות
9,839	147	1,646	329	1,544	1,118	771	1,456	2,828	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
2,130	-	4	149	480	313	298	355	531	הוצאות תפעוליות ואחרות:
5,593	208	535	453	440	342	337	659	2,619	מחיצוניים
-	(47)	(196)	3	20	24	(110)	261	45	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
2,116	(14)	1,303	(276)	604	439	246	181	(367)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
885	14	483	(37)	227	165	90	68	(125)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
1,231	(28)	820	(239)	377	274	156	113	(242)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
7	-	7	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
1,238	(28)	827	(239)	377	274	156	113	(242)	הפסד מפעילות מופסקת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
1,129	(137)	827	(239)	377	274	156	113	(242)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
12	-	9	3	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,141	(137)	836	(236)	377	274	156	113	(242)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
292,845	-	1,723	12,760	72,709	41,279	96,365	30,745	37,264	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
417,005	-	43,783	17,103	53,619	29,469	-	55,850	217,181	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
7,026	8	(10)	547	1,401	864	1,790	1,131	1,295	מחיצוניים
-	-	827	(190)	(353)	(51)	(1,178)	90	855	בינמגזרי
313	25	221	(4)	55	8	-	2	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
7,339	33	1,038	353	1,103	821	612	1,223	2,156	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,462	76	104	57	349	277	46	432	1,121	עמלות והכנסות אחרות
9,801	109	1,142	410	1,452	1,098	658	1,655	3,277	סך ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
400	-	2	34	(105)	29	25	235	180	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,839	236	506	583	461	381	342	754	2,576	מחיצוניים
-	(36)	(192)	4	(5)	1	(124)	169	183	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,562	(91)	826	(211)	1,101	687	415	497	338	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,413	(22)	299	44	397	249	145	179	122	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
2,149	(69)	527	(255)	704	438	270	318	216	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
7	-	7	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
2,156	(69)	534	(255)	704	438	270	318	216	רווח נקי מפעילות מופסקת
258	258	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
2,414	189	534	(255)	704	438	270	318	216	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	-	4	10	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,428	189	538	(245)	704	438	270	318	216	המיוחס לבעלי מניות הבנק
291,007	-	1,253	12,690	76,306	39,997	87,316	31,132	42,313	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
348,027	-	29,066	15,910	48,719	23,493	-	43,826	187,013	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
9,319	11	85	686	1,847	1,166	2,284	1,503	1,737	מחיצוניים
-	-	997	(223)	(451)	(75)	(1,446)	107	1,091	בינמגזרי
559	70	409	(12)	75	10	-	2	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
9,878	81	1,491	451	1,471	1,101	838	1,612	2,833	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,330	124	128	72	496	370	60	580	1,500	עמלות והכנסות אחרות
13,208	205	1,619	523	1,967	1,471	898	2,192	4,333	סך ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
1,276	-	(1)	68	588	89	13	299	220	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
מחיצוניים									
8,776	909	697	1,119	617	512	452	1,019	3,451	מחיצוניים
-	(48)	(249)	5	(6)	-	(159)	220	237	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,156	(656)	1,172	(669)	768	870	592	654	425	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,681	14	404	(2)	298	331	223	250	163	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
1,475	(670)	768	(667)	470	539	369	404	262	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
11	-	11	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
1,486	(670)	779	(667)	470	539	369	404	262	רווח נקי מפעילות מופסקת
296	296	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
1,782	(374)	779	(667)	470	539	369	404	262	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	-	7	10	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,799	(374)	786	(657)	470	539	369	404	262	
292,940	-	1,412	12,978	76,603	40,138	89,331	31,022	41,456	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
361,645	-	32,595	16,147	53,035	25,143	-	45,959	188,766	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. נתוני פרופורמה בדבר השפעת הוצאות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק בישראל עם לקוחות אמריקאים על מגזרי הפעילות
ההוצאות שזקפו בפועלים שוויץ ובסניף ניו-יורק, הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, יוחסו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר פעילות בינלאומית.

ההוצאות שזקפו בישראל הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, כוללות הפרשה בגין לקוחות בעלי אינדיקציות אמריקאיות מסוימות בסניפי הבנק בישראל וכן הפרשה בגין חשיפה לסכומים כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית (שאינן ה-DOJ) בגין הלקוחות בישראל ובחו"ל. הוצאות אלה נזקפו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר התאמות.

אילו היו מיוחסות ההוצאות שזקפו בישראל, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ובשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, למגזר פעילות קמעונאית ולמגזר פעילות בינלאומית באופן שווה (ולא למגזר התאמות), היה מסתכם הרווח הנקי של הפעילות הקמעונאית בכ-14 מיליון ש"ח והרווח הנקי בכ-738 מיליון ש"ח, בהתאמה; במגזר הפעילות הבינלאומית היה מסתכם ההפסד לתקופה בכ-250 מיליון ש"ח וכ-954 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובמגזר התאמות היה נרשם ההפסד בסך של כ-110 מיליון ש"ח ורווח נקי של כ-220 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
6,760	8	6,752	1,002	717	5,033	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2020
193	1	192	105	22	65	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(270)	-	(270)	(120)	(4)	(146)	מחיקות חשבונאיות
291	-	291	94	3	194	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
21	-	21	(26)	(1)	48	מחיקות חשבונאיות נטו
6,974	9	6,965	1,081	738	5,146	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2020 ⁽²⁾
27	-	27	14	-	13	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
789	-	789	85	-	704	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי ⁽³⁾	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור ⁽³⁾		
4,552	12	4,540	843	437	3,260	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2019
(40)	(3)	(37)	59	4	(100)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(338)	-	(338)	(159)	(2)	(177)	מחיקות חשבונאיות
333	-	333	84	-	249	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(5)	-	(5)	(75)	(2)	72	מחיקות חשבונאיות נטו
(3)	-	(3)	(1)	-	(2)	אחר
4,504	9	4,495	826	439	3,230	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2019 ⁽²⁾
(6)	-	(6)	2	-	(8)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
523	1	522	44	-	478	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(3) סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
2,130	1	2,129	488	298	1,343	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,005)	-	(1,005)	(440)	(13)	(552)	מחיקות חשבונאיות
598	-	598	243	7	348	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(407)	-	(407)	(197)	(6)	(204)	מחיקות חשבונאיות נטו
-	-	-	-	-	-	אחר
6,974	9	6,965	1,081	738	5,146	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2020 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
252	(1)	253	46	-	207	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
789	-	789	85	-	704	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019

סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור ⁽³⁾	מסחרי ⁽³⁾	
4,334	9	4,325	904	424	2,997	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
400	-	400	178	19	203	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,047)	-	(1,047)	(512)	(5)	(530)	מחיקות חשבונאיות
824	-	824	261	1	562	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(223)	-	(223)	(251)	(4)	32	מחיקות חשבונאיות נטו
(7)	-	(7)	(5)	-	(2)	אחר
4,504	9	4,495	826	439	3,230	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2019 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
(45)	-	(45)	9	-	(54)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
523	1	522	44	-	478	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(3) סווג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה

30 בספטמבר 2020					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	
יתרת חוב רשומה של חובות*:					
163,434	19,484	143,950	874	1	143,075
שנבדקו על בסיס פרטני					
155,071	-	155,071	33,863	97,049	24,159
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
318,505	19,484	299,021	34,737	97,050	167,234
סך-הכל חובות*					
96,957	-	96,957	-	96,904	53
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:					
4,083	9	4,074	133	-	3,941
שנבדקו על בסיס פרטני					
2,102	-	2,102	863	738	501
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾					
6,185	9	6,176	996	738	4,442
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
738	-	738	-	738	-
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***					

30 בספטמבר 2019					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי** ⁽³⁾
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור ⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות*:					
162,452	17,953	144,499	889	-	143,610
שנבדקו על בסיס פרטני					
150,481	-	150,481	39,309	87,683	23,489
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
312,933	17,953	294,980	40,198	87,683	167,099
סך-הכל חובות*					
87,590	-	87,590	-	87,516	74
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:					
2,484	8	2,476	133	-	2,343
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,497	-	1,497	649	439	409
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾					
3,981	8	3,973	782	439	2,752
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
441	-	441	-	439	2
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-53 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 30.09.19: 74 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 75 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-594 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 307 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 314 מיליוני ש"ח).

(3) סווג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה (המשך)

31 בדצמבר 2019					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי**
יתרת חוב רשומה של חובות*:					
165,145	20,042	145,103	862	2	144,239
שנבדקו על בסיס פרטני					
152,544	-	152,544	37,833	89,700	25,011
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
317,689	20,042	297,647	38,695	89,702	169,250
סך-הכל חובות*					
89,608	-	89,608	-	89,533	75
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:					
3,094	7	3,087	136	-	2,951
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,620	-	1,620	615	446	559
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾					
4,714	7	4,707	751	446	3,510
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
446	-	446	-	446	-
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-53 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 30.09.19: 74 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 75 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-594 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 307 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 314 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים

30 בספטמבר 2020					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף	סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים	
		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים		
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾				
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
	4	28,279	235	86	27,958
	19				
	2	22,391	224	855	21,312
	7				
	-	16,995	30	153	16,812
	1				
	30	80,853	2,315	2,325	76,213
	61				
	36	148,518	2,804	3,419	142,295
	88				
	694	96,565	1	694	95,870
	817				
	39	34,683	774	72	33,837
	102				
	769	279,766	3,579	4,185	272,002
	1,007				
	-	195	-	-	195
	-	1,388	-	-	1,388
	769	281,349	3,579	4,185	273,585
	1,007				
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
	1	6,436	224	486	5,726
	-				
	1	12,280	331	1,173	10,776
	80				
	2	18,716	555	1,659	16,502
	80				
	19	539	2	19	518
	16				
	21	19,255	557	1,678	17,020
	96				
	-	16,709	-	-	16,709
	11				
	-	1,192	-	-	1,192
	-				
	21	37,156	557	1,678	34,921
	107				
	790	299,021	4,136	5,863	289,022
	1,103				
	-	16,904	-	-	16,904
	11				
	-	2,580	-	-	2,580
	-				
	790	318,505	4,136	5,863	308,506
	1,114				

- * אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
- ** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
- *** בעקבות הפסקת האיחוד, נכללו לראשונה יתרות האשראי של ישראל כרט.
- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 13.ב.ג.2](#) להלן.
- (3) מסוגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
- (4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-146 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 162 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (5) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-59 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 56 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות* (המשך)**
1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

30 בספטמבר 2019					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל ⁽⁶⁾	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים ⁽⁶⁾
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים ⁽⁶⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
41	19	26,685	259	194	26,232
בינוי ונדל"ן - בינוי					
15	8	18,680	197	841	17,642
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
2	1	20,332	14	22	20,296
שירותים פיננסיים					
81	93	82,571	1,318	1,918	79,335
מסחרי - אחר					
139	121	148,268	1,788	2,975	143,505
סך-הכל מסחרי					
701	638	87,210	-	662	86,548
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ⁽⁵⁾					
167	72	40,123	738	127	39,258
אנשים פרטיים - אחר					
1,007	831	275,601	2,526	3,764	269,311
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	223	-	-	223
בנקים בישראל					
-	-	813	-	-	813
ממשלת ישראל					
1,007	831	276,637	2,526	3,764	270,347
סך-הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
21	-	6,631	106	251	6,274
בינוי ונדל"ן					
68	-	12,200	326	280	11,594
מסחרי אחר					
89	-	18,831	432	531	17,868
סך-הכל מסחרי					
6	10	548	7	13	528
אנשים פרטיים					
95	10	19,379	439	544	18,396
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	15,662	-	-	15,662
בנקים בחו"ל					
-	-	1,255	-	-	1,255
ממשלות חו"ל					
95	10	36,296	439	544	35,313
סך-הכל פעילות בחו"ל					
1,102	841	294,980	2,965	4,308	287,707
סך-הכל ציבור					
-	-	15,885	-	-	15,885
סך-הכל בנקים					
-	-	2,068	-	-	2,068
סך-הכל ממשלות					
1,102	841	312,933	2,965	4,308	305,660
סך-הכל					

- * אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
- ** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 13.ב.ג.1](#) להלן.
- (3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
- (4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-146 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 162 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (5) כולל יתרת הלוואות לדיר שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-59 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 56 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).
- (6) סוג מחדש, הלוואות לדיר שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיר".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות* (המשך)**
1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2019					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
					בינוי ונדל"ן - בינוי
40	11	27,798	271	243	27,284
					בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
17	3	20,228	279	900	19,049
					שירותים פיננסיים
3	1	20,005	30	97	19,878
					מסחרי - אחר
97	104	82,212	2,484	2,147	77,581
					סך-הכל מסחרי
157	119	150,243	3,064	3,387	143,792
					אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ⁽⁵⁾
682	693	89,228	2	694	88,532
					אנשים פרטיים - אחר
141	93	38,626	756	144	37,726
					סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
980	905	278,097	3,822	4,225	270,050
					בנקים בישראל
-	-	132	-	-	132
					ממשלת ישראל
-	-	794	-	-	794
					סך-הכל פעילות בישראל
980	905	279,023	3,822	4,225	270,976
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
					בינוי ונדל"ן
17	1	6,652	279	169	6,204
					מסחרי אחר
62	1	12,355	335	280	11,740
					סך-הכל מסחרי
79	2	19,007	614	449	17,944
					אנשים פרטיים
10	6	543	6	6	531
					סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
89	8	19,550	620	455	18,475
					בנקים בחו"ל
-	-	17,933	-	-	17,933
					ממשלות חו"ל
-	-	1,183	-	-	1,183
					סך-הכל פעילות בחו"ל
89	8	38,666	620	455	37,591
					סך-הכל ציבור
1,069	913	297,647	4,442	4,680	288,525
					סך-הכל בנקים
-	-	18,065	-	-	18,065
					סך-הכל ממשלות
-	-	1,977	-	-	1,977
					סך-הכל
1,069	913	317,689	4,442	4,680	308,567

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 13.ב.2.ג.1](#) להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-146 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 162 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיר שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-59 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 56 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לציבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיר למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

יתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות היתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

יתורים ניתנים רק במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את הלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב יתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 1 ג'](#) לעיל.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות** (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

30 בספטמבר 2020					
יתרת קרן חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים חוזית של חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,489	235	129	30	106	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,170	224	113	10	111	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
365	30	24	1	6	שירותים פיננסיים
5,386	2,315	243	1,153	2,072	מסחרי - אחר
8,410	2,804	509	1,194	2,295	סך-הכל מסחרי
1	1	1	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1,664	774	2	129	772	אנשים פרטיים - אחר
10,075	3,579	512	1,323	3,067	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
281	224	50	125	174	בינוי ונדל"ן
635	331	236	69	95	מסחרי אחר
916	555	286	194	269	סך-הכל מסחרי
4	2	-	1	2	אנשים פרטיים
920	557	286	195	271	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
10,995	4,136	798	1,518	3,338	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,560	446	1,419	3,114	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	2,745	513	1,031	2,232	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

30 בספטמבר 2019					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,801	259	145	34	114	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,130	197	82	6	115	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
300	14	2	2	12	שירותים פיננסיים
4,728	1,318	379	437	939	מסחרי - אחר
7,959	1,788	608	479	1,180	סך-הכל מסחרי
1,538	738	265	125	473	אנשים פרטיים - אחר
9,497	2,526	873	604	1,653	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
153	106	90	2	16	בינוי ונדל"ן
582	326	215	58	111	מסחרי אחר
735	432	305	60	127	סך-הכל מסחרי
9	7	-	6	7	אנשים פרטיים
744	439	305	66	134	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
10,241	2,965	1,178	670	1,787	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	2,429	882	588	1,547	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,348	536	169	812	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות** (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2019					
יתרת קרן חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים חוזית של חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,491	271	112	43	159	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,283	279	183	8	96	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
371	30	26	2	4	שירותים פיננסיים
5,631	2,484	173	1,053	2,311	מסחרי - אחר
8,776	3,064	494	1,106	2,570	סך-הכל מסחרי
2	2	2	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,570	756	3	131	753	אנשים פרטיים - אחר
10,348	3,822	499	1,237	3,323	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
337	279	70	93	209	בינוי ונדל"ן
610	335	203	73	132	מסחרי אחר
947	614	273	166	341	סך-הכל מסחרי
8	6	-	5	6	אנשים פרטיים
955	620	273	171	347	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
11,303	4,442	772	1,408	3,670	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,940	501	1,332	3,439	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,374	285	181	1,089	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות* (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
2	3	252	1	1	240	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	1	256	-	-	234	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	-	33	-	-	33	שירותים פיננסיים
9	17	2,405	4	6	2,347	מסחרי - אחר
11	21	2,946	5	7	2,854	סך-הכל מסחרי
-	-	2	-	-	2	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
10	35	764	4	12	770	אנשים פרטיים - אחר
21	56	3,712	9	19	3,626	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
-	1	229	-	1	223	בינוי ונדל"ן
-	6	295	-	6	297	מסחרי - אחר
-	7	524	-	7	520	סך-הכל מסחרי
-	-	6	-	-	6	אנשים פרטיים
-	7	530	-	7	526	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
21	63	4,242	9	26	4,152	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 ** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
 *** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
 (1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 85 מיליוני ש"ח ו-253 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 בהתאמה (30.09.19: 57 מיליוני ש"ח ו-215 מיליוני ש"ח בהתאמה).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
2	3	285	2	2	267
-	2	234	-	1	208
-	-	23	-	-	17
9	12	1,271	5	7	1,303
11	17	1,813	7	10	1,795
11	36	711	7	24	731
22	53	2,524	14	34	2,526

פעילות לווים בחו"ל

ציבור - מסחרי					
-	-	105	-	-	105
-	3	254	-	3	304
-	3	359	-	3	409
-	-	12	-	-	6
-	3	371	-	3	415
22	56	2,895	14	37	2,941

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 85 מיליוני ש"ח ו-253 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 בהתאמה (30.09.19: 57 מיליוני ש"ח ו-215 מיליוני ש"ח בהתאמה).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

30 בספטמבר 2020				
יתרת חוב רשומה				
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
83	40	-	-	43
בינוי ונדל"ן - בינוי				
14	4	-	-	10
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
5	2	-	-	3
שירותים פיננסיים				
1,660	140	-	-	1,520
מסחרי - אחר				
1,762	186	-	-	1,576
סך-הכל מסחרי				
727	413	-	-	314
אנשים פרטיים - אחר				
2,489	599	-	-	1,890
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור - מסחרי				
198	24	-	-	174
בינוי ונדל"ן				
58	31	-	-	27
מסחרי אחר				
256	55	-	-	201
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל				
2,745	654	-	-	2,091
סך-הכל ציבור				

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2020 בסך של כ-67 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 17 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

30 בספטמבר 2019				
יתרת חוב רשומה				
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
60	19	-	-	41
				בינוי ונדל"ן - בינוי
75	26	-	-	49
				בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
5	1	-	-	4
				שירותים פיננסיים
462	132	2	-	328
				מסחרי - אחר
602	178	2	-	422
				סך-הכל מסחרי
685	383	1	-	301
				אנשים פרטיים - אחר
1,287	561	3	-	723
				סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור - מסחרי				
10	-	-	-	10
				בינוי ונדל"ן
51	-	-	-	51
				מסחרי אחר
61	-	-	-	61
				סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,348	561	3	-	784
				סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2020 בסך של כ-67 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 17 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2019				
יתרת חוב רשומה				
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
63	20	-	-	43
				בינוי ונדל"ן - בינוי
70	25	-	-	45
				בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	2	-	-	2
				שירותים פיננסיים
472	144	-	-	328
				מסחרי - אחר
609	191	-	-	418
				סך-הכל מסחרי
707	384	-	-	323
				אנשים פרטיים - אחר
1,316	575	-	-	741
				סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור - מסחרי				
10	-	-	-	10
				בינוי ונדל"ן
48	-	-	-	48
				מסחרי אחר
58	-	-	-	58
				סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,374	575	-	-	799
				סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2020 בסך של כ-67 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.19: 17 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו

בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
	49	51	168	11	13	38
	11	12	29	8	8	7
	2	3	16	-	1	4
	1,435	1,500	1,087	53	63	282
	1,497	1,566	1,300	72	85	331
	260	276	5,130	74	76	1,580
	1,757	1,842	6,430	146	161	1,911

פעילות לווים בחו"ל

ציבור - מסחרי						
	191	191	3	-	-	-
	72	72	2	-	-	-
	263	263	5	-	-	-
	-	-	8	-	-	2
	263	263	13	-	-	2
	2,020	2,105	6,443	146	161	1,913

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו					
בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019			בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
31	36	213	14	16	69
14	17	23	1	1	7
3	3	12	2	2	6
185	209	1,163	63	75	405
233	265	1,411	80	94	487
303	358	6,207	106	129	2,143
536	623	7,618	186	223	2,630
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	1	-	-	-
-	3	7	-	3	4
-	3	8	-	3	4
536	626	7,626	186	226	2,634

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*

בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
5	109	1	50	8	155	3	40	בינוי ונדל"ן - בינוי
								בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
5	8	-	2	-	11	-	7	שירותים פיננסיים
-	5	-	2	-	6	-	4	מסחרי - אחר
28	453	8	195	995	629	971	158	סך-הכל מסחרי
38	575	9	249	1,003	801	974	209	אנשים פרטיים - אחר
44	2,351	14	1,001	46	2,942	13	753	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
82	2,926	23	1,250	1,049	3,743	987	962	
פעילות לווים בחו"ל								
-	6	-	1	-	5	-	2	אנשים פרטיים
82	2,932	23	1,251	1,049	3,748	987	964	סך-הכל ציבור

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג ההחזר וסוג הריבית

30 בספטמבר 2020					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה		
בלתי מבוקר					
3,325	39,194	1,579	61,422	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,010	23,278	428	34,795	מעל 60%	
273	480	40	833		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
6,608	62,952	2,047	97,050		סך-הכל

30 בספטמבר 2019					
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל ⁽¹⁾	
	מזה: ריבית משתנה ⁽¹⁾	מזה: בולט ובלון ⁽¹⁾	מזה: ריבית משתנה ⁽¹⁾		
בלתי מבוקר					
2,329	36,163	1,799	56,409	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
1,830	20,841	503	30,508	מעל 60%	
1,807	458	46	766		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
5,966	57,462	2,348	87,683		סך-הכל

31 בדצמבר 2019					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה		
מבוקר					
3,687	36,832	1,764	57,519	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,022	21,331	484	31,396	מעל 60%	
558	468	45	787		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
7,267	58,631	2,293	89,702		סך-הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.
 ** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 (1) סוג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום הלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החריגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
2. קבלת הלוואה על-ידי הלווה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
3. גרירת משכנתא.
4. חלק ממסגרת האשראי שלא נוצל.
5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).

הביאור מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מידע בדבר מכירות של חובות

למידע לגבי עסקות מכירת אשראי ראה [ביאור 10.א.4](#).

ד. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

31 בדצמבר		30 בספטמבר		31 בדצמבר		30 בספטמבר			
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020		
יתרת הפרשה להפסדי אשראי				יתרות החוזים*					
מבוקר		בלתי מבוקר		מבוקר		בלתי מבוקר			
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:									
4	3	5	816	772	834	אשראי תעודות			
38	38	42	5,732	5,554	6,006	ערביות להבטחת אשראי			
45	43	54	20,019	20,726	19,864	ערביות לרוכשי דירות			
136	131	207	25,383	25,350	25,177	ערביות והתחייבויות אחרות**			
42	42	69	15,640	14,956	15,814	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק			
103	107	164	44,695	44,378	48,302	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו			
106	102	173	33,279	32,563	37,204	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאנשר ושעדיין לא ניתן***			
63	57	75	25,044	24,408	26,071	התחייבויות להוצאת ערבויות			

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 73 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).

*** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 30 בספטמבר 2020						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים	שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
בלתי מבוקר						
6,006	27	682	148	689	4,460	ערבויות להבטחת אשראי
19,864	17,263	-	-	3	2,598	ערבויות לרוכשי דירות
25,177	-	4,833	1,257	7,694	11,393	ערבויות והתחייבויות אחרות
26,071	-	74	3,504	14,052	8,441	התחייבויות להוצאת ערבויות
77,118	17,290	5,589	4,909	22,438	26,892	סך-הכל
ליום 30 בספטמבר 2019						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים	שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
בלתי מבוקר						
5,554	47	794	109	1,088	3,516	ערבויות להבטחת אשראי
20,726	16,686	-	-	-	4,040	ערבויות לרוכשי דירות
25,350	-	4,641	3,756	5,943	11,010	ערבויות והתחייבויות אחרות
24,408	-	69	3,094	12,958	8,287	התחייבויות להוצאת ערבויות
76,038	16,733	5,504	6,959	19,989	26,853	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2019						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים	שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
מבוקר						
5,732	46	815	101	1,298	3,472	ערבויות להבטחת אשראי
20,019	16,983	-	-	-	3,036	ערבויות לרוכשי דירות
25,383	-	4,618	4,127	6,108	10,530	ערבויות והתחייבויות אחרות
25,044	-	117	4,016	12,001	8,910	התחייבויות להוצאת ערבויות
76,178	17,029	5,550	8,244	19,407	25,948	סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 30 בספטמבר 2020							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
128,421	-	743	851	15,672	-	111,155	מזמנים ופיקדונות בבנקים
67,835	2,050	103	966	24,207	1,811	38,698	ניירות-ערך
437	-	-	-	-	-	437	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
292,845	842	2,042	4,218	20,446	49,389	215,908	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,573	-	-	1,104	812	-	657	אשראי לממשלות
377	325	-	-	-	-	52	השקעות בחברות כלולות
3,227	3,227	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
11,773	622	494	873	3,199	340	6,245	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,198	1,393	12	39	76	24	4,654	נכסים אחרים
513,686	8,459	3,394	8,051	64,412	51,564	377,806	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
417,005	892	3,255	10,666	92,201	11,108	298,883	פיקדונות הציבור
3,280	-	8	275	802	-	2,195	פיקדונות מבנקים
391	-	-	-	181	1	209	פיקדונות הממשלה
6	-	6	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,724	-	-	-	20	24,117	587	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,553	583	513	806	3,843	485	6,323	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
16,729	371	415	66	632	4,649	10,596	התחייבויות אחרות
474,688	1,846	4,197	11,813	97,679	40,360	318,793	סך-כל ההתחייבויות
38,998	6,613	(803)	(3,762)	(33,267)	11,204	59,013	עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	172	3,142	33,958	(2,170)	(35,102)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	261	121	(1,487)	-	1,105	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	41	549	(239)	-	(351)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
38,998	6,613	(329)	50	(1,035)	9,034	24,665	סך-הכל כללי
-	-	235	43	(1,837)	-	1,559	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	145	3,004	(486)	-	(2,663)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
72,517	-	2,281	333	13,461	-	56,442	מזומנים ופיקדונות בבנקים
65,592	1,685	195	897	24,056	4,006	34,753	ניירות-ערך
529	-	-	-	-	-	529	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
291,007	1,125	1,840	3,751	20,920	48,060	215,311	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,062	-	-	917	1,080	-	65	אשראי לממשלות
107	60	-	-	-	-	47	השקעות בחברות כלולות
3,051	3,051	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
12,692	643	216	138	2,463	780	8,452	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,961	556	38	112	90	300	3,865	נכסים אחרים
829	829	-	-	-	-	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת
453,347	7,949	4,570	6,148	62,070	53,146	319,464	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
348,027	1,167	3,242	10,677	73,112	11,720	248,109	פיקדונות הציבור
3,178	-	45	334	1,199	-	1,600	פיקדונות מבנקים
485	-	-	-	254	2	229	פיקדונות הממשלה
10	-	10	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
28,337	-	11	10	165	27,211	940	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
13,728	612	185	153	2,901	980	8,897	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,321	1,827	355	259	2,669	**4,728	**10,483	התחייבויות אחרות
414,086	3,606	3,848	11,433	80,300	**44,641	**270,258	סך-כל ההתחייבויות
39,261	4,343	722	(5,285)	(18,230)	**8,505	**49,206	עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(1,223)	5,328	20,052	367	(24,524)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	174	611	(251)	-	(534)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(43)	(708)	(1,533)	-	2,284	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
39,261	4,343	(370)	(54)	38	**8,872	**26,432	סך-הכל כללי
-	-	230	1,592	610	-	(2,432)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	43	(1,744)	(4,908)	-	6,609	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

- * לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 ** סיווג מחדש של יתרות התחייבויות בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	ליום 31 בדצמבר 2019					לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר
		מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי						
נכסים											
88,122	-	2,372	204	15,802	-	69,744					מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	1,773	134	909	20,687	700	35,283					ניירות-ערך
471	-	-	-	-	-	471					ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
292,940	644	1,964	4,514	20,519	48,735	216,564					אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1,971	-	-	925	980	-	66					אשראי לממשלות
192	144	-	-	-	-	48					השקעות בחברות כלולות
3,233	3,233	-	-	-	-	-					בניינים וציוד
11,143	646	297	245	1,851	755	7,349					נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,281	536	41	96	77	7	4,524					נכסים אחרים
849	849	-	-	-	-	-					השקעה המהווה פעילות מופסקת
463,688	7,825	4,808	6,893	59,916	50,197	334,049					סך-כל הנכסים
התחייבויות											
361,645	697	3,408	10,755	78,124	11,693	256,968					פיקדונות הציבור
3,520	-	13	336	1,097	-	2,074					פיקדונות מבנקים
685	-	-	-	297	2	386					פיקדונות הממשלה
3	-	3	-	-	-	-					ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,853	-	12	10	152	25,724	955					אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	603	304	249	2,274	975	7,645					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,711	302	354	200	3,588	**3,986	**12,281					התחייבויות אחרות
425,467	1,602	4,094	11,550	85,532	**42,380	**280,309					סך-כל ההתחייבויות
38,221	6,223	714	(4,657)	(25,616)	**7,817	**53,740					עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדירים:											
-	-	(1,106)	2,577	26,470	(523)	(27,418)					מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	30	1,444	(1,543)	-	69					אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	20	774	(214)	-	(580)					אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
38,221	6,223	(342)	138	(903)	**7,294	**25,811					סך-הכל כללי
-	-	(142)	2,736	(809)	-	(1,785)					אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	338	2,445	565	-	(3,348)					אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

- * לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 ** סיווג מחדש של יתרות התחייבויות בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח;

ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונוו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-7 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקות אלו.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחשבוני פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 30 בספטמבר 2020					
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾		יתרה במאזן		
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
נכסים פיננסיים					
128,460	125,363	-	3,097	128,421	מזומנים ופיקדונות בבנקים
67,843	1,809	17,301	48,733	67,835	ניירות-ערך*
437	437	-	-	437	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
294,892	292,460	-	2,432	292,845	אשראי לציבור, נטו***
2,580	2,580	-	-	2,573	אשראי לממשלות
11,773	2,602	8,545	626	11,773	נכסים בגין מכשירים נגזרים
925	917	-	8	848	נכסים פיננסיים אחרים
506,910	426,168	25,846	54,896	**504,732	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
418,508	414,731	-	3,777	417,005	פיקדונות הציבור***
3,282	3,282	-	-	3,280	פיקדונות מבנקים
406	406	-	-	391	פיקדונות הממשלה
6	6	-	-	6	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,966	104	1,552	23,310	24,724	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,553	2,232	9,707	614	12,553	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,814	9,806	-	8	9,794	התחייבויות פיננסיות אחרות
469,535	430,567	11,259	27,709	**467,753	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
201	201	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,201 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 83,587 מיליוני ש"ח ובסך של 16,377 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).

*** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 39 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 30 בספטמבר 2019			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾		רמה 1		
	רמה 2	רמה 3			
נכסים פיננסיים					
72,543	69,426	-	3,117	72,517	מזמנים ופיקדונות בבנקים
65,597	1,562	14,212	49,823	65,592	ניירות-ערך*
529	529	-	-	529	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
293,445	289,838	-	3,607	291,007	אשראי לציבור, נטו***
2,065	2,065	-	-	2,062	אשראי לממשלות
12,692	4,530	7,510	652	12,692	נכסים בגין מכשירים נגזרים
899	881	-	18	905	נכסים פיננסיים אחרים
447,770	368,831	21,722	57,217	**445,304	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
350,113	345,855	-	4,258	348,027	פיקדונות הציבור***
3,180	3,180	-	-	3,178	פיקדונות מבנקים
498	498	-	-	485	פיקדונות הממשלה
10	10	-	-	10	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
29,195	304	1,564	27,327	28,337	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
13,728	5,789	7,289	650	13,728	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,487	13,469	-	18	13,451	התחייבויות פיננסיות אחרות
410,211	369,105	8,853	32,253	**407,216	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
151	151	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,073 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 83,702 מיליוני ש"ח ובסך של 18,038 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-ו](#).
- *** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 34 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2019			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾		רמה 1		
	רמה 2	רמה 3			
נכסים פיננסיים					
88,142	85,255	-	2,887	88,122	מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,490	1,501	13,615	44,374	59,486	ניירות-ערך*
471	471	-	-	471	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
294,981	291,570	-	3,411	292,940	אשראי לציבור, נטו***
1,982	1,982	-	-	1,971	אשראי לממשלות
11,143	1,412	9,097	634	11,143	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,083	1,059	-	24	977	נכסים פיננסיים אחרים
457,292	383,250	22,712	51,330	**455,110	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
364,103	360,013	-	4,090	361,645	פיקדונות הציבור***
3,503	3,503	-	-	3,520	פיקדונות מבנקים
698	698	-	-	685	פיקדונות הממשלה
3	3	-	-	3	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
27,582	48	1,557	25,977	26,853	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	387	11,025	638	12,050	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,178	13,154	-	24	13,173	התחייבויות פיננסיות אחרות
421,117	377,806	12,582	30,729	**417,929	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
112	112	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,021 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 75,702 מיליוני ש"ח ובסך של 16,207 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).

*** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 43 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 30 בספטמבר 2020			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
38,202	-	6,238	31,964
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
9,418	-	932	8,486
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
5,513	176	5,276	61
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
4,105	-	4,076	29
אגרות-חוב של אחרים זרים			
57,238	176	16,522	40,540
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
847	-	779	68
השקעות במניות סחירות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
8,121	-	-	8,121
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
2	-	-	2
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
2	-	-	2
מניות סחירות			
8,125	-	-	8,125
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
557	246	311	-
חוזי שקל-מדד			
6,220	426	5,794	-
חוזי ריבית אחרים			
3,975	1,749	2,169	57
חוזי מטבע-חוץ			
969	146	254	569
חוזי מניות			
52	35	17	-
חוזי סחורות ואחרים			
2,499	-	-	2,499
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
8	-	-	8
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
80,490	2,778	25,846	51,866
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
478	43	435	-
חוזי שקל-מדד			
7,687	305	7,382	-
חוזי ריבית אחרים			
3,420	1,618	1,758	44
חוזי מטבע-חוץ			
916	245	101	570
חוזי מניות			
52	21	31	-
חוזי סחורות ואחרים			
39	18	21	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
2,499	-	-	2,499
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
8	-	-	8
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
1,278	-	-	1,278
התחייבויות בגין השאלות ניירות-ערך			
16,377	2,250	9,728	4,399
סך-כל ההתחייבויות			

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
35,370	-	4,320	31,050	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
11,324	-	242	11,082	אגרות-חוב של ממשלות זרות
7,034	178	6,706	150	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
2,468	-	2,427	41	אגרות-חוב של אחרים זרים
56,196	178	13,695	42,323	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
607	-	29	578	השקעות במניות סחירות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
7,402	-	-	7,402	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
3	-	-	3	אגרות-חוב של ממשלות זרות
5	-	-	5	מניות סחירות
7,410	-	-	7,410	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
390	191	199	-	חוזי שקל-מדד
7,012	2,613	4,399	-	חוזי ריבית אחרים
4,424	1,662	2,706	56	חוזי מטבע-חוץ
831	46	189	596	חוזי מניות
35	18	17	-	חוזי סחורות ואחרים
3,662	-	-	3,662	אשראי בגין השאלות בין לקוחות
18	-	-	18	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
80,585	4,708	21,234	54,643	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
246	87	159	-	חוזי שקל-מדד
7,904	2,343	5,561	-	חוזי ריבית אחרים
4,757	3,225	1,477	55	חוזי מטבע-חוץ
786	116	75	595	חוזי מניות
35	18	17	-	חוזי סחורות ואחרים
34	18	16	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
3,662	-	-	3,662	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
18	-	-	18	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
596	-	-	596	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
18,038	5,807	7,305	4,926	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
33,417	-	4,336	29,081
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
8,108	-	239	7,869
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
6,830	177	6,505	148
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
2,454	-	2,413	41
אגרות-חוב של אחרים זרים			
50,809	177	13,493	37,139
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
750	-	122	628
השקעות במניות סחירות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
6,602	-	-	6,602
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
3	-	-	3
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
2	-	-	2
מניות סחירות			
6,607	-	-	6,607
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
372	116	256	-
חוזי שקל-מדד			
6,004	662	5,342	-
חוזי ריבית אחרים			
3,762	601	3,102	59
חוזי מטבע-חוץ			
990	23	392	575
חוזי מניות			
15	10	5	-
חוזי סחורות ואחרים			
3,482	-	-	3,482
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
24	-	-	24
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
72,815	1,589	22,712	48,514
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
224	3	221	-
חוזי שקל-מדד			
6,882	17	6,865	-
חוזי ריבית אחרים			
3,981	137	3,799	45
חוזי מטבע-חוץ			
949	229	127	593
חוזי מניות			
14	1	13	-
חוזי סחורות ואחרים			
43	17	26	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
3,482	-	-	3,482
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
24	-	-	24
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
608	-	-	608
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
16,207	404	11,051	4,752
סך-כל ההתחייבויות			

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 30 בספטמבר 2020					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2020	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 1)	
בלתי מבוקר					
					נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
	576	576	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	(32) ⁽¹⁾	-	-	-	השקעות במניות
	-	-	-	-	
	(32)	576	-	-	סך-הכל
ליום 30 בספטמבר 2019					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 1)	
בלתי מבוקר					
					נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
	536	536	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	34 ⁽¹⁾	30	-	-	השקעות במניות
	(14) ⁽²⁾	-	-	-	
	20	566	-	-	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2019					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 1)	
מבוקר					
					נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
	502	502	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	50 ⁽¹⁾	69	-	-	השקעות במניות
	(21) ⁽²⁾	-	-	-	
	29	571	-	-	סך-הכל

(1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020								
שווי הוגן ליום 30 ביוני 2020	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2020
175	-	1	-	-	-	-	-	176
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
175	-	1	-	-	-	-	-	176
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
219	(3)	-	(13)	-	(16)	-	-	203
350	(152)	-	(76)	(1)	(85)	-	-	121
(933)	860	-	(23)	227	104	-	-	131
(123)	(112)	-	136	-	14	-	-	(99)
16	(3)	-	-	1	-	-	-	14
(17)	(3)	-	2	-	(2)	-	-	(18)
(313)	587	1	26	227	15	-	-	528

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019								
שווי הוגן ליום 30 ביוני 2019	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2019
183	(2)	(3)	-	-	-	-	-	178
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
183	(2)	(3)	-	-	-	-	-	178
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
68	27	-	9	-	7	-	-	104
156	63	-	55	(4)	93	-	-	270
(832)	(584)	-	(67)	(80)	(499)	-	-	(1,563)
(66)	(5)	-	1	-	(3)	-	-	(70)
-	27	-	(27)	-	19	-	-	-
(21)	5	-	(2)	-	(6)	-	-	(18)
(512)	(469)	(3)	(31)	(84)	(366)	-	-	(1,099)

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2020
177	(2)	1	-	-	-	-	176	(2) ⁽¹⁾
אגרות-חוב זמינות למכירה								
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים								
113	112	(344)	8	(22)	-	-	203	90 ⁽³⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
חוזי שקל-מדד	645	(233)	337	(437)	-	-	121	(244) ⁽¹⁾
חוזי ריבית אחרים	464	(118)	-	225	-	-	131	(14) ⁽³⁾
חוזי מטבע-חוץ	(206)	13	1	(9)	-	-	(99)	11 ⁽³⁾
חוזי מניות	9	(6)	-	5	-	-	14	- ⁽³⁾
חוזי סחורות ואחרים	(17)	(575)	(2)	346	(426)	-	(18)	(5) ⁽³⁾
נגזרים משובצים	1,185						528	(164)
סך-הכל								

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2019
191	(11)	(2)	-	-	-	-	178	(2) ⁽¹⁾
אגרות-חוב זמינות למכירה								
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים								
54	37	(708)	(19)	13	-	-	104	15 ⁽³⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
חוזי שקל-מדד	596	(2,027)	(179)	239	-	-	270	(269) ⁽¹⁾
חוזי ריבית אחרים	404	(134)	3	5	-	-	(1,563)	(962) ⁽³⁾
חוזי מטבע-חוץ	62	(11)	(1)	(28)	-	-	(70)	(123) ⁽³⁾
חוזי מניות	40	(10)	-	6	-	-	-	(19) ⁽³⁾
חוזי סחורות ואחרים	(14)	(2,864)	(2)	(202)	636	-	(18)	(9) ⁽³⁾
נגזרים משובצים	1,333						(1,099)	(1,369)
סך-הכל								

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019									
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019	
נכסים									
אגרות-חוב זמינות למכירה									
191	(12)	(2)	-	-	-	-	177	(2) ⁽¹⁾	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
54	83	-	-	(24)	-	-	113	46 ⁽³⁾	חוזי שקל-מדד
596	223	-	25	(199)	-	-	645	149 ⁽¹⁾⁽³⁾	חוזי ריבית אחרים
404	5	-	219	(164)	-	-	464	3 ⁽³⁾	חוזי מטבע-חוץ
62	(204)	-	-	(64)	-	-	(206)	7 ⁽³⁾	חוזי מניות
40	(17)	-	14	(28)	-	-	9	(5) ⁽³⁾	חוזי סחורות ואחרים
(14)	(9)	-	(1)	7	-	-	(17)	(9) ⁽³⁾	נגזרים משובצים
1,333	69	(2)	257	(472)	-	-	1,185	189	סך-הכל

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות התאגיד הבנקאי, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 30 בספטמבר 2020			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	176	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	203	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.23%-5.35% (2.05%)
חוזי ריבית אחרים	121	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה 0.23%-16.19% (2.45%)
חוזי מטבע-חוץ	123	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.23%-15.31% (0.76%)
חוזי מניות	(117)	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה 0.23%-0.39% (0.29%)
חוזי מניות	18	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי -
חוזי מטבע-חוץ	8	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי -
חוזי מניות ⁽¹⁾	0.18	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן 111.09%-111.09% (111.09%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.11%-0.11% (0.11%)
חוזי סחורות ואחרים	14	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה 0.23%-15.11% (2.83%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	(18)	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי -
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	-	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	576	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

בלתי מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	178	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	104	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.22%-5.02% (1.49%)
חוזי ריבית אחרים	270	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.00%-15.49% (1.34%)
חוזי מטבע-חוץ	(1,563)	מודל תמחור אופציות	0.22%-15.09% (1.17%)
חוזי מניות	(92)	מודל תמחור נגזרי מניות	0.22%-14.87% (0.44%)
חוזי מניות ⁽¹⁾	22	מודל תמחור אופציות	-
	-	סטיית תקן	79.94%-79.94% (79.94%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
	-	ריבית שקלית לא-צמודה	0.26%-0.26% (0.26%)
חוזי סחורות ואחרים	-	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.22%-2.87% (1.36%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	(18)	מודל תמחור אופציות	-
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	30	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	536	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2020

מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	177	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	113	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.41%-4.47% (1.75%)
חוזי ריבית אחרים	645	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.35%-14.74% (1.68%)
חוזי מטבע-חוץ	464	מודל תמחור אופציות	0.33%-14.44% (1.17%)
חוזי מניות	(223)		0.33%-0.43% (0.34%)
חוזי מניות	17	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מניות ⁽¹⁾	-	מודל תמחור אופציות	76.96%-76.96% (76.96%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.32%-0.32% (0.32%)
חוזי סחורות ואחרים	9	מודל תמחור נגזרי מטבע	1.01%-2.25% (2.00%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	17	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	69	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	502	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 16 יוזמות רגולטוריות

משבר הקורונה והמערכת הבנקאית

משבר הקורונה החל בישראל בפברואר 2020, ובעקבותיו ולאור בקשות הבנקים וההתאמות הנדרשות בפעילות המערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל שורה של הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה, תוקף מרבית ההקלות שניתנו הוארך עד למרס 2021.

בנק ישראל, פרסם את נוהל בנקאי תקין 250 שנתן הקלות בנושאים רבים:

נוהל בנקאי תקין 301 - עבודת הדירקטוריון - דירקטוריון הבנק רשאי לקיים ישיבות דירקטוריון שלא על-ידי כינוס ישיבה פרונטאלית ללא מגבלות שקיימות בהוראה 301 ביחס לדייונים והחלטות שניתן לקבל בישיבות בתקשורת.

נוהל בנקאי תקין 308A - טיפול בתלונות ציבור - מענה לתלונות הציבור יכול להינתן בכתב או בעל פה לפי נסיבות העניין, תוך הבהרה כי מדובר בנסיבות חריגות בלבד כדוגמת סגר מלא או הפחתה משמעותית בכוח האדם. הטיפול, תשובת הבנק והודעתו ללקוח יתועדו. כמו-כן נוספה למפקח סמכות בנסיבות חריגות להאריך את זמן התגובה והטיפול במענה על התלונות שיתקבלו.

נוהל בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי" - רשויות המס הודיעו על ארכה בהגשת הדוחות הכספיים וארכה זו תקפה גם במקרים בהם יש חובה לקבל דוח כספי לטובת העמדת אשראי ללווים.

נוהל בנקאי תקין 315 - "מגבלת חבות ענפית" - סך האשראי (בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות) לענף הבינוי והנדל"ן יעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור. הקלה זו תמשיך לחול 24 חודשים גם מיום חזרה לשגרה (כלומר תפוג לכל המוקדם בספטמבר 2022) וזאת כדי לאפשר לבנק לחזור לשיעור של 20%.

נוהל בנקאי תקין 325 - "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב" - בימים אלה צפוי שיהיו יותר לקוחות שייקלעו לקשי תזרים עקב המשבר. התיקונים בהוראה נועדו לאפשר לבנק לכבד חיובים של לקוחות שחורגים ממסגרת האשראי שהועמדה להם ולהעמיד מסגרת אשראי נוספת חד צדדית בהיקף של 5,000 שקל ללקוח פרטי ומאה אלף שקל ללקוח מסחרי, זאת למשך 3 ימים מהיווצרות החריגה.

נוהל בנקאי תקין מספר 326 בנושא ליווי פיננסי - בוטלה ההגדרה כי תוך 14 יום מיום התשלום, על בנק להוציא לרוכש ערבות בגין סכום ששולם באמצעות שובר התשלום.

נוהל בנקאי תקין 329 - "מגבלות למתן הלוואות לדיור" - הבנק יהיה רשאי להעניק הלוואה לכל מטרה במשכון דירה בשיעור מימון עד 70% לעומת השיעור הקיים כיום, 50%. מתן ההלוואה בהתאם להקלה יהיה כפוף להצהרת הלווה כי ההלוואה אינה למטרת רכישת דירה להשקעה. כמו-כן הבנק יכול להסתמך על הכנסות הלווה טרום עידן הקורונה בתנאים מסוימים.

נוהל בנקאי תקין 355 - ניהול המשכיות עסקית - הבנקים רשאים לפעול באופן מצומצם תוך פגיעה מינימלית בשירותי הבנקאות לציבור. כמו-כן אישר הפיקוח על הבנקים הפעלתם של סניפים ניידיים בהתאם להיתר כללי לבנקים לפתיחת סניפים ולהעתקתם בעת חירום השימוש בהיתר לפתיחת הסניפים הניידים יוגבל עד לסימום של המצב הנוכחי או עד להכרזה על שעת חירום ומתן הנחיות אחרות.

נוהל בנקאי תקין 360 - חופשה רציפה - העדכונים נועדו לאפשר למערכת הבנקאית לנהל בשנת 2020 את יישום הדרישה לחופשה רציפה בהיתן שבתקופת החירום חלק מן העובדים עבדו ב"שיטת הקפסולות".

נוהל בנקאי תקין 367 - בנקאות בתקשורת ונוהל בנקאי תקין 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת - כדי לסייע בהנגשת ערוצי תקשורת הקיימים ללקוח, בדגש על האפשרויות לפעילות מרחוק סוכם כי הבנקים רשאים לשלוח ללקוחותיהם באופן יזום, הודעות בערוצי בנקאות בתקשורת, המציעות להם להצטרף לשירותים אלו ומנחות אותם כיצד לבצע זאת, גם ללא חתימה על הסכם בנקאות בתקשורת. כמו-כן, עודכן כי יוגדלו היקפי הפעילות שביחס אליהם יחולו ההקלות לעניין זיהוי ואימות מ-50,000 ש"ח ל-100,000 ש"ח.

נוהל בנקאי תקין 439 בנושא חיובים על-פי הרשאה - בנק ישראל מאפשר לבנקים לקבל מהלקוחות הוראות לביטול חיוב על-פי הרשאה או הרשאה לחיוב חשבון באמצעות הטלפון ולא רק באמצעות הודעה בכתב, ובלבד שהשיחה תתועד.

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבים מקדמיים.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פרסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרם).

• החוק קובע כי חברות כרטיסי האשראי יופרדו משני הבנקים הגדולים (הבנק ובנק לאומי). ביום 9 במרץ 2020 השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

• כחלק מהנגות היונקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק ידרש לצמצם את מסגרות האשראי שלו ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. לאחר מכן לא יוכל הבנק לצמוח בהיקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות. ביום 11 בנובמבר 2020 אושר צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (הוראת שעה), התשפ"א-2020 אשר קבע כי לאור משבר הקורונה והמצוקה הכלכלית של לקוחות רבים החל מסוף ינואר 2021 ועד סוף ינואר 2022 יעמוד הקיצוץ על 45% ממסגרת האשראי שהייתה ללקוח ב-2015, ועד למינימום של 7,500 ש"ח בחודש, במקום מינימום של 5,000 ש"ח כפי שנקבע במקור.

ביאור 16 יוזמות רגולטוריות (המשך)

החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון

בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת החוק להקמת מערכת ניווד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח.

בחודש יוני 2019 פרסמה נגידת בנק ישראל כללים ראשוניים מכוח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את ניוודם במסגרת המערכת. על-פי נתוני בנק ישראל, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת.

בחודש יוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת כללים לסוגי המוצרים אשר יניודו במסגרת. ב-16 בדצמבר 2019, פרסם בנק ישראל את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) וכן את ניהול בנקאי תקין 448 - העברת הפעילות הפיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון. אשר מסדיר את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בניוד, והמפרטת את החובות החלות על כל אחד מהם. ב-30 ביוני 2020 אושרה דחיית תחילת החוק ב-6 חודשים עד ליום 22 בספטמבר 2021.

הרפורמה בשירותי התשלום

בחודש ינואר 2019, פרסם חוק שירותי תשלום ונכנס לתוקף ב-14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשת בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי.

בנקאות פתוחה - OPEN API

במסגרת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית, יזם בנק ישראל, נוהל בנקאות פתוחה. הנוהל קובע כללים לגבי צפייה של צד ג' במידע פיננסי של הלקוח. בנוהל נקבע כי תינתן גישה למידע של לקוחות שיסכימו לכך בשיטת OPEN API (בנקאות פתוחה). כך שהבנקים יאפשרו חיבור מאובטח של צדדים שלישיים למאגרי המידע שלהם, ולאחר קבלת הרשאת לקוח יוכלו הצדדים השלישיים לתת שירותי השוואת עלויות ואיסוף מידע פיננסי. בפועל הבנק חויב לאפשר להעביר מידע על חשבונות ללקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה תהיה בכפוף לאישור לקוח ותבוצע בשיטת OPEN API.

ב-7 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל לוחות זמנים מעודכנים: החל מ-31 במרץ 2021 הבנקים אמורים להיות מוכנים עם מודל הסכמה, יתרות ותנועות עו"ש; 10 באוקטובר 2021 - פירוט תנועות בכרטיסי חיוב, בנקאיים או חוץ בנקאיים וגישה למתן הוראת העברת תשלום מחשבון הבנק של הלקוח; 31 במרץ 2022 - גישה למידע נוסף של הלקוח: האשראי וההלוואות, הפיקדונות והחסכונות ומידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח. ב-24 ביוני 2020 פרסם תזכיר חוק מתן שירות מידע פיננסי להערות הציבור. התזכיר צפוי להשתלב בחוק ההסדרים הקרוב.

הוראות ויוזמות מהותיות נוספות בשנת 2020

- נוהל בנקאי תקין ניהול אשראי צרכני - ביום 18 בפברואר 2020 פרסמה טיוטה שנייה של נוהל בנקאי תקין ניהול אשראי צרכני מטרת ההוראה לקבוע סטנדרטים מינימליים ונורמות התנהגות המצופות בפעילות המערכת הבנקאית מול משקי הבית. בין היתר:
 - הגבלת היקף האשראי הקמעונאי ליכולתו הפיננסית של הלקוח והימנעות מהעמדת אשראי העלול להוות נטל מופרז על משק הבית.
 - הקפדה על תהליכי שיווק נאותים מול לקוחות.
 - הקפדה על מתן גילוי ענייני ושלם ללקוח.
 - להבטיח שמנגנוני התגמול בבנק אינם מעודדים התנהלות שאינה הוגנת.
- תשלומים מיידיים - בנק ישראל הודיע לבנקים כי עד סוף אוקטובר 2020, יחויבו הבנקים לסיים את החיבור למערכת תשלומים מיידיים המוקמת במס"ב. ממועד זה הבנקים נדרשים לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המיידי. הבנק נערך לעמידה בלוחות הזמנים.
- פטור מהסדר כובל מס"ב - רשות התחרות האריכה את הפטור מהסדר כובל של מס"ב המאפשר את שיתוף הפעולה בין הבנקים החברים בה. במסגרת הפטור החדש, נקבעו תנאים המחייבים את מס"ב לקבל כמשתתף כל נותן שירותי תשלום שרשאי לכך על-פי דין ומיוצג על-ידי בנק, נאסר על חמשת הבנקים הגדולים לסרב סירוב בלתי סביר לתת לגוף חוץ-בנקאי את שירותי הייצוג הנדרשים על מנת לאפשר את חיבורו למס"ב כמשתתף. כדי לוודא את שיתוף הפעולה של הבנקים אסרה רשות התחרות על בנק לעשות שימוש במערכת התשלומים המיידיים לצורך אפליקציית התשלומים שלו אלא אם כן הבנק מייצג גוף חוץ בנקאי והמיוצג מעביר עסקות באמצעות מערכת תשלומים מיידיים או עד יוני 2022. במקביל פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הוראה המחייבת בנק שלא לסרב "סירוב בלתי סביר" לבקשת נותן שירותי תשלום לייצג אותו בסליקה. בנק שקיבל פניה לייצג נדרש להעביר תשובתו תוך 30 יום וזמן היערכות לייצג יהיה בין שלושה לשמונה חודשים תלוי בסוג הייצוג.
- נוהל בנקאי תקין 432 - ב-23 יוני 2020 הוציא בנק ישראל עדכון להוראה וקבע כי הגשת הבקשה על-ידי הלקוח להעברת תיק ניירות-ערך תתאפשר באמצעים מקוונים, ובכלל זה הגשת אסמכתאות הנדרשות לצורך בחינת הבקשה. מועד תחילה 23 בדצמבר 2020.

ביאור 16 יוזמות רגולטוריות (המשך)

- ב-1 באוקטובר 2020 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראת נוהל בנקאי תקין חדש העוסקת ב"דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר" בתאגיד הבנקאי. הוראה זו באה להקל על הבנק את תהליך הדיווח לפיקוח של אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר, וזאת על-ידי ריכוז כל דרישות הדיווח בנושא למקום אחד, ופישוט התהליך לכל סוגי האירועים. הוראה זו תחליף את הוראת הדיווח לפיקוח מס' 848 בנושא: "דיווח על אירוע סייבר".
- תיקון לנוהל בנקאי תקין 450 העוסק בהליכי גביית חובות פרסם בתחילת אוקטובר 2020 - מטרת העדכון להקל על קבלת הסכמה של לקוח להסדר חוב אשר נערך בינו ובין הבנק. לטובת זה, הוחלפה הדרישה לחתימה על ההסדר בדרישה לקבלת הסכמה מתועדת, כפי שמקובל וחוקק בחקיקה מקבילה בעת האחרונה. בנוסף, נוספה דרישה לפרסום פרטי ההתקשרות עם הפונקציה הספציפית לטיפול בגביית חובות באתר הבנק, על מנת להקל על יצירת קשר עמה.
- תיקון לנוהל בנקאי תקין 411 - ניהול סיכון איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור מתפרסם בתחילת אוקטובר 2020. מאז העדכון האחרון במרץ 2011 בהסדר לפתיחת חשבון למבקשי מקלט בישראל ולנהנים מהגנה זמנית, עלו מעת לעת סוגיות הנוגעות ליישומן. סוגיות אלה נבעו, בין השאר, משינויים בהליכי הזיהוי והאישורים המונפקים על-ידי רשות האוכלוסין וההגירה, שינויים שחייבו את התאמת ההסדר כך שיתאפשר למבקשי מקלט ולנהנים מהגנה זמנית לפתוח חשבונות ולנהלם בצורה תקינה על-ידי חגגת האישורים המונפקים להם. לאור זאת מצא לנכון הפיקוח על הבנקים להוציא את התיקון האמור לעיל. התיקון קובע כי להוראה 411 יתווסף נספח ב' 1 בו יעוגן ההסדר שקבע המפקח על הבנקים לעניין דרכי הזיהוי, אימות פרטים אישורים ומסמכים חלופיים לעניין פתיחה וניהול של חשבונות למבקשי מקלט ולנהנים מהגנה זמנית.

הצעות חוק שפורסמו ברשומות ויכנסו לתוקף בזמן הקרוב

חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 14), התש"פ-2020, עבר ב-18 באוגוסט 2020 בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות. החוק צפוי להיכנס לתוקף בספטמבר 2021 ולקבוע שהבנק יודיע ללקוח כי השיק שמסר נידון לסירוב, ותינתן בידו שהות של יום עסקים אחד על מנת שיוכל להפקיד כסף בחשבון לשם פירעון השיק. יישום החוק יחייב הערכות משמעותית ופיתוחים רבים. יוזמות רגולטוריות אלו משפיעות לעיתים לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות לעיתים להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעותיות הכלולות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעותיות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

ביאור 17 השפעות משבר הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות נגדו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית בפעילות הכלכלית הסדירה, והם גם הביאו לתנודתיות גבוהה במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם. הן הפעילות הריאלית והן המגמות בשווקים הפיננסיים מושפעים בעת הזו מהמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית. משבר התפשטות הנגיף מביא להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפויות לו השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידית של הבנק. זאת בנוסף לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר יוצרים השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות. על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים, שהוארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, היינו עד ליום 31 במרץ 2021. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקחת על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [ביאור 9](#) לעיל.

מתחילת שנת 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2020 רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסכום כולל של כ-2,130 מיליון ש"ח. מרביתן עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, ועיקרן הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-1,562 מיליון ש"ח, לרבות בגין ההלוואות לדור. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בגין משבר התפשטות הנגיף בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות נגיף הקורונה) וכללו השפעות של התפשטות הנגיף אשר היו ידועות באותו מועד. בהקשר זה נציין כי בעקבות משבר הקורונה נדחו מתוך סך החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון ליום 30 בספטמבר 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של כ-1,998 מיליון ש"ח.

בעוד שברבעון הראשון ירדות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, חלה מאז התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השלישי חלה עלייה של כ-247 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב, וזאת בהמשך למגמת העלייה ברבעון השני בו חלה עלייה של כ-871 מיליון ש"ח. עליות אלו קיזזו את הירידות מהרבעון הראשון (705 מיליון ש"ח). ברבעון הראשון וברבעון השני השפעת השינויים בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב על ההון התמתנו בשל זקיפה להון של השפעות מקזזות הנובעות בעיקר מסגירת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים.

לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשקים והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך המשבר ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
ליום 30 בספטמבר 2020

Q3
20

תוכן העניינים

5. ממשל תאגידי

5.1. הביקורת הפנימית

5.2. עניינים אחרים

6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם

6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

6.2. דירוג הבנק

6.3. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; אחריות חברתית

7. נספחים

7.1. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

7.2. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

215

215

215

216

216

228

228

230

230

233

רשימת הטבלאות

טבלה 6-1: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

טבלה 6-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

טבלה 6-3: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

טבלה 6-4: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

טבלה 6-5: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי

טבלה 6-8: דירוג

טבלה 7-1: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

טבלה 7-2: הוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים

טבלה 7-3: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

טבלה 7-4: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות

טבלה 7-5: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

218

219

221

222

223

225

226

228

230

231

232

232

233

5. ממשל תאגידי 5.1 הביקורת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה, ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית והשיקולים בקביעת תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית, נכללו בדוח השנתי לשנת 2019. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בפרטים אלה למטע האמור להלן. בסוף רבעון ראשון, תחילת רבעון שני עם התפתחות מגפת הקורונה, ובהתאם להנחיות משרד הבריאות והפיקוח על הבנקים, פעלה הביקורת זמנית, במתכונת כוח אדם מצומצמת. הביקורת הפנימית צמצמה את פעילותה השוטפת והסיטה משאבים לבחינת הסיכונים המידיים ולביצוע בדיקות אד-הוק מתבקשות. עם החזרה לשגרת עבודה "בצל נגיף הקורונה" ביצעה הביקורת התאמות לתוכנית עבודתה לשנת 2020 בהתייחס להתפתחויות בסביבת הסיכון בעקבות המשבר. נכון למועד זה, לסגר השני בתקופת חגי תשרי, לא היו השלכות מהותיות נוספות על עבודת הביקורת.

5.2 עניינים אחרים

ביום 18 ביוני 2020 התפטר עודד ערן מכהונתו כיו"ר דירקטוריון וכדירקטור בבנק וזאת על רקע מצבו הבריאותי ובהמשך ליציאתו לחופשת מחלה ביום 9 ביוני 2020. מספר ימים לאחר מכן נפטר מר ערן. דירקטוריון הבנק מביע את תודתו והערכתו למר ערן (ז"ל) ולמשפחתו על תרומתו הרבה לבנק בשנות כהונתו בכלל ובהובלת הדירקטוריון ובתחומי הממשל התאגידי בפרט.

ביום 28 ביוני 2020 החליט דירקטוריון הבנק לבחור במר ראובן קרופיק כיו"ר דירקטוריון הבנק וביום 28 ביולי 2020 נכנס המינוי לתוקף לאחר שהמפקח על הבנקים הודיע כי אינו מתנגד למינוי. טרם המינוי כיהן מר קרופיק כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון החל מיום 9 ביוני 2020.

ביום 25 באוקטובר 2020 החליט דירקטוריון הבנק בהמלצת המנכ"ל לאשר את מינויו של מר גיא כליף, המכהן כמנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי, לחשבונאי הראשי של הבנק וחבר הנהלה, וזאת החל מיום 1 בינואר 2021 ובכפוף לקבלת אישור המפקח על הבנקים. מר כליף יחליף בתפקיד את מר עופר לוי, החשבונאי הראשי של הבנק, אשר עתיד לפרוש לגמלאות בסוף שנת 2020 לאחר כ-40 שנות עבודה בבנק, מהן כ-15 שנים כחבר הנהלה.

ביום 22 באוקטובר 2020 כונסה אסיפה כללית שנתית של בעלי המניות של הבנק ובה נדונו והתקבלו ההחלטות הבאות:

(א) נערך דיון בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 ובדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנה שהסתיימה באותו התאריך; (ב) מונו מחדש סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון, לרואי החשבון המבוקרים של הבנק במשותף, עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק;

(ג) אושר מינויים של ארבע דירקטורים (מתוך שישה מועמדים שהוצעו על-ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים), כמפורט להלן: רונית אברמזון רוקח ודליה לב לתקופת כהונה שנייה כדירקטוריות חיצוניות לפי חוק החברות (העומדות גם בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני לפי הוראה 301); ישראל טראו ופרופ' סטנלי פישר לדירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים (במעמד "אחר"). המינויים האמורים כפופים לקבלת אישור המפקח על הבנקים או אי התנגדותו ומינויים של הדירקטורים שאינם חיצוניים יכנס לתוקף עם קבלת האישור. עם כניסתו לתוקף של המינוי השני לכהונת דירקטור שאינו חיצוני, תסתיים תקופת כהונתו של משה קורן כדירקטור בבנק (כהונה אשר הוארכה על-ידי הפיקוח על הבנקים);

(ד) אושרה מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק;

(ה) אושרו תנאי כהונה ליו"ר דירקטוריון הבנק;

(ו) אושרו תנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק.

לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול ותנאי הכהונה שאושרו ליו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק, ראה [ביאור 8](#) לתמצית הדוחות הכספיים.

דירקטוריון הבנק וועדותיו מקיימים בחודשים האחרונים דיונים תכופים העוסקים בהתפשטות נגיף הקורונה וההשלכות על הבנק ועל השווקים הביטניים שונים, לרבות המשכיות העסקית של פעילות הבנק, היערכות הבנק לתרחישים שונים וכן היערכות "ליום שאחר". בהתחשב בנסיבות ובהוראות הרגולטוריות, לרבות הוראת שעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם המשבר, נערכות חלק משיבות הדירקטוריון וועדותיו החל מחודש מרץ 2020 באמצעי תקשורת וללא נוכחות פיזית.

לפי דרישת הפיקוח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 18 במרץ 2020 להקים ועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימוס) פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"). על-פי דרישת הפיקוח על הבנקים הוועדה תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא הפרשה האמריקאית בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות הנהלה הבכירה והדירקטוריון, ובהקשר זה תגבש לפי הצורך המלצות. בנוסף, ובשים לב להליכים משפטיים תלויים ועומדים בנוגע לחקירות הרשויות האמריקאיות, ובכלל זה בקשה לאישור תביעה נגזרת ובקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת (ראה [ביאור 10](#) לתמצית הדוחות הכספיים), החליט דירקטוריון הבנק שהוועדה גם תבחן האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישירט באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק. עם אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות האמריקאיות (ראה [ביאור 1.10](#) לתמצית הדוחות הכספיים) החלה הוועדה בעבודתה. חברי הוועדה הם: כב' השופט (בדימוס) פרופ' יורם דנציגר (יו"ר הוועדה), כב' השופט (בדימוס) יוסף אלון, פרופ' גדעון פרוחמובסקי וגב' רונית אברמזון-רוקח (דירקטורית חיצונית בבנק).

ביום 30 ביוני 2020 החליט דירקטוריון הבנק, לפי דרישת הפיקוח על הבנקים, להרחיב את מנדט הוועדה, כך שישלול גם בדיקה בנוגע לפרשת פיפ"א (ראה [ביאור 10.ה](#) לתמצית הדוחות הכספיים). לפיכך, הוועדה תבחן גם את דרכי הפעולה האפשריות של הבנק למיצוי זכויותיו בפרשת פיפ"א, לרבות בראי הליך לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת (ראה [ביאור 1.10.ג](#) לדוחות הכספיים). במסגרת זו תבחן הוועדה, בין היתר, אם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. כמו-כן, תבדוק הוועדה את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא פרשת פיפ"א, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות הנהלה הבכירה והדירקטוריון. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישירט באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק.

ביום 31 במרץ 2020 החליט דירקטוריון הבנק להקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתחייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים. ראה גם [ביאורים 1.10 ו-1.10 ה.](#) לתמצית הדוחות הכספיים. בחודש מאי 2020 החליטו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון לאשר הארכה של פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וחברות בנות של הבנק לתקופה של עד חודש אחד (היינו עד ליום 30 ביוני 2020 במקום 31 במאי 2020, מועד פקיעתה של פוליסת הביטוח הקודמת - ראה [תקנה 29 לדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019 בעמ' 362](#)) בתמורה לפרמיה בסך של כ-250,000 דולר, וזאת על-מנת למצות משא ומתן עם מבטחים על חידוש הפוליסה. בחודש יוני 2020 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות) ודירקטוריון הבנק, רכישת כיסוי ביטוחי לאחרייות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחבויות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה. הכיסוי הביטוחי שנרכש כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך בגבולות אחריות של כ-178 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 30 מיליון דולר (סך-הכל כ-208 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2020, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6.9 מיליון דולר.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר החזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים (עד חודש נובמבר 2022, עם אפשרות הארכה של שנתיים נוספות באישור המפקח על הבנקים) את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר החזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוחות כספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי](#).

6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי ואופן ניהולם

6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

6.1.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה. השירותים ללקוחות מוענקים באמצעות מערך של 199 סניפים, בנוסף 5 מרכזי פלטינום, ללקוחות נבחרים, סניף נייד, ומרכז הייעוץ הראשון- פועלים INVEST הרימון וכן באמצעות ערוצים ישירים הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" מוקד "קונקט"- ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR) ופניות ברשתות החברתיות.

כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון). בנוסף למגמה זו, הגביר הבנק את השימוש בשירות תיאום פגישות עם בנקאים, והוסיף ערוצים נוספים לתיאום פגישה, על מנת לאפשר ללקוח מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

פעולות שהבנק נקט להתמודדות עם התפשטות נגיף קורונה

שולבו מקבלי פנים ודיילים בסניפים הפתוחים לקבלת קהל לטובת סיוע ללקוחות לפעול באמצעים דיגיטליים ובמכונות לשירות עצמי, תוך הקפדה על הנחיות משרד הבריאות.

הלקוחות מונחים לתאם פגישה למחלקות הבנקאות אישית, פרטית ועסקית.

ללקוחות המבקשים לקבל שירות מזומנים בקופה, מומלץ לתאם פגישה מראש.

כמו-כן, הוגדרו אוכלוסיות להן יתאפשר מתן שירות ללא תיאום פגישה מראש, ללקוחות מעל גיל 65, נשים בהריון, אנשים עם מוגבלות, ללקוחות ללא אמצעי זיהוי ישראלים ומקרים חריגים.

הבנק הקל על הלקוחות בקבלת שירות במוקדי השירות ופתח פעולות ואפשרויות חדשות הן במענה קולי אוטומטי והן אצל הבנקאים. בקו הייעודי ללקוחות מבוגרים ירד סף הגיל מגיל 70 לגיל 65 (בקו זה הלקוחות מקבלים שירות בנקאי אנושי בזמינות גבוהה ותוך רגישות ומקצועיות).

במסגרת התמודדות עם המצב המורכב והמתגבר יצא הבנק עם כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על לקוחותינו, לרבות:

- מתן אפשרות לדחיית תשלומי המשכנתא והלוואות אחרות ללקוחות פרטיים ועסקיים
- קיימות הצעות ללקוחות הבנק לקבלת אשראי בתנאים מועדפים וזאת באמצעים דיגיטליים
- פותח קורס מקוון ללקוחות הבנק לאפשרויות השימוש והיתרונות בערוצים ישירים
- הארכת תקופת הגרייס באשראי ברגע ורב-ערוצית (מ-3 חודשים ל-6 חודשים)

- הקלה בהוראה 325 לחריגה ממסגרת
- מוצרים חדשים שהושקו בתחילת אוקטובר 2020 חבילת 'חושבים קדימה' ללקוחות שנפגעו בתקופת הקורונה
- הלוואה רב ערוצית להתפתחות מקצועית למימון לימודים מקצועיים עד 15,000 ש"ח בריבית פריים + 2% לתקופה של עד 72 תשלומים
- הלוואה לסטודנטים למימון שכר לימוד עם אפשרות לגרייס עד 3 שנים (קרן או קרן+ריבית) - בהמשך תהיה גם דיגיטלית
- הלוואה ייעודית לפריסת תשלומי הלוואות עד 96 חודשים ועם גרייס של עד שנה (בסניף לאחר ליבון צרכים)

ייעוץ פנסיוני

למרות העלייה במספר החולים בקורונה ברבעון השלישי לשנת 2020 והשפעתה על הכלכלה, המשיכה המגמה החיובית בתשואות קופות הגמל, עקב העלויות בשוק ההון.

ביום 12 ביולי 2020 פורסם טיוטת תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכות סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 11), התש"ף-2020, שמטרתו לאפשר לתאגידים בנקאיים לתת שירות ייעוץ פנסיוני באמצעות טלפון או אמצעי דיגיטלי. התזכיר עדיין לא אושר בוועדת הכספים, וצפוי להיות מאושר ביחד עם חוק ההסדרים.

גבייה

לאור משבר הקורונה, בוצעו התאמות בתהליכי העבודה, במטרה לסייע ללקוחות בהתמודדות עם הקשיים הכלכליים בתקופה זו:

- הורחבו זמני הטיפול בלקוח - בפועלים להבראה, במרכזי הגביה ואצל עו"ד החיצוניים, במטרה למצות את אפשרות הסדרת החוב ללא העברה לטיפול משפטי, ככל שניתן.
- פעולות גבייה - בהתאם לתקנות הרשויות השיפוטיות השונות לעניין התנהלות בתקופת החירום עקב התפשטות נגיף הקורונה.
- לא מבוצעים פינויים מדירות מגורים (למעט מימוש בהסכמת לקוח).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- ביום 14 במרץ 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את פרק הבנקאות חוק מערכת נידו בין בנקים (התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות באמצעות הסרת חסמי מעבר). בהתאם לחוק הבנקים יאפשרו מעבר ללקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח, כניסת החוק לתוקף תהיה בתוך שלוש שנים.
- ביום ה-16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת כללים לסוגי המוצרים אשר ינוידו במסגרת המערכת - ביניהם הרשאות לחיוב החשבון, ניהול יתרת חובה בשקלים ובמטבע-חוץ, ניהול ניירות-ערך ועוד. בנוסף, פורסמה ב-16 בדצמבר 2019 הוראת נוהל בנקאי תקין אשר מסדירה את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בניוד, אשר מפרטת, בין היתר, את החובות החלות על כל אחד מאלה.
- ב-30 ביוני 2020 אושרה דחיית תחילת החוק 66 חודשים עד ליום 22 בספטמבר 2021.
- בחודש ינואר 2019, פורסם חוק שירותי תשלום, ולאחר דחייה נכנס לתוקף ב-14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יוחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשת בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי.
- תשלומים מידיים - בנק ישראל הודיע לבנקים כי עד סוף אוקטובר 2020, יחויבו הבנקים לסיים את החיבור למערכת תשלומים מידיים המוקמת במס"ב. ממועד זה הבנקים נדרשים לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המידי. הבנק נערך לעמידה בלוחות הזמנים. פטור מהסדר כובל מס"ב - רשות התחרות האריכה את הפטור מהסדר כובל של מס"ב המאפשר את שיתוף הפעולה בין הבנקים החברים בה. במסגרת הפטור החדש, נקבעו תנאים המחייבים את מס"ב לקבל כמשתתף כל נותן שירותי תשלום שרשאי לכך על-פי דין ומיוצג על-ידי בנק, נאסר על חמשת הבנקים הגדולים לסרב סירוב בלתי סביר לתת לגוף חוץ-בנקאי את שירותי הייצוג הנדרשים על מנת לאפשר את חיבורו למס"ב כמשתתף. כדי לוודא את שיתוף הפעולה של הבנקים אסרה רשות התחרות על בנק לעשות שימוש במערכת התשלומים המידיים לצורך אפליקציית התשלומים שלו אלא אם כן הבנק מייצג גוף חוץ בנקאי והמיוצג מעביר עסקאות באמצעות מערכת תשלומים מידיים עד יוני 2022. במקביל פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הוראה המחייבת בנק שלא לסרב "סירוב בלתי סביר" לבקשת נותן שירותי תשלום לייצג אותו בסליקה. בנק שקיבל פניה לייצג נדרש להעביר תשובתו תוך 30 יום וזמן היערכות לייצג יהיה בין שלושה לשמונה חודשים תלוי בסוג הייצוג.
- נוהל בנקאי תקין 432 - ב-1 ביולי 2020 הוציא בנק ישראל עדכון להוראה וקבע כי הגשת הבקשה על-ידי הלקוח להעברת תיק ניירות-ערך תתאפשר באמצעים מקוונים, ובכלל זה הגשת אסמכתאות הנדרשות לצורך בחינת הבקשה. הבנק נערך לאפשר הגשת הבקשה באמצעים מקוונים כנדרש. עדכון לחוק מושל"כ - במסגרת חוק שיקים ללא כיסוי תיקון 14 שהתפרסם ביום 18 באוגוסט 2020, הוחלט כי הבנק מחויב לשלוח ללקוח הודעה טרם החזרת שיק מסיבת אכ"מ. העדכון יכנס לתוקפו בתוך שנה. הבנק יישלח הודעות לבעל החשבון שעליו משוך השיק, כדי ליידע אותו בדבר הצורך להפקיד כספים בחשבון, ובכך למנוע את סירוב השיק עד שעתים וחצי לפני תום יום העסקים. במידה ולא הופקדו בחשבון כספים המאפשרים את פירעון השיק עד המועד האחרון, השיק יוחזר מסיבת אכ"מ.
- טיוטת נוהל בנקאי תקין פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו - הוראה חדשה המפרטת דרכים ליצירת קשר עם בעל חשבון טרם הגדרתו כפקל"ת ולאחר ההגדרה. ההוראה מתייחסת לניסיונות יצירת קשר עם לקוח סמוך למועד הדיווח לאפוטרופוס הכללי (10 שנים ללא תנועה) ואופן התנהלות ביחס לחשבונות שבעליהם נפטרו. ההוראה כוללת הנחיות לאיתור לקוחות שוכרי כספות כאשר חלפו 5 שנים מיום הפעילות האחרונה בכספת או בחשבונם. על-פי הוראות הנב"ת יש חובת איתור של הלקוח ביוזמתו של הבנק. עיקר השינוי - מעבר לפק"ל ברמת חשבון (במקום ברמת מערך דחינו: עו"ש/ניירות-ערך/פיקדונות וכו').

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

• יישום ועדת שטרם - צמצום מסגרות אשראי - ביום 10 בנובמבר אושר צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (הוראת שעה), התשפ"א-2020 אשר קבע כי לאור משבר הקורונה והמצוקה הכלכלית של לקוחות רבים החל מסוף ינואר 2021 ועד סוף ינואר 2022 יעמוד הקיצוץ על 45% ממסגרת האשראי שהייתה ללקוח ב-2015, ועד למינימום של 7,500 ש"ח בחודש, במקום מינימום של 5,000 ש"ח כפי שנקבע במקור. יוזמות רגולטוריות אלו משפיעות לעיתים לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות לעיתים להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים. למידע נוסף בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר, לרבות מידע על חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרם"), ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 1-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
2,150	1,734	704	530	סך הכנסות ריבית, נטו
6	7	2	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,156	1,741	706	531	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,121	1,087	384	343	עמלות והכנסות אחרות
3,277	2,828	1,090	874	סך ההכנסות
180	531	58	107	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,759	2,664	962	904	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
338	(367)	70	(137)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
122	(125)	26	(46)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
216	(242)	44	(91)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
42,313	37,264	42,313	37,264	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
187,013	217,181	187,013	217,181	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-242 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 216 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע ברובו מירידה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,741 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,156 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ביתרות האשראי, לצד ירידה במרווחים הפיננסים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית. ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-1,087 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,121 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בדמי ניהול חשבונות ובעמלות כרטיסי אשראי, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות ניירות-ערך. הוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-531 מיליון ש"ח בהשוואה ל-180 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין כתוצאה מגידול בשיעורי הפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. הוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-2,664 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,759 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. מנגד, חלה עלייה בהוצאות בשל שינוי הערכות הבנק בנוגע ליתרת התחייבות תלויה. האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-37.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-41.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-217.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-188.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה. למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה "[סיכון אשראי](#)" בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

פתרונות ללקוחות בתקופת המשבר

- בנוסף לפירוט במגזר לקוחות פרטיים, הבנק יצא עם כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על הלקוחות העסקיים, לרבות:
- הלוואות ייעודיות לעסקים קטנים עד לגובה של 400 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 60 חודש וגרייס של עד 12 חודשים.
 - מתן הלוואות בערבות של המדינה בסכומים הנגזרים מהמחזור העסקי של הלקוחות.
 - אפשרות לדחיית תשלומי הלוואה לתקופה של עד 6 חודשים ובהתאם למתווה בנק ישראל.

מגזר עסקים קטנים - שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

עם תחילת התפשטות נגיף הקורונה, ביצע הבנק שורת מהלכים במטרה לסייע לעסקים הקטנים להמשיך בפעילותם הבנקאית, גם מרחוק, לצד מתן שירותים חדשים במטרה להקל על הלקוחות בתקופה זו:

מהלכים לסייע לעסקים הקטנים

- הקמת קרן הלוואות ייעודית לעצמאים - במהלך אפריל 2020 יזמו הבנק וארגון להב הקמת קרן ייעודית להלוואות לעצמאים בהיקף של חצי מיליארד ש"ח ובריבית הדומה לזו הניתנת בהלוואות בערבות מדינה. בקשת הלוואה מתבצעת בתהליך מהיר ונוח באתר או באפליקציה.
- הקפאת הלוואות בדיגיטל - הבנק מאפשר להקפיא תשלומי הלוואות למספר חודשים באמצעות אתר הבנק והאפליקציה הפרטיים. על מנת להקל על תזרים המזומנים של העסקים הקטנים, שאינם תאגיד (חברה).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל.

טבלה 2-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2020	*2019	2020	*2019	
במיליוני ש"ח				
1,221	1,040	400	329	סך הכנסות ריבית, נטו
2	5	1	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,223	1,045	401	331	סך-הכל רווח מימוני, נטו
432	411	144	135	עמלות והכנסות אחרות
1,655	1,456	545	466	סך ההכנסות
235	355	68	56	הוצאות בגין הפסדי אשראי
923	920	317	312	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
497	181	160	98	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
179	68	55	35	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
318	113	105	63	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
31,132	30,745	31,132	30,745	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
43,826	55,850	43,826	55,850	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, הסתכם ב-113 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-318 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע ברובו מירידה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,045 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,223 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווחים הפיננסיים על האשראי, וכן מירידה ברווחים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית. ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-411 מיליון ש"ח בהשוואה ל-432 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בדמי ניהול חשבונות ועמלות כרטיסי אשראי, שקוזה בחלקה על-ידי גידול בעמלות ניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-355 מיליון ש"ח בהשוואה ל-235 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין כתוצאה מגידול בשיעורי הפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-30.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-55.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-46.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

6.1.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ.

תחרות

משכנתא הינה מוצר מוטא מחיר: מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן לקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים. לכן מדובר בשוק המאופיין ברמת תחרותיות גבוהה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- עם תחילת משבר הקורונה הבנק אפשר ללקוחות בעלי הלוואה לדיור, שענו על הקריטריונים, לדחות את תשלומי הלוואה עד שלשה חודשים (תשלום קרן וריבית). בעקבות הנחית בנק ישראל מיום 7 במאי 2020 ניתן להאריך שלושה חודשים נוספים. משמעות דחיית תשלום הלוואה הינה שבמהלך תקופת הדחיה הלקוח אינו משלם את התשלומים השוטפים, התשלומים שנדחו מצטרפים ליתרת הקרן ונפרסים על פני יתרת תקופת הלוואה המקורית.
- בעקבות הנחית בנק ישראל מיום 10 ביולי 2020 לקוחות שכבר קיבלו דחיה של תשלומי הלוואה, יוכלו לדחות את התשלומים עד לסוף שנת 2020, גם אם הדחייה עולה על 6 חודשים. לקוחות שטרם דחו את תשלומי הלוואה, יוכלו לדחות את התשלומים לתקופה של 6 חודשים, כאשר הגשת הבקשה לדחיית תשלומי הלוואה עד ליום 30 באוקטובר 2020.
- ברבעון הראשון של שנת 2020 ניתנה הקלה, עקב משבר הקורונה, בנוהל בנקאי תקין 329: לפיה ניתן להעניק הלוואה לכל מטרה בשעבוד דירת מגורים בשיעור מימון של עד 70% (טרם ההקלה המגבילה היא שיעור מימון 50%).
- ברבעון השני של שנת 2020 ניתנו הקלות נוספות, עקב משבר הקורונה, בנוהל בנקאי תקין 329, לפיה:
 - לצורך אמידת ההכנסה, רשאי תאגיד בנקאי להתחשב בסכום הממוצע של הכנסת הלווה בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת, ובהתקיים, בין היתר, התנאי לפיו שיעור החזר מההכנסה של הלווה, לאחר היציאה לחל"ת, לא יעלה על 70%;
 - הושהתה הדרישה, לגבי הגדלת יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור של 1% מיתרת הלוואה לדיור לגבי הלוואות שאושרו בתקופת הוראת השעה. תוקף נוהל בנקאי תקין 250 בקשר עם ההוראות הרלוונטיות למגבלות על הלוואות לדיור הוארך עד ליום 31 במרץ 2021;
 - על-פי מתווה אחרון של בנק ישראל ניתן להגיש בקשה לדחיית משכנתאות עד ליום 31 בדצמבר 2020 במקום 30 באוקטובר 2020.

טבלה 3-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019*	2020	2019*	2020	
במיליוני ש"ח				
612	728	214	253	סך הכנסות ריבית, נטו
46	43	16	16	עמלות והכנסות אחרות
658	771	230	269	סך ההכנסות
25	298	6	22	הוצאות בגין הפסדי אשראי
218	227	73	74	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
415	246	151	173	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
145	90	52	60	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
270	156	99	113	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
87,316	96,365	87,316	96,365	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-156 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-270 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי וקוזז בחלקו על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-728 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-612 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-298 מיליון ש"ח בהשוואה ל-25 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין כתוצאה מגידול בשיעורי הפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-96.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-89.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הגידול נובע מעלייה בהיקפי הפעילות.

למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [סעיף 3.2.6](#) בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים ומרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי מערך מרכזי השירות הפזורים בארץ.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי, כמו-כן מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. עיקר הגידול במגזר זה, מקורו בענף הבניה והנדל"ן.

הרבעון השלישי של השנה אופיין ברובו בעלייה בפעילות הכלכלית, זאת כתוצאה מהסרת הסגר הראשון וחזרה הדרגתית לפעילות. בד בבד עם פתיחת המשק, חלה עלייה חדה במספר ההדבקות, ובאמצע חודש ספטמבר הוטל סגר שני על המשק. בתקופה שבין הסגרים, הצריכה הפרטית זינקה ושיעור האבטלה הרחב ירד לרמה של כ-11%. בשוק הנדל"ן למגורים ניכרה עלייה במספר העסקות בחודשים שאחרי הסגר ומדד מחירי הדירות נמצא ברמה הדומה לזו שטרם משבר הקורונה. רמת התחלות הבנייה ירדה על רקע אי-הוודאות הגבוהה. מגבלות הפעילות הביאו לירידה חדה בביקושים לנדל"ן מסחרי, וכן למשרדים. הסגר חזר כאמור בשבועיים האחרונים של הרבעון, ושוב חלה נסיגה בפעילות הכלכלית, ועלייה במספר דורשי העבודה. הפגיעה בולטת בעיקר בענפי השירותים. הממשלה האריכה את תוכניות הסינוע לעסקים ולמשקי בית, ובכלל זה הלוואות בערבות מדינה, ומענקים לעסקים שחוו ירידה במחזורי המכירות.

לפרטים נוספים בדבר השפעות נגיף הקורונה, ראה [פרק ניהול סיכונים](#) בדוח הדירקטוריון.

טבלה 4-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
*2019	2020	*2019	2020	
במיליוני ש"ח				
813	819	279	272	סך הכנסות ריבית, נטו
8	12	3	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
821	831	282	275	סך-הכל רווח מימוני, נטו
277	287	97	99	עמלות והכנסות אחרות
1,098	1,118	379	374	סך ההכנסות
29	313	15	15	הוצאות בגין הפסדי אשראי
382	366	129	127	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
687	439	235	232	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
249	165	84	78	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
438	274	151	154	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
39,997	41,279	39,997	41,279	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
23,493	29,469	23,493	29,469	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-274 מיליון ש"ח בהשוואה ל-438 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-831 מיליון ש"ח בהשוואה ל-821 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי. ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-287 מיליון ש"ח בהשוואה ל-277 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון. הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-313 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 29 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי בגין אשראי תקין לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. גידול נוסף נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין חובות בעייתיים. הוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-366 מיליון ש"ח בהשוואה ל-382 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-41.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-40.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-29.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-25.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקר ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

6.1.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות שלושה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות ואנרגיה.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכוני אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

לפרטים אודות השפעת התפרצות נגיף קורונה ראה [סעיף 6.1.4](#) מגזר מסחרי לעיל.

טבלה 5-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*		
2020	*2019	2020	*2019	
במיליוני ש"ח				
1,048	1,052	361	352	סך הכנסות ריבית, נטו
55	108	16	36	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,103	1,160	377	388	סך-הכל רווח מימוני, נטו
349	384	116	117	עמלות והכנסות אחרות
1,452	1,544	493	505	סך ההכנסות
(105)	480	(201)	(49)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
456	460	158	159	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,101	604	536	395	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
397	227	193	141	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
704	377	343	254	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
76,306	72,709	76,306	72,709	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
48,719	53,619	48,719	53,619	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-377 מיליון ש"ח בהשוואה ל-704 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי וקוזז בחלקו על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו וכן בהכנסות מעמלות.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,160 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,103 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה מגידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדותיות שחלה בשוק.

ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-384 מיליון ש"ח בהשוואה ל-349 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות סינדיקציה ובעמלות ניירות-ערך.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-480 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 105 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי, בעיקר בגין חובות בעייתיים. כמו-כן, הגידול נבע מעלייה בהוצאה על בסיס פרטני בגין ירידה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-72.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-76.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-53.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-53.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1.6. פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית, בנק פוזיטיב תורכיה, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. בנוסף הסניף נותן אשראי בדרך של רכישת השתתפויות. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים"). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח גולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. בנוסף, קיימים כללים ומגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל. לפרטים בדבר סיוע חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיוע חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ ומאז נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית שלו נמכרו/הועברו. הבנק פועל להחזרת הרישיון הנדרש לשם יציאת החברה מגדר אחריותה הפיקוחית של ה-FINMA.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (בנק הפועלים לוקסמבורג)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן אשראי לתאגידים הפועלים באירופה אשר יש להם זיקה ישראלית. בחודש יוני 2019, החליט דירקטוריון הבנק כחלק מאסטרטגיית הפעילויות בחו"ל, לפעול לסגירת בנק הפועלים לוקסמבורג, בדרך של העברת תיק האשראי הקיים שלו לישראל או פירעון יתרתו וכן להמשיך בפעילות המימון במדינות מסוימות באירופה ישירות דרך הבנק מישראל. בנק הפועלים לוקסמבורג פנה לרגולטור הלוקסמבורגי במהלך הרבעון השלישי בבקשה להחזיר את הרישיון הבנקאי.

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן "בנק פוזיטיב"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיב עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה [פרק 2.6](#) בדוח הדירקטוריון. על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיב. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיב.

הבנק התקשר עם בנק השקעות תורכי שסייע באיתור רוכשים פוטנציאליים. תהליך המכירה הואט מאוד במהלך מגפת הקורונה. בנק הפועלים מעמיד לבנק פוזיטיב קו אשראי שתמחרו מבוסס על מתדולוגיה סדורה. לאור משבר הקורונה, עליית סיכוני השוק בתורכיה קיבלה ביטוי בתמחרו של ריבית גבוה על הקו. בנק ישראל אישר את בקשת בנק הפועלים להחרגה כך ששיעור הריבית לצורך חידוש קו האשראי יהיה נמוך משעור הריבית שנקבע על-פי המתודולוגיה הסדורה. בקשה זו נובעת מהמצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיב וצפיית הרגולטור התורכי. לאור האישור האמור, על בנק הפועלים לנכות את החבות בגין קו האשראי מההון הרגולטורי בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 312. כמו-כן, לבעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיב טענות כנגד הבנק בקשר עם ההשפעה, לכאורה, של האמור על התוצאות של בנק פוזיטיב. המנהל הכללי של הבנק התפטר במהלך יולי 2020. בעקבות חילוקי הדעות השונים, הבנק מנהל דיאלוג מתמשך עם בעל מניות המיעוט, לגבי אופי התנהלות בנק פוזיטיב ופעילות הדירקטוריון שלו. במסגרת הדיאלוג כאמור, נידונות חלופות שונות לגבי חלוקת התמורה הצפויה להתקבל בעת מכירת בנק פוזיטיב. בעקבות הצעה שקיבל הבנק לרכישת בנק פוזיטיב ובהתחשב בדיונים על החלופות השונות עם בעל המיעוט כאמור, הבנק עדכן את השווי ההוגן של התמורה הצפויה והעמיד את שווי ההשקעה בהון ברבעון השני של שנת 2020 בסך של כ-3 מיליון ש"ח (בהשוואה ל-33 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019) ורשם הפרשה לירידת-ערך על סך 30 מיליון ש"ח. הבנק קיבל הצעה נוספת, הטובה מזו הנזכרת לעיל ומנהל במקביל משא ומתן עם המציע. בשלב זה אין באפשרות הבנק להעריך את סיכויי ההתממשות של ההצעות, בין היתר בהתחשב במצב הכלכלי בתורכיה, בנסיבותיו של בנק פוזיטיב ועל בסיס נסיון העבר.

טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2020	2019	2020	
במיליוני ש"ח				
357	273	123	86	סך הכנסות ריבית, נטו
(4)	18	(5)	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
353	291	118	86	סך-הכל רווח מימוני, נטו
57	38	23	11	עמלות והכנסות אחרות
410	329	141	97	סך ההכנסות
34	149	16	42	הוצאות בגין הפסדי אשראי
587	456	161	136	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(211)	(276)	(36)	(81)	הפסד מפעילות נמשכת לפני מסים
44	(37)	29	(17)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הפסד מפעילות נמשכת
רווח (הפסד) נקי:				
(255)	(239)	(65)	(64)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
10	3	3	(3)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(245)	(236)	(62)	(67)	הפסד נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
12,690	12,760	12,690	12,760	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
15,910	17,103	15,910	17,103	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-236 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-245 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מירידה בהוצאות המשפטיות, אשר קוזזו בחלקם על-ידי רישום הוצאות בגין שערורן ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, בהשוואה להכנסה בתקופה המקבילה אשתקד. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- ההפסד של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-56 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהשוואה לרווח נקי של כ-82 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע בעיקר מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה מגידול בשיעור ההפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים, וכן מקיטון ברווח המימוני, נטו וזאת בעקבות הפחתת ריבית ה-FED.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-168 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-222 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע מירידה בהוצאות המשפטיות המיוחסות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. עם זאת, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נרשמו הוצאות בגין שערורן ההפרשה לחקירה האמריקאית מול הכנסה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, בתקופה המקבילה אשתקד נרשם הפסד בגין עסקה למכירת תיק נכסי הלקוחות של הפועלים שוויץ.
- בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הוכר הפסד מירידת-ערך בגין ההשקעה בפוזיטיף בסך של 30 מיליון ש"ח והבנק העמיד את חלקו בהון של פוזיטיף על סך של 3 מיליון ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד הוכר הפסד מירידת-ערך בסך של כ-63 מיליון ש"ח.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-12.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-12.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-12.5 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.3 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2020 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.3 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה לסוף שנת 2019.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-17.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-17.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-7.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-9.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתייבויות ("נג"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני) ותיק המניות, ותאום הפעילות ברמת הקבוצה.
- פעילות בתיקי המסחר - פעילות עשיית שוק ומסחר בחדר עסקות בתחום מטבע-חוץ, הריביות ונגזרי OTC.
- פעילות מול לקוחות - מתן שירותי מסחר ומחקר ללקוחות הבנק לביצוע עסקות בניירות-ערך ישראלים וזרים באמצעות יחידת הברוקראג' וכן ביצוע עסקות ללקוחות במכשירים פיננסיים נגזרים בש"ח, במטבע-חוץ, ריביות, מדדים וסחורות באמצעות חדרי העסקות. השירות ניתן למגוון לקוחות בהם גופים מוסדיים, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים ולקוחות זרים. חדר עסקות משמש גם כעושה שוק באגרות-חוב ממשלתיות. פעילות המגזר מול הלקוחות כוללת גם מתן תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים וכן שירותי קסטודי, נגזרים סחירים ולא סחירים ושירותים תפעוליים לקרנות נאמנות.
- הבנק מספק ללקוחותיו שירותי מסחר מתקדמים הן בניירות-ערך ישראלים וזרים והן במכשירים פיננסיים נגזרים במטבעות, בריביות, מדדים וסחורות. השירות ניתן למגוון לקוחות, בהם גופים מוסדיים גדולים, מנהלי תיקים וקרנות נאמנות, חברות נוסטרו, קרנות גידור, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים ונבחרים ולקוחות זרים.
- בנק הפועלים הוא עושה השוק הגדול ביותר בעולם במסחר בשקל/מטבע-חוץ. הפעילות בחדר עסקות מתבצעת באמצעות דסקים יעודיים המעניקים שירות אישי ללקוחות בעלי אופי פעילות ייחודי במטבע-חוץ לצד מחלקות מסחר מקצועיות.
- מחלקת הברוקראג' בבנק מאגדת בתוכה יחידת מחקר ושני חדרי מסחר - האחד לניירות-ערך ישראלים והשני לניירות-ערך זרים, ומציעה שירותי ביצוע מקצועיים למשקיעים מקומיים ובינלאומיים לצד אנליזה מקצועית.

טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2020	*2019	2020	*2019	
במיליוני ש"ח				
817	908	200	378	סך הכנסות ריבית, נטו
221	659	41	284	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,038	1,567	241	662	סך-הכל רווח מימוני, נטו
104	79	31	27	עמלות והכנסות אחרות
1,142	1,646	272	689	סך ההכנסות
2	4	(2)	-	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
314	339	109	117	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
826	1,303	165	572	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
299	483	90	199	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
527	820	75	373	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
7	7	3	5	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח נקי:				
534	827	78	378	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4	9	-	5	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
538	836	78	383	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,253	1,723	1,253	1,723	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
29,066	43,783	29,066	43,783	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרבייתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר הניהול הפיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-836 מיליון ש"ח בהשוואה ל-538 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזה בחלקה על-ידי קיטון בעמלות. הרווח המימוני, נטו של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-1,567 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,038 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע כתוצאה משינוי בפערים בין השווי והוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, עקב פער שווי הוגן צבירה שלילי בתקופה המקבילה בשל ירידת הריבית הארוכה. בנוסף, חל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. כמו-כן, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדויות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה. מנגד, חל קיטון ברווחים מהשקעה במניות, בשל משבר התפשטות נגיף קורונה וחלה ירידה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות. ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-79 מיליון ש"ח בהשוואה ל-104 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות תפעול לגופים מוסדיים, כתוצאה מהפסקת פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות מנהלות בחודש יולי 2019.

האשראי לציבור, נטו, ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכם בכ-1.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ-43.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקר ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וצידוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כפעילות מופסקת, עד לחלוקתה בעין בחודש מרץ 2020. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2020 הושלם המהלך להפסקת מתן שירותי משמרת וברוקראג' באמצעות חברת הבת פועלים סהר והחברה בתהליך להסרת מעמדה כחבר הבורסה לניירות-ערך.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-137 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 189 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-28 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 69 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מקיטון בהוצאות המשפטיות הקשורות לחקירה האמריקאית ורווח ממכירת נכסים. עלייה זו קוזה בחלקה על-ידי הוצאה לשיעור ההתחייבות בגין הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, בהשוואה להכנסה בתקופה המקבילה אשתקד שבו חלה ירידה בשער הדולר. כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של 258 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד מפעילות מופסקת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות. בתקופה המקבילה אשתקד נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל, וכן רווח ממכירת 65% ממניות ישראל בסך של 137 מיליון ש"ח.

6.2. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 6-8: דירוג

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל - סוברני				
אוקטובר 2020	יציב		A1	Moody's
נובמבר 2020	יציב	A-1+	AA-	S&P
אפריל 2020	יציב	F1+	A+	Fitch Ratings
בנק הפועלים				
אוגוסט 2020	יציב	P-1	A2	Moody's
יולי 2020	יציב	A-1	A	S&P
יולי 2020	יציב	F1+	A	Fitch Ratings
מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע מקומי טווח קצר	מטבע מקומי טווח ארוך	סוכנות דירוג
דירוג מקומי (בישראל)				
יולי 2020	יציב		iAAA	מעלות S&P
דצמבר 2019	יציב	P-1	Aaa.il	מידרוג

בחודש מאי 2020 אישרה חברת S&P מעלות דירוג של AA עבור כתבי התחייבות שהונפקו על-ידי פועלים הנפקות בע"מ עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO) על-ידי מחיקת קרן אשר יוכרו כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל 3. באותו תאריך אישרה גם חברת מידרוג דירוג Aa3 באופק חיובי עבור אותם כתבי התחייבות. בחודש אוגוסט 2020 אישרה חברת S&P מעלות דירוג של AA עבור כתבי התחייבות שהונפקו על-ידי הבנק עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO) על-ידי המרה להון אשר הוכרו כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל 3. באותו תאריך אישרה גם חברת מידרוג דירוג Aa3 באופק חיובי עבור אותם כתבי התחייבות.

6.3. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; אחריות חברתית

מעורבות פעילה בחברה מהווה נדבך משמעותי בחזון הבנק, הרואה את עצמו כחלק בלתי נפרד מהקהילה שבה הוא פועל. מתוך תפיסה זו, לצד קידום המובילות העסקית, פועל הבנק לקידום מטרות חברתיות בתחומי חיים מגוונים ולהעצמת הקהילה.

להשגת מטרה חברתית זו, אנו פועלים באמצעות פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה.

תמיכת הבנק כולל פעילות חברתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה. עם פרוץ משבר הקורונה, מיפה הבנק את הצרכים האקוטיים של החברה בישראל והוביל מגוון יוזמות לסיוע למעגלים רחבים בתחומי בריאות, רווחה ותעסוקה.

המעורבות החברתית של פועלים בקהילה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית מצטברת של כ-20 מיליון ש"ח.

כחלק מהמיזמים שאנו משקיעים בהם כל שנה, גם השנה השקענו בקרן "פועלים להצלחה"-

קרן מלגות שמעניקה מימון שכ"ל סטודנטים מהפריפריה ברחבי הארץ. מטרת הקרן היא לתמוך בצעירים בעלי פוטנציאל מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית בישראל ולסייע להם להגדיל את טווח האפשרויות שלהם לתעסוקה בעתיד. הקרן מנוהלת בשיתוף עמותת "חינוך לפסגות", כל סטודנט מתנדב כ-160 שעות, מקבל הכשרה אישית ותומך בתלמידים המקבלים הדרכות וכלים להעצמה אישית ותמיכה בלימודים.

הקרן מעניקה מדי שנה מלגות בסכום של 700 אלף ש"ח. השנה לאור משבר הקורונה וכמענה לביקוש הרב החליט הבנק להגדיל את הקרן ולהעניק מלגות לסטודנטים בגובה 1 מיליון ש"ח.

מיקודים נוספים של הבנק בימים אלה כאשר החברה בישראל מתמודדת עם השפעותיו של נגיף הקורונה ובמסגרת המחויבות ארוכת השנים לחברה ולקהילה הם:

סיוע בשוק העבודה

בנק הפועלים מקדם כל שנה את נושא התעסוקה לציבור כולו בפריפריה ובמגזרים השונים לאורכה ולרוחבה של ישראל. הבנק פועל לגיוון תעסוקתי באמצעות שילוב אנשים עם מוגבלות בכוח העבודה במשק הישראלי. בעקבות משבר הקורונה הפך נושא התעסוקה לסוגיה בוערת בחברה הישראלית, וכמענה הולם לצרכיה יצר הבנק 3 תוכניות הניתנות לכלל הציבור ללא תשלום, ידע וכלים מקצועיים ופרקטיים והיא מיועדת למאות אלפי מחוסרי עבודה במטרה לסייע להם לשוב במהרה למעגל התעסוקה. להלן התוכניות:

תעסוקה - קו - קו סיוע טלפוני למחפשי עבודה בשיתוף עם עמותת ב"עצמי", המספק סיוע מותאם אישי בתחום התעסוקה, כולל ליווי מקצועי, תמיכה רגשית, הכוונה וייעוץ.

פועלים לתעסוקה - תכנית אימון אישית בשיתוף עמותת "חסדי לב", המעניקה ידע וכלים מקצועיים ותהליך של אימון תעסוקתי למאות אלפי מחוסרי עבודה והזדמנות לחזור למעגל התעסוקה.

התוכנית מתחילה באתר אינטרנט ייעודי בו יכולים הגולשים לעבור תהליך של אימון תעסוקתי: ללמוד על עולם התעסוקה החדש, מקצועות העתיד, מיפוי הכוחות העצמיים, חיפוש עבודה, כתיבת קורות חיים, ראיין עבודה, בניית תוכנית לחיפוש עבודה ועוד. בנוסף, בסוף התהליך כל מי שירצה יוכל לקבל שיחת אימון תעסוקתי, ללא עלות.

מיזם "משכיר לעצמאי" - תוכנית לקידום תעסוקה לשכירים/מובטלים/עובדים בחל"ת המעוניינים לפעול לשיפור המצב הכלכלי, ולהקים עסק קטן. התוכנית כוללת מעטפת תמיכה: הכשרה עסקית, ליווי עסקי ופיננסי, בניית תוכנית עסקית, הטבות לעסק, קהילה עסקית תומכת והלוואות בתנאים מועדפים.

בנוסף, בנק הפועלים מעניק חסות ל-CAREER FAIR 2020 יריד תעסוקה וירטואלי בזום למקצועות בתחום ההייטק עבור מהנדסים ומהנדסות מהחברה הערבית.

תמיכה בנפגעי הקורונה ובשירותי רפואה ובריאות

- הבנק תרם סך של מיליון ו-50 אלף ש"ח ל-15 בתי חולים ברחבי הארץ, עבור המחלקות שעמדו בחזית המאבק במגפת הקורונה.
- 570 מארזי מזון וחטיפים הועברו ל-20 בתי חולים ברחבי הארץ עבור הצוותים הרפואיים שטיפלו בחולי הקורונה.
- פיתוח כפתור ייעודי באפליקציית bit, שאיפשר לתרום למד"א בקלות ובמהירות עבור רכישת ערכות ציוד מצילות חיים לפרמדיקים של מד"א לצורך קמפיין שגייס מעל 11 מיליון ש"ח. בנוסף תרם הבנק למד"א כ-0.5 מיליון ש"ח.
- 200 אלף ש"ח נתרמו ליד שרה ואיחוד הצלה.

תמיכה וסיוע לאוכלוסיות שנפגעו מהמשבר

- הובלת 2 קמפיני התרמה מכפילים מהלב/מרחיבים את הלב במסגרתם תרם הבנק יחד עם עמותת "לב אוהב" וקרן שוסטרמן גופים עסקיים וארגוני עצמאיים. במסגרתם הועברו למשפחות נזקקות ועצמאיים מעל 8 מיליון ש"ח. בנוסף, תרם הבנק לקמפיינים אלו חצי מיליון ש"ח.
- 2,000 מארזי מזון חולקו על-ידי עובדי הבנק לניצולי שואה, קשישים עריריים ומשפחות במצוקה.
- מאות ערכות יצירה ומשחקים חולקו ל-120 עמותות, מועדוני ילדים, מועדוני נוער ומועדוני קשישים, על מנת להנעים את זמנם בעת שהייה הממושכת בבתיים.
- הענקת חסות למוקד ארצי 1221 המגיש סיוע לקשישים ולבעלי מוגבלות שצריכים עזרה בהצטיידות במזון ותרופות.
- סיוע לאנשים המצויים במצוקה כלכלית בעקבות משבר הקורונה באמצעות ארגונים המתמחים בכך דוגמת "פעמונים", "חסדי לב" ו"להיטיב".
- הענקת 650 אלף ש"ח לעמותות המסייעות לנזקקים וביניהן פתחון לב, לתת, ערן, עלה נגב, אור שלום ונוספים.

סיוע תרומת מחשבים וציוד נלווה

הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער, ועל-כן תרם מתחילת השנה כ-130 מחשבים וציוד נלווה לכאלו שאינם יכולים להשיגם וזאת על מנת לתמוך בהם בהמשך למידה רציף לאורך התקופה.

לפרטים נוספים אודות פעילות קבוצת הבנק בתחום המעורבות החברתית, התרומה לקהילה ואחריות חברתית, ראה [סעיף 7.8 לחלק ממשל תאגידי](#) [לפרטים נוספים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019](#).

בחודש יולי 2020 פרסם הבנק דוח אחריות חברתית, סביבתית וכלכלית לסיכום שנת 2019, הנערך לפי התקן המתקדם של GRI, הדוח זמין באתר האינטרנט של הבנק.

7. נספחים

7.1 התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

טבלה 7-1: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

2019				2020			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
2,825	3,730	2,593	2,772	2,542	2,532	2,607	הכנסות ריבית
(548)	(1,264)	(310)	(479)	(350)	(366)	(406)	הוצאות ריבית
2,277	2,466	2,283	2,293	2,192	2,166	2,201	הכנסות ריבית, נטו
89	166	58	246	306	193	335	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,366	2,632	2,341	2,539	2,498	2,359	2,536	סך הרווח המימוני המדווח
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:							
הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב							
(23)	76	169	3	27	95	34	
רווח (הפסד) מהשקעות במניות							
155	95	12	91	(122)	36	86	
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת							
-	-	(63)	7	11	(18)	6	
רווחים בגין הלואות שנמכרו							
-	1	-	8	-	-	21	
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾							
(97)	(77)	(136)	49	9	(27)	56	
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽²⁾							
(65)	(35)	(28)	(20)	87	(48)	(3)	
2,396	2,572	2,387	2,401	2,486	2,321	2,336	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.
 מזה בגין השפעות שיוניים במדד: הכנסה של 15 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2020, הוצאה של 36 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2020, הוצאה של 70 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2020, הוצאה של 28 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2019, הוצאה של 76 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2019, הכנסה של 158 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2019, הוצאה של 33 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 2-7: הוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

2019				2020			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
230	268	155	966	324	354	139	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(200)	(254)	(306)	(191)	(122)	(151)	(288)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
30	14	(151)	775	202	203	(149)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
91	305	111	101	607	925	342	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
121	319	(40)	876	809	1,128	193	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:							
50	253	(100)	851	656	622	65	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
4	11	4	13	32	244	22	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
65	54	59	13	120	263	105	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
2	1	(3)	(1)	1	(1)	1	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
121	319	(40)	876	809	1,128	193	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:							
0.32%	0.37%	0.21%	1.31%	0.43%	0.47%	0.19%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.45%	0.79%	0.36%	1.45%	1.24%	1.69%	0.64%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.17%	0.44%	(0.05%)	1.19%	1.07%	1.49%	0.26%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.17%	0.13%	0.01%	0.17%	0.25%	0.32%	(0.03%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
12.86%	9.47%	0.50%	10.96%	14.20%	16.09%	(1.36%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנת.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 3-7: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

2019				2020			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
עמלות							
218	212	222	218	210	184	191	דמי ניהול חשבונות
174	174	173	177	223	197	183	פעילות בניירות-ערך
63	88	85	85	76	54	67	כרטיסי אשראי, נטו
54	46	46	76	63	49	43	טיפול באשראי
116	119	122	122	122	126	128	עמלות מעסקי מימון
160	165	167	158	169	136	143	עמלות אחרות
785	804	815	836	863	746	755	סך-הכל עמלות
18	29	11	32	22	49	11	הכנסות אחרות
803	833	826	868	885	795	766	סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות ואחרות

טבלה 4-7: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות

2019				2020			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
הוצאות שכר							
949	909	904	905	937	931	942	שכר ⁽¹⁾
102	126	129	84	25	32	46	מענקים ותגמול מבוסס מניות
1,051	1,035	1,033	989	962	963	988	סך-הכל שכר
314	324	351	345	321	321	336	אחזקה ופחת בניינים וציוד
512	633	586	1,603	633	542	527	אחרות⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
1,877	1,992	1,970	2,937	1,916	1,826	1,851	סך-הכל

- (1) כולל הוצאות (הכנסות) לסגירת פעילות הבנקאות הפרטית בשווייץ, ברבעון השלישי של שנת 2020 הוצאה בסך של 4 מיליון ש"ח (ברבעון הרביעי של שנת 2019 הכנסה בסך של 4 מיליון ש"ח וברבעון השני של שנת 2019 הוצאה בסך של 76 מיליון ש"ח).
- (2) ברבעון השלישי של שנת 2020 לא נכללו הוצאות משפטיות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (סך של 42 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, סך של 66 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, סך של 72 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2019, סך של 100 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019, סך של 111 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019, סך של 123 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019).
- (3) ברבעון השלישי של שנת 2020 לא נכללו הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (הכנסה בסך של 53 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, הוצאה בסך של 112 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, הוצאה בסך של 985 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2019, הכנסה בסך של 51 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019, הכנסה בסך של 41 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019, הכנסה בסך של 71 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

7.2 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ⁽³⁾ :					
3.18%	2,080	264,995	3.40%	2,299	274,069
בישראל					
5.60%	213	15,536	3.97%	139	14,221
מחוץ לישראל					
3.31%	⁽⁵⁾ 2,293	280,531	3.43%	⁽⁵⁾ 2,438	288,290
סך-הכל					
אשראי לממשלות:					
2.93%	15	2,073	1.88%	12	2,573
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
2.93%	15	2,073	1.88%	12	2,573
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים:					
2.02%	40	7,977	0.92%	14	6,130
בישראל					
(12.22%)	(5)	156	(1.07%)	(1)	372
מחוץ לישראל					
1.73%	35	8,133	0.80%	13	6,502
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים:					
0.26%	25	38,975	0.10%	23	89,413
בישראל					
2.47%	58	9,472	0.09%	2	8,961
מחוץ לישראל					
0.69%	83	48,447	0.10%	25	98,374
סך-הכל					
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:					
-	-	508	-	-	348
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	508	-	-	348
סך-הכל					
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽⁴⁾ :					
1.08%	150	55,757	0.77%	104	53,887
בישראל					
2.70%	20	2,991	0.89%	7	3,153
מחוץ לישראל					
1.16%	170	58,748	0.78%	111	57,040
סך-הכל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי

הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשלושה חודשים שהסתיימו ביום

30 בספטמבר 2020 בסך של 623 מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2019: 263 מיליוני ש"ח).

(5) עמלות בסך 126 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 (30 בספטמבר 2019: 134 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
רועיש הסנכה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית (המשך)					
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :					
		7,341	0.49%	8	6,477
(0.16%)	(3)				
		10	-	-	3
-	-				
(0.16%)	(3)	7,351	0.49%	8	6,480
נכסים אחרים:					
		1,880	-	-	1,132
-	-				
		1	-	-	-
-	-				
		1,881	-	-	1,132
-	-				
2.57%	2,593	407,672	2.28%	2,607	460,739
-	-	6,623	-	-	6,589
-	-	37,006	-	-	40,454
-	-	451,301	-	-	507,782
4.12%	286	28,166	2.22%	147	26,710

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 בסך של 623 מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2019: 263 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
0.50%	239	192,126	0.38%	199	211,469
בישראל					
0.22%	45	83,519	0.02%	5	114,769
לפי דרישה					
0.72%	194	108,607	0.80%	194	96,700
לזמן קצוב					
2.35%	88	15,101	1.22%	50	16,437
מחוץ לישראל					
2.21%	22	4,016	0.49%	7	5,709
לפי דרישה					
2.40%	66	11,085	1.61%	43	10,728
לזמן קצוב					
0.63%	327	207,227	0.44%	249	227,906
סך-הכל					
פיקדונות הממשלה:					
3.33%	2	243	2.06%	2	392
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
3.33%	2	243	2.06%	2	392
סך-הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים:					
-	-	-	-	-	277
בישראל					
-	-	100	-	-	1
מחוץ לישראל					
-	-	100	-	-	278
סך-הכל					
פיקדונות מבנקים:					
0.48%	1	827	0.17%	1	2,358
בישראל					
5.59%	3	219	2.73%	1	148
מחוץ לישראל					
1.54%	4	1,046	0.32%	2	2,506
סך-הכל					
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:					
-	-	-	-	-	3
בישראל					
41.63%	1	11	-	-	6
מחוץ לישראל					
41.63%	1	11	-	-	9
סך-הכל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)					
אגרות-חוב:					
					בישראל
(0.42%)	(31)	29,665	2.47%	153	25,050
15.21%	8	222	7.20%	1	57
(0.31%)	(23)	29,887	2.48%	154	25,107
התחייבויות אחרות:					
					בישראל
(3.56%)	(2)	222	(0.97%)	(1)	413
216.05%	1	3	-	-	1
(1.77%)	(1)	225	(0.96%)	(1)	414
0.52%	310	238,739	0.63%	406	256,612
-	-	141,562	-	-	181,149
-	-	9,644	-	-	7,397
-	-	21,908	-	-	24,854
-	-	411,853	-	-	470,012
-	-	39,448	-	-	37,770
-	-	451,301	-	-	507,782
2.05%	-	-	1.65%	-	-
פער הריבית					
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾					
2.23%	2,098	379,506	1.96%	2,106	434,029
2.65%	185	28,166	1.43%	95	26,710
2.26%	2,283	407,672	1.92%	2,201	460,739
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל					
2.61%	101	15,656	1.26%	52	16,650

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לרבות מכשירים נגזרים.

(4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ⁽³⁾ :					
3.78%	7,460	264,671	3.22%	6,578	273,635
בישראל					
5.47%	666	16,336	4.35%	487	15,017
מחוץ לישראל					
3.87%	⁽⁴⁾ 8,126	281,007	3.28%	⁽⁴⁾ 7,065	288,652
סך-הכל					
אשראי לממשלות:					
3.16%	51	2,163	2.24%	40	2,391
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
3.16%	51	2,163	2.24%	40	2,391
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים:					
2.47%	115	6,233	1.39%	70	6,704
בישראל					
(7.60%)	(13)	226	(3.69%)	(6)	216
מחוץ לישראל					
2.11%	102	6,459	1.24%	64	6,920
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים:					
0.25%	80	42,189	0.14%	75	70,017
בישראל					
2.48%	196	10,582	0.45%	34	10,111
מחוץ לישראל					
0.70%	276	52,771	0.18%	109	80,128
סך-הכל					
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:					
-	-	614	-	-	356
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	614	-	-	356
סך-הכל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) עמלות בסך של 397 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2020 (30 ביוני 2019: 388 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית (המשך)					
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :					
1.39%	583	55,853	0.89%	341	51,171
בישראל					
2.94%	71	3,233	1.63%	38	3,119
מחוץ לישראל					
1.48%	654	59,086	0.93%	379	54,290
סך-הכל					
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :					
0.63%	29	6,123	0.38%	24	8,395
בישראל					
-	-	20	-	-	3
מחוץ לישראל					
0.63%	29	6,143	0.38%	24	8,398
סך-הכל					
נכסים אחרים:					
-	-	1,626	-	-	2,281
בישראל					
-	-	1	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	1,627	-	-	2,281
סך-הכל					
3.02%	9,238	409,870	2.32%	7,681	443,416
סך-כל הנכסים נושאי ריבית					
-	-	9,943	-	-	6,473
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	36,058	-	-	38,834
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾					
-	-	455,871	-	-	488,723
סך-כל הנכסים					
4.06%	920	30,398	2.60%	553	28,466
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הגון של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהן במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 בסך של 339 מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2019: 115 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
0.76%	1,115	195,438	0.43%	646	202,605
בישראל					
0.26%	169	87,939	0.04%	28	93,743
לפי דרישה					
1.18%	946	107,499	0.76%	618	108,862
לזמן קצוב					
2.43%	291	16,039	1.54%	194	16,833
מחוץ לישראל					
2.19%	63	3,840	0.95%	36	5,057
לפי דרישה					
2.50%	228	12,199	1.79%	158	11,776
לזמן קצוב					
0.89%	1,406	211,477	0.51%	840	219,438
סך-הכל					
פיקדונות הממשלה:					
3.33%	5	201	1.26%	4	424
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
3.33%	5	201	1.26%	4	424
סך-הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים:					
-	-	-	-	-	197
בישראל					
2.19%	7	428	1.57%	1	85
מחוץ לישראל					
2.19%	7	428	0.47%	1	282
סך-הכל					
פיקדונות מבנקים:					
0.23%	4	2,299	0.21%	4	2,534
בישראל					
5.52%	10	243	3.77%	4	142
מחוץ לישראל					
0.74%	14	2,542	0.40%	8	2,676
סך-הכל					
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:					
-	-	-	-	-	1
בישראל					
-	1	9	-	-	4
מחוץ לישראל					
-	1	9	-	-	5
סך-הכל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)					
אגרות-חוב:					
3.06%	673	29,439	1.40%	265	25,362
בישראל					
6.63%	14	284	5.04%	5	133
מחוץ לישראל					
3.09%	687	29,723	1.41%	270	25,495
סך-הכל					
התחייבויות אחרות:					
0.65%	3	620	(0.18%)	(1)	725
בישראל					
-	1	5	-	-	1
מחוץ לישראל					
0.85%	4	625	(0.18%)	(1)	726
סך-הכל					
1.16%	2,124	245,005	0.60%	1,122	249,046
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית					
-	-	139,652	-	-	169,035
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
-	-	10,378	-	-	7,321
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	22,074	-	-	25,498
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾					
-	-	417,109	-	-	450,900
סך-כל ההתחייבויות					
-	-	38,762	-	-	37,823
סך-כל האמצעים ההוניים					
-	-	455,871	-	-	488,723
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
1.86%	-	-	1.72%	-	-
פער הריבית					
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾					
2.30%	6,518	379,472	2.00%	6,210	414,950
בישראל					
2.62%	596	30,398	1.64%	349	28,466
מחוץ לישראל					
2.32%	7,114	409,870	1.98%	6,559	443,416
סך-הכל					
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל					
2.55%	324	17,008	1.58%	204	17,198

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לרבות מכשירים נגזרים.

(4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הכנסה/הוצאה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
2.87%	2,011	283,373	2.22%	1,875	340,792
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.32%)	(115)	142,708	(0.23%)	(92)	161,638
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.55%	-	-	1.99%	-	-
					פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד					
0.07%	9	52,138	3.16%	399	51,033
					סך נכסים נושאי ריבית
0.79%	81	40,929	(2.09%)	(187)	36,020
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.86%	-	-	1.07%	-	-
					פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)					
2.64%	287	43,995	1.77%	186	42,204
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.79%)	(175)	39,446	(0.71%)	(75)	42,304
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.85%	-	-	1.06%	-	-
					פער הריבית
סך פעילות בישראל					
2.45%	2,307	379,506	2.29%	2,460	434,029
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.38%)	(209)	223,083	(0.59%)	(354)	239,962
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.07%	-	-	1.70%	-	-
					פער הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
*2019			2020		
שיעור הכנסה/הוצאה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל (המשך)					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
2.86%	6,068	283,893	2.36%	5,738	324,503
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.38%)	(413)	146,816	(0.26%)	(300)	154,270
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.48%	-	-	2.10%	-	-
					פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד					
3.47%	1,321	50,932	2.01%	764	50,779
					סך נכסים נושאי ריבית
(2.64%)	(810)	40,989	(1.04%)	(284)	36,558
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.83%	-	-	0.97%	-	-
					פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)					
2.78%	929	44,647	2.11%	626	39,668
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.92%)	(577)	40,192	(1.09%)	(334)	41,020
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.86%	-	-	1.02%	-	-
					פער הריבית
סך פעילות בישראל					
2.93%	8,318	379,472	2.30%	7,128	414,950
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.05%)	(1,800)	227,997	(0.53%)	(918)	231,848
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.88%	-	-	1.77%	-	-
					פער הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 לעומת תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019*		
שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾	
	מחיר	כמות		מחיר	כמות
במיליוני ש"ח					
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור:					
	(882)	(1,097)	215	219	143
בישראל					76
מחוץ לישראל	(179)	(136)	(43)	(74)	(61)
סך-הכל	(1,061)	(1,233)	172	145	82
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
	(308)	(411)	103	(66)	(112)
בישראל					46
מחוץ לישראל	(188)	(185)	(3)	(65)	(65)
סך-הכל	(496)	(596)	100	(131)	(177)
סך-כל הכנסות הריבית	(1,557)	(1,829)	272	14	(95)
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
	(469)	(492)	23	(40)	(58)
בישראל					18
מחוץ לישראל	(97)	(106)	9	(38)	(42)
סך-הכל	(566)	(598)	32	(78)	(100)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
	(413)	(382)	(31)	185	198
בישראל					(13)
מחוץ לישראל	(23)	(6)	(17)	(11)	(8)
סך-הכל	(436)	(388)	(48)	174	190
סך-כל הוצאות הריבית	(1,002)	(986)	(16)	96	90
סך-כל הכנסות הריבית פחות הוצאות הריבית	(555)	(843)	288	(82)	(185)

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזר בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרך כלל במועד קבוע מראש.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון רובד 1 - הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan

אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

י
יעד הון 220

מ
מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 8, 29, 44, 45, 46, 48, 50, 83, 164,
 165, 166, 167, 168, 169, 213, 216
מגזרי פעילות פיקוחיים 7, 8, 36, 37, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 83, 144,
 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 226
מדינות זרות 28
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 126
מימון ממונף 8, 68
מינוף 8, 12, 19, 35, 83, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130
מסגרות אשראי 27, 189, 208, 209, 218

נ
נגזרים 8, 21, 27, 31, 41, 48, 56, 57, 58, 61, 62, 68, 83, 88, 90, 91, 92,
 97, 98, 99, 100, 101, 102, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 191, 192,
 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207,
 226, 227, 230, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243,
 244
ניזילות 7, 12, 14, 18, 32, 48, 60, 71, 72, 75, 130, 210
ניהול סיכונים 222
ניירות-ערך 8, 11, 14, 19, 21, 26, 28, 29, 35, 48, 56, 57, 58, 61, 83, 88,
 92, 93, 98, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 122, 129, 130,
 132, 133, 141, 144, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 180,
 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197,
 198, 199, 200, 202, 203, 204, 209, 210, 216, 217, 218, 220, 223,
 235, 237, 239, 244
נכסים אחרים 56, 57, 58, 88, 92, 95, 110, 111, 112, 169, 170, 171, 172,
 173, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188,
 191, 192, 193, 234, 238
נכסי סיכון 34, 124, 146, 150, 154, 158, 162

א
איגוח 99, 244
אשראי לציבור 8, 14, 23, 26, 42, 43, 44, 45, 46, 53, 54, 55, 56, 57, 58,
 61, 83, 88, 93, 96, 110, 111, 112, 113, 114, 146, 150, 154, 158, 162, 164,
 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179,
 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194,
 195, 196, 197, 218, 219, 221, 222, 223, 225, 226, 231, 233, 237, 243, 244

ג
גידור 21, 41, 48, 76, 97, 99, 101, 102, 141, 226, 227

ד
דיבידנד 8, 13, 31, 32, 89, 90, 91, 93, 99, 123, 205, 206, 207

ה
הון והלימות הון 47
הון מניות 89, 90, 91
הלבנת הון 17, 74, 136, 210, 224
הלוואות לדיור 8, 22, 26, 27, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46,
 50, 51, 52, 56, 57, 58, 62, 64, 96, 110, 111, 112, 113, 114, 124, 127, 132,
 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 165, 166, 167,
 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 208,
 213, 220, 221
הליכים משפטיים 18, 131, 132, 133
הסכם שכר 121
הפרשה לירידת-ערך 21, 47, 99, 224
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 177, 178, 179
הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 23, 231

ו
ועדת שטרומ 208, 218

ז
זכויות עובדים 19, 71, 83, 92, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 191, 192,
 193

ח
חובות פגומים 13, 14, 51, 52, 53, 54, 61, 110, 111, 112, 146, 150, 154,
 158, 162, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186,
 187, 194, 233, 237

ס

סייבר 210, 75, 72, 48, 19, 14
 סיכון אשראי 58, 57, 56, 55, 52, 48, 42, 34, 28, 27, 23, 19, 18, 14, 8, 7
 ,170, 143, 142, 124, 114, 113, 112, 111, 96, 83, 75, 68, 66, 65, 61, 60, 59
 ,185, 184, 183, 182, 181, 180, 179, 178, 177, 176, 175, 174, 173, 172, 171
 231, 227, 219, 208, 197, 196, 195, 194, 190, 189, 188, 187, 186
 סיכונים אחרים 75, 7
 סיכון מוניטין 75, 48, 14
 סיכון מימון 72
 סיכון נזילות 75, 71, 48, 14, 12, 7
 סיכון רגולטורי 48, 14
 סיכון ריבית 75, 69, 48, 32, 14
 סיכון שוק 75, 69, 48, 14, 7
 סיכון תפעולי 124, 75, 74, 72, 48, 34, 18, 14, 7

ע

עמלות 86, 47, 46, 45, 44, 43, 40, 39, 38, 37, 36, 24, 23, 20, 13, 12, 8
 ,218, 213, 168, 167, 166, 165, 164, 160, 156, 152, 148, 144, 135, 133, 97
 237, 233, 232, 226, 225, 223, 222, 221, 219
 ענפי משק 77, 68, 61, 59, 57, 56, 29, 27, 26, 19, 8

פ

פיקדונות הציבור 46, 45, 44, 43, 42, 41, 40, 39, 38, 37, 36, 29, 26, 14
 ,168, 167, 166, 165, 164, 162, 158, 154, 150, 146, 115, 98, 96, 88, 83
 ,227, 226, 225, 223, 222, 220, 219, 218, 197, 196, 195, 193, 192, 191
 243, 240, 239, 236, 235

ר

רגולציה 220, 75, 19, 17
 רווח למניה 86

ש

שווי הוגן 104, 103, 102, 101, 99, 87, 83, 70, 69, 48, 41, 30, 25, 21, 9
 ,197, 196, 195, 194, 143, 142, 141, 140, 117, 109, 108, 107, 106, 105
 230, 227, 208, 207, 206, 205, 204, 203, 202, 201, 200, 199, 198

ת

תגמול 244, 215, 122, 121, 91, 90
 תיק בנקאי 70, 69
 תיק למסחר 28
 תשואה להון 122, 121
 תשלום מבוסס מניות 92, 91, 90, 89